

**T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU**

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI

**15-16 OCAK 2007
ANKARA**

Yayını Hazırlayan
Yükseköğretim Kurulu
2007/3

Programın sunumu, ses kayıt çözümlmeleri
Gazi Üniversitesi Basın ve Halkla İlişkiler
Müşavirliğı (Özlem Binel, Adalet Görgülü,
Mehmet Özdemir, Erhan Aydoğdu, Esin Ece
Karacan, Alper Çetintaş) tarafından yapılmıştır.

Tasarım
Onur Dursun

Baskı Adeti
2000

ISBN
978-975-7912-34-7

Basım
Meteksan A.Ş, Beytepe No: 3
06530 Bilkent / ANKARA
Tel: 0 312 266 44 10
Faks: 0 312 266 41 50

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONGRESİ

İÇİNDEKİLER

AÇIŞ KONUŞMASI	9
<i>Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ</i>	
BİLDİRİLER	
Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar	15
<i>Prof. Dr. İsa EŞME</i>	
İş Dünyasının Mesleki Eğitimden Beklentileri ve İş Dünyası Açısından Mesleki Eğitimin Önemi	27
<i>Hüsamettin Kavi</i>	
I. OTURUM	
Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar I	35
II. OTURUM	
Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar II	63
ÇALIŞMA GRUBU RAPORLARI	91
SONUÇ BİLDİRİSİ	109
SUNULAR	117
Sunu- I Prof. Dr. İsa Eşme.....	119
Sunu- II Victor Reid.....	147
Sunu- III Prof. Dr. Sam Mikhail.....	157
Sunu- IV Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul.....	175
Sunu- V Reinhard Rolla.....	193
KONFERANS PROGRAMI	205

AÇIŞ KONUŞMALARI

AÇIŞ KONUŞMASI*

Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ**

Saygıdeğer konuklar, iş dünyasının değerli temsilcileri, değerli meslektaşlarım ve basının değerli mensupları. Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansına hoş geldiniz, hepinizi sevgi ve saygı ile selamlamak istiyorum.

Kasım 2005'de aynı mekanda, Kurulumuzun düzenlediği, "**Uluslararası Yükseköğretim Konferansı**" nedeniyle yine burada toplanmış ve sizlere hitap etme fırsatı bulmuştum. Yaklaşık bir yıl sonra, bu kez mesleki eğitimi ele alacağımız bir konferansta, sizlerle yeniden birlikte olmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Konferansı kısa denilebilecek bir sürede hazırlayarak, Türk Eğitim Sisteminin çok önemli bir alanını tartışmaya açma fırsatı yaratan arkadaşlarıma, konferansta konuşmacı olarak yer alanlara, bu etkinliğe destek verenlere ve tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer Katılımcılar,

Mesleki ve teknik eğitim, Türk Eğitim sisteminin en önemli alanlarından biridir. Bugün bir milyona yakını orta öğretimde, yarım milyona yakını yüksek öğretimde olmak üzere, bir buçuk milyona yakın öğrencimiz, mesleki ve teknik eğitim alanında eğitim görmektedir.

Mesleki eğitimin temel amacı, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine, nitelikli ara eleman yetiştirmektir. Bu işlevleri nedeniyle mesleki eğitime, sanayii ve endüstrinin can damarı olarak bakabiliriz. Bugünün iş dünyası, iyi yetiştirilmiş iş deneyimi olan elemanlar istiyor. Buna yaygın bir söyleyişle, "ara eleman" deniyor. Ara eleman deyimi sevilmiyor. Bu deyim, sanki "bir yerlerde sıkışmış, geri planda kalmış, önemsizmiş" izlenimini veriyor. Dolayısıyla buna belki de, "ara eleman" yerine, "nitelikli, iş deneyimi olan eleman" demek daha doğru olabilir. İş dünyasının, aramızda bulunan temsilcilerinin de bildiği gibi, bizdeki iş gücünde, eğitilmiş insan gü-

*15-16 Ocak 2007, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı "Açış Konuşması"

**T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanı

cünün oranı oldukça düşüktür. Son veriler, iş gücümüzün yüzde yedisinin okur yazar olmadığını, yüzde altmışbeşinin lise altı, yüzde onsekizinin lise düzeyinde eğitim aldığı, buna karşılık, yalnız yüzde onunun yükseköğretim mezunu olduğunu göstermektedir

Bu rakamlar, Türk işgücünün, bu profili ile, dünya ile rekabette zorlanacağını, Türkiye'de, nitelikli elemana büyük ihtiyaç olduğunu göstermektedir. İhtiyaç yalnız sayı ile de sınırlı değildir. Mesleki eğitimin, gerek ortaöğretim, gerekse yükseköğretimin çıktılarında, iş dünyasının taleplerine uygunluk açısından büyük sorun yaşandığı, gençlerin mesleki eğitime yönelmede isteksiz olduğu bilinmektedir. Sonuç olarak, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin, nicelik ve nitelik bakımından istenilen yerde bulunduğunu söyleyemeyiz.

Peki bu nasıl çözülecek?

ÖSYM'nin 1974'de başlayan yapılanma süreci içinde, 1998 yılında uygulamaya konulan katsayı uygulaması, sınava hazırlanan birbuçuk milyon civarındaki öğrencinin, ortaöğretimde yetiştirildikleri alanlarla ilişkili yükseköğretim programlarına yerleştirilmesini esas almaktadır. Bu düşünce, meslek lisesi öğrencilerini, eğitimlerinin devamı niteliğindeki mesleki eğitim programlarına, genel lise çıkışlıları da akademik eğitimin devamı niteliğinde olan lisans programlarına yerleştirmeyi öngörmektedir. Ötayıdan "katsayı mağduriyeti" söylemini öne sürenler, genel liselere göre çok daha maliyetli eğitim gören meslek lisesi çıkışlıları, alanları dışındaki programlara yerleştirmeyi özendiren görüşten hareket etmektedirler. Katsayı tartışmasının gerisinde örtülü başka hedeflerin ve amaçların bulunduğu herkes tarafından bilinmektedir. Tabii katsayı projesinde ne gibi çalışmaların, ne gibi amaçların güdüldüğünü burada değerlendirecek değiliz.

Anayasadan aldığı yetki ile, Türk Yükseköğretimini planlamakla görevli Yükseköğretim Kurulu, mesleki eğitimi hem nitelik hem nicelik bakımından geliştirmek üzere, meslek liselerinde okuyan gençlerin aldıkları eğitim doğrultusunda, yükseköğretime geçişlerini avantajlı hale getiren bir çok önlem almıştır. Bu önlemlerin sonucunda, bu gün sınava giren her yüz genel lise öğrencisinin yalnız onsekizi üniversitenin örgün eğitim programlarına yerleşirken, her yüz meslek liselinin yirmiyedisi örgün yükseköğretim programlarına yerleşebilmektedir.

Biz, elbette bu yapılanlarla yetinmek istemiyoruz. Mesleki ve teknik eğitimin yükseköğretim kademesinde, kamuoyuna da yansıyan bir çok sorunun bulunduğu farkındayız. Mesleki eğitimin istenilen düzeye yükseltilmesi için, sorunun asıl kaynaklarına inilerek gerçekçi çözümler gündeme getirilmelidir. Bunun yeri, siyasi tartışma ortamları değil, akademik tartışma ortamlarıdır, üniversitelerdir, üniversite-iş dünyasının birliğinde gerçekleştirilen toplantılardır. Bu konferans, bu toplantılardan biridir ve bu amaçla düzenlenmiştir.

Mesleki eğitimle ilgili sorunlar elbette yalnız bize mahsus değildir. Dünyanın hemen her ülkesinde, bu alanla ilgili sorunlar yaşanmış ve yaşanmaktadır. Her ülke, kendi koşullarına göre çözüm üretme yoluna gitmiştir. Konferansın bugünkü bölümünde, bu alanda bizim düşünce ufkumuzu açacak bazı ülke örneklerine yer verilecektir. Bize bu anlamda destek vermek üzere, Amerika Birleşik Devletleri'nden, İngiltere ve Almanya'dan gelen konuklarımıza ve onların katılımını sağlayarak bize destek veren kuruluşlara bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Toplantının ikinci bölümünde, üç rektörümüzün moderatörlüğünde, Mühendislik Fakülteleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri ve Meslek Yüksekokulları öğretim üyelerimiz ile konunun öteki paydaşlarının yer alacağı çalışma grupları, mesleki ve teknik eğitime ilişkin temel sorunları ele alacaklardır.

Konferans sonunda, mesleki eğitimde öncelikli sorunlar arasında yer alan şu sorulara, gerçekçi cevaplar bulunacağını umuyorum:

- Mesleki eğitimde iş dünyası ile ilişkilerde istenilen noktada değiliz. Bunu nasıl aşabiliriz? Bu bağlamda, meslek yüksekokullarımızın öğretim programları iş dünyasının taleplerini karşılamada yeterli görülmemektedir. Programlar, tarafların da birlikteliği ile nasıl güncelleştirilebilir?

- Mesleki ortaöğretime öğretmen yetiştiren fakültelerimiz, gelen öğrenci niteliği ve mezunlarının istihdamı açısından büyük sorun yaşamaktadır. Bu sorun nasıl aşılabılır?

- Meslek lisesi çıkışlılar için, iki yıllık önlisans programları yanında, Türk Yükseköğretim Sisteminin yapısıyla uyumlu, uygulama ağırlıklı, dört yıllık yeni lisans programı seçeneğinin olabilirliği nedir? Bu uygulama, nitelikli öğrencilerin mesleki eğitim alanına yönelmelerinde etkili olabilir mi?

Değerli Konuklar,

Mesleki eğitimin yıllardır biriken sorunlarının bir tek toplantıda çözüleceği beklenmemelidir. Ancak ben bu konferansın, mesleki ve teknik eğitimin sorunlarına çözüm bulmada önemli katkı getireceğine, sorunları çözmede bize ışık tutacağına inanıyorum. Toplantının her açıdan canlı, hareketli ve verimli olması yönünde, gayretlerinizi esirgemeyeceğinizden şüphelenmiyorum.

Konferansta yapacağı konuşma ve tartışmalara katılımlarıyla, katkıda bulunacak herkese, tüm katılımcılara şimdiden teşekkür eder, Konferansın başarılı geçmesini dilerim.

BİLDİRİLER

TÜRKİYE'DE MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİMİN BUGÜNKÜ DURUMU ve SORUNLARI

Prof. Dr. İsa EŞME*

Türkiye'de üniversiteye aşırı talep var. Bu talebin iki temel nedeni bulunuyor. Bunlardan biri toplumsal statü. Toplumda, mesleki eğitim yerine akademik eğitim alanlarının statüsünün yüksek olduğu inancının yaygın olması. İkincisi ise, üniversite mezunlarının iş bulma şanslarının, lise mezunlarından fazla olmasıdır. Ortaöğretimdeki öğrenciler, üniversitelerin lisans programlarına girme şanslarının daha büyük olacağı düşüncesiyle, meslek liseleri yerine genel liseleri tercih etmekte, bu nedenle meslek liseleri, ikinci sınıf lise olarak algılanmaktadır. Yükseköğretimdeki lisans kontenjanlarının, başvuruda bulunanların sadece %10'unu karşılaması nedeniyle üniversiteye giremeyen genel lise çıkışlı büyük öğrenci kitlesi, mesleki bir beceri de kazanamamış olduğundan hem eğitime devamdan hem iş bulma şansından yoksun kalmakta, bir-kaç yılını, önemli bir ekonomik bedel de ödeyerek, hiçbir mesleki becerinin kazandırılmadığı ders-hanelerde geçirmektedir.

Bir taraftan iş dünyasında nitelikli eleman ihtiyacı, öte yandan iş bekleyen ancak beceri eğitiminden yoksun büyük bir genç nüfus! İlköğretimden yükseköğretime kadar eğitimin tüm basamaklarını doğrudan etkileyen bu durum, karşımıza mesleki eğitim sorunu olarak çıkıyor.

Mesleki eğitimi irdeleyebilmek ve bu alanda yaşanan sorunu tartışabilmek için öncelikle bu eğitimin genel bir fotoğrafını görmek gerekir. Fotoğrafın ortaöğretim kademesinden işe başlayalım. 2006 yılı itibarıyla mesleki ve teknik ortaöğretimdeki okul sayısı:4.029, öğrenci sayısı:1.182.637, öğretmen sayısı: 82.736. Buna göre her öğretmene 14 öğrenci düşüyor. Yalnız örgün eğitim dikkate alınırsa, genel ortaöğretimdeki öğrenci oranı: %61, mesleki ortaöğretimdeki öğrenci oranı: %39. Zaman zaman, dünyada bu oranın 65'e 35 olduğu, Türkiye'de bu anlamda tersine bir durum bulunduğu söylenmektedir. Ancak belli başlı ülkeler incelendiğinde bu görüşü doğrulayan örneklerle rastlanmadığı görülür. Sözgelimi

*Yükseköğretim Kurulu Başkan Vekili

ortaöğretimde mesleki eğitimdeki öğrenci oranı Japonya'da, %24, Kore'de %33' dür.¹

Mesleki ortaöğretimin amaçları nedir? Mesleki ortaöğretimin ilk amacı, genel öğretiminki ile aynıdır: Öğrencileri iyi bir yurttaş olarak hayata hazırlamak. Mesleki ortaöğretimin genel ortaöğretimden farklı diğer iki temel amacı: (1) sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirmek, (2) Mesleklerinin devamı olan yüksek öğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermek.

Mesleki ortaöğretime maliyet açısından bakıldığında karşımıza şu veriler çıkmaktadır: Genel ortaöğretimde öğrenci başına yıllık harcama 1.259 YTL iken bu sayı mesleki eğitim için: 2.208 YTL'dir. Meslek lisesi türlerinde maliyet açısından ilk sırayı 3.334 YTL ile Sağlık Meslek Liseleeri, ikinci sırayı 3.037 YTL ile İmam Hatip liseleri, üçüncü sırayı ise 2.434 YTL ile Erkek Teknik liseleri almaktadır. Bu rakamlarla Türkiye, genel lise-meslek lisesi maliyet oranları bakımından OECD ülkeleri arasında Almanya'dan sonra ikinci sırada gelmektedir.²

Hiç de küçümsenmemesi gereken bu avantajlarına rağmen Türkiye'deki statü nedeniyle, meslek liseleri daha alt seviyede algılanmakta, mesleki ortaöğretimde çok önemli bir nitelik sorunu yaşanmaktadır. Bunun iki önemli göstergesinden biri, meslek lisesi mezunlarına iş dünyasından talebin çok az olması, ikincisi, akademik başarı düzeylerinin genel lise öğrencilerinin çok daha altında bulunmasıdır.

Meslek liseleri arasında gösterilen İmam Hatip Okulları, ortaöğretimde ayrı bir sorun olarak gündemden hiç düşmemiştir. İmam Hatip Okulları, Tevhidi Tedrisat Kanununa göre kurulmuşlardır. 3 Mart 1924 yılında yürürlüğe giren 430 Sayılı Yasanın 4.Maddesi: "Maarif Vekaleti, yüksek dinîyat mütehasısları, yetiştirmek üzere Darülfünunda(Üniversitede) bir İlahiyat Fakültesi ve imamet ve hidematı diniyenin ifası (din hizmetlerinin yerine getirilmesi) vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için ayrı

¹ A.Ekrem Özkul, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 15 Ocak 2007, Ankara

² H.Yılmaz Beceriler, Yeterlilikler ve Mesleki Eğitim, Türkonfed, ERG Tarafından Yayınlanan Rapor, 2006

mektepler küşat edecektir" der.³ Meslek liseleri grubunda yer alan bu okullar, 1970'li yıllardan itibaren, amaçları, sayıları ve programları bakımından, kuruluş hedefinden uzaklaşarak genel liselere alternatif liselere dönüştürülmüşlerdir. İmam hatip liselerinin, öğrenci başına maliyette, mesleki ve teknik eğitimde ikinci sırada yer alması ve genel liselerden 2.4 kat daha maliyetli olması dikkate değer bir tespittir.

Meslek Yüksekokulları

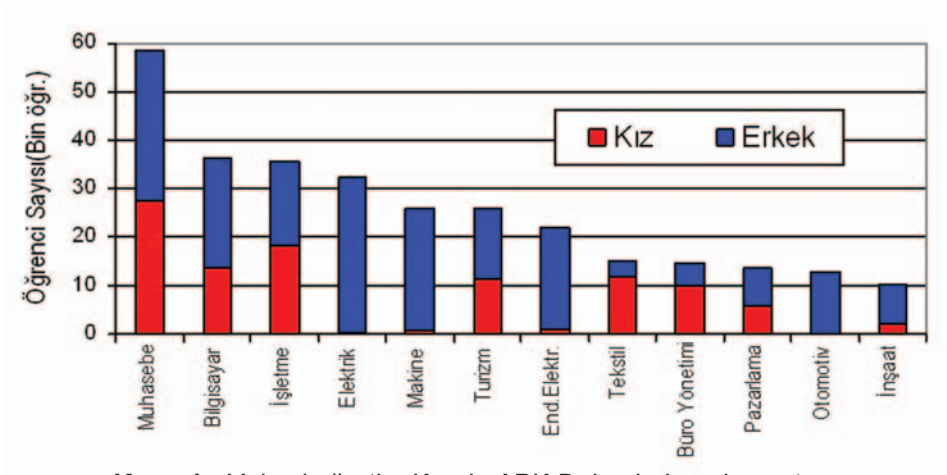
Mesleki ve Teknik Eğitimin yükseköğretim kademesindeki en büyük kurumu Meslek Yüksekokulları (MYO)'dır. Meslek Yüksekokulları, 2547 Sayılı Yasa ile 1982'de üniversite bünyesine alınmıştır. MYO'ların üniversite bünyesinde bulunması, bu okulların gelişimi ve vizyonu açısından olumlu bir gelişmedir.

Bugün için toplam 486 MYO bulunmaktadır. 6.718 öğretim elemanının görev yaptığı bu okullara, 2005-2006 eğitim öğretim yılında kaydolan öğrenci sayısı 175.931, okuyan öğrenci sayısı 441.074, mezun sayısı 81.866'dır.⁴ Bu rakamlara göre örgün yükseköğretimde okuyan 1.356.117 öğrencinin %32.5'i mesleki eğitimdedir. Bu oran Almanya'da %13, Japonya'da %34, İngiltere'de %33, ABD'de %45'dir.⁵ Dünyada belli başlı ülkeler ortalamasının %28 olduğu dikkate alınırsa Türkiye yükseköğretimde mesleki eğitim öğrenci oranı bakımından iyi bir konumdadır.

³ A.Ekrem Özkul, Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 15 Ocak 2007, Ankara

⁴ 2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, ÖSYM yayınları, 2006-1

⁵ Örgün Eğitim, OECD (1997), Education Policy Analysis

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu APK Dairesinden alınmıştır

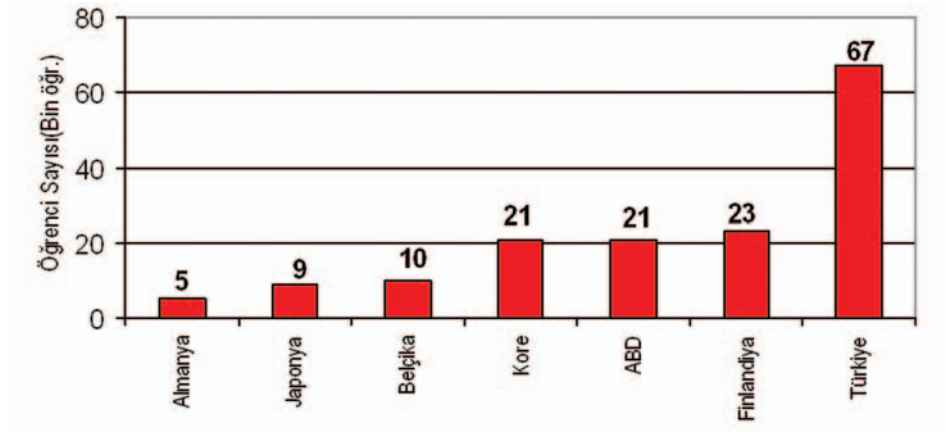
Şekil 1: MYO'larda en çok öğrencisi olan ilk 12 program

MYO'lar, AB kısa dönem (short cycle) eğitim-öğretim ile tamamen uyumlu bir yapıya sahiptir. Mezunları arasında işsizlik oranı daha düşüktür. Dünya Bankası ve DPT tarafından desteklenen MYO'larda (57 MYO), eğitim koşulları oldukça iyi olup tüm MYO öğrencilerinin %40'ına yakını bu okullarda okumaktadır.

MYO'larda 260 ayrı programda eğitim verilmektedir. Öğrenciler tarafından en çok tercih edilen ilk 12 program, Şekil 1'de verilmiştir. Görüldüğü gibi, Muhasebe, Bilgisayar ve İşletme en çok tercih edilen ilk üç programdır.

MYO'ların sayıca %10'u illerde, %83'ü ilçelerde, %7'si beldelerdedir. Öğrenci sayısı bakımından illerdeki oran %58, ilçelerdeki, %39, beldelerdeki ise %3'dür. 486 MYO'nun yalnız %21'i MEB okulları ile ilişkili, kalanı tamamen üniversite bünyesindedir.

MYO'larda bugün için öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı 67'dir. Bu sayı yükseköğretimin geneli için 28, ortaöğretim için 14'dür. Şekil 2'de bazı ülkeler için öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

Şekil 2: Ülkelere göre, kısa dönem mesleki eğitim programlarında öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı

MYO'larla ilgili başlıca sorunlar şu başlıklarda özetlenebilir:

- İlçe ve beldelerdeki MYO'ların çoğunda, barınma, işyeri uygulaması ve sosyal yaşam açısından eğitim koşulları olması gereken düzeyde değildir.
- Eğitim, kuramsal ağırlıklı, işyeri uygulama oranı çok düşüktür.
- Öğretim elemanlarının sanayii deneyimi az, ders yükleri çok fazla, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksektir.
- Meslek liselerinden gelen öğrencilerde, uyum ve akademik başarı açısından sorun yaşanmaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri

Mesleki ve teknik eğitimin yükseköğretim kademesindeki öteki birimleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleridir. 2005-2006 öğretim yılı itibarıyla bu fakültelerle ilgili sayısal bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri grubunda yer alan Teknik Eğitim Fakülteleri, parlak bir geçmişi olan Teknik Yüksek Öğretmen Okullarına dayanmakla birlikte bugün, mesleki eğitim alanında en büyük sorun yaşayan kurumlar arasındadır. Sayıları 19 olan bu fakülteler, ihtiyacın çok üzerindedir. Bu nedenle mezunların öğretmen olarak atanma oranı sadece %5 civarındadır. İş dünyasında çalışmak durumunda olan mezunların unvan ve yetki

sorunu bulunmaktadır. Öte yandan, AB ülkelerinde bu fakültelere eşdeğer herhangi bir yüksek öğretim kurumu olmadığından öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının uygulanmasında güçlük yaşanmaktadır.

Tüm bu olumsuzluklar, Teknik Eğitim Fakültelerine gelen öğrenci niteliğinde ve motivasyonda büyük düşüşe yol açmaktadır.

Tablo 1: Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri, fakülte, öğrenci ve öğretim elemanı sayıları

Fakülte Adı	Fakülte sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretim elemanı	Öğrenci/ Öğr. elemanı
Teknik Eğitim	19	28.097	841	33
Mesleki Eğitim	2	7.549	218	35
Ticaret ve Turizm Eğitim	1	1.641	62	27
Endüstriyel Sanatlar Eğitimi	1	1.304	63	21
Toplam	23	38.591	1.184	33

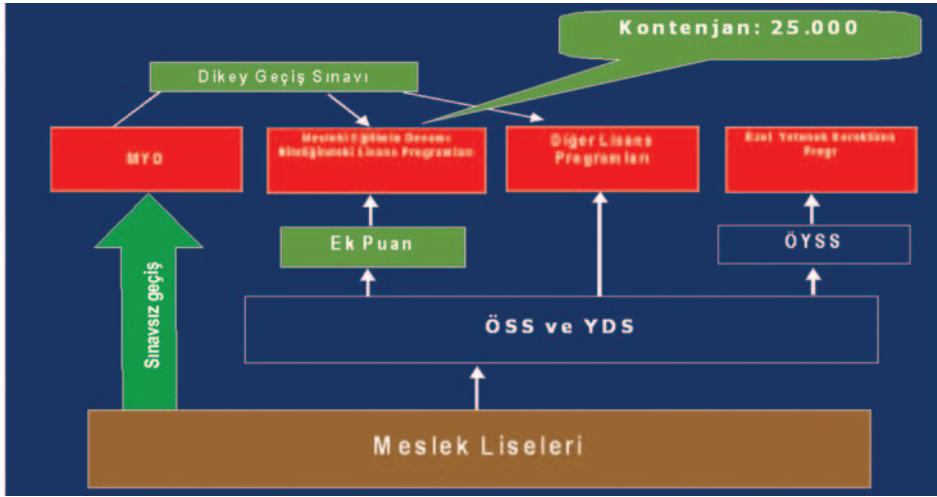
Kaynak: 2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri. 19 Teknik Eğitim Fakültesinin 3'üne öğrenci alınmamaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Yaşanan Genel Sorunlar

1.Yükseköğretime Geçiş

Meslek lisesi çıkışlılar açısından bugünkü yükseköğretime geçiş sistemi, Şekil 3'de gösterilmiştir. Şekilde genel lise çıkışlılar gösterilmemiştir. Görüldüğü gibi, meslek lisesi çıkışlılar, sınavsız olarak, eğitimlerinin devamı niteliğindeki MYO'lara geçebildiği gibi, ek puan avantajından yararlanarak, mesleki ve teknik eğitimin devamı niteliğindeki lisans programlarına da geçebilmektedir. Öteyandan, dikey geçiş sınavı(DGS) ile MYO'lardan, lisans programlarına geçiş de mümkündür. Ek puanla geçilebilecek lisans programları kontenjanlarının 25.000, DGS ile yerleşilebilecek kontenjan 8.000 civarında olup toplam lisans programı kontenjanı 33.000 civarındadır. 2005 ÖSS sonuçlarına göre, sınavı giren her 100 genel lise çıkışlının yalnız 18'i örgün programlara yerleşebildiği halde meslek liseliler için bu sayı 27'dir.

Burada topluma yansıtılan sorun, meslek lisesi çıkışlıların, sırf "katsayı uygulaması" nedeniyle alanlarına yakın mühendislik programlarına girmelerinin engellendiği yönündedir. Gerçekten bugünkü sistem, meslek lisesi çıkışlıların mühendislik programlarına girmelerini öngörmemektedir. Bunun temel nedeni, bizdeki mühendislik programlarının, mesleki eğitimden çok kuramsal ağırlıklı akademik altyapıyı gerektirmesidir. Meslek liselerinde daha çok uygulamalı atölye eğitimine ağırlık verilmesi nedeniyle, bu lise çıkışlıların aldıkları akademik bilgiler, mühendislik eğitimi için yeterli değildir. ÖSS sonuçları bu görüşü doğrulamaktadır. Bu anlamda elimizde iki önemli veri bulunmaktadır.

Şekil 3: Meslek liselerinden yükseköğretime geçiş

- ÖSS 2006 sonuçlarına göre, sınavın ikinci aşamasında 15 ve üzerinde matematik sorusu çözebilenlerin sayısı 127, 15 ve üzerinde fen sorusu çözebilenlerin sayısı 33'dür. Programı, genel lise programına en yakın olan Teknik Lise çıkışlılardan 15 ve üzerinde matematik sorusu çözebilen öğrenci sayısı 12, fen sorusu çözebilen öğrenci sayısı sadece 1'dir. (ÖSYM 2006 verilerine göre mühendislik programlarına yerleşmek için iki alanın en az birinden 15 ve üzerinde soru çözülmesi gerekmektedir).

- ÖSS 2005 sonuçlarına göre, bazı meslek lisesi çıkışlıların(son sınıftakiler) Matematik, Fizik, Kimya ve Biyolojiden çözebildikleri ortalama soru sayıları Tablo 2'de verilmiştir. Bu verilere göre, Kimya Meslek Lisesi çıkışlıların Kimya Mühendisliğine, Motor Meslek Lisesi çıkışlıların Makine

Mühendisliğine, Sağlık Meslek Lisesi çıkışlıların Tıp Fakültesine geçmesi mümkün görülmemektedir. (Bu alanlara girilebilmesi için gerekli taban puanlara göre, tabloda parantez içinde gösterilen soru sayılarının yarısından çoğunu çözmek gerekmektedir).

Bu sonuçlara göre mesleki eğitimin önündeki asıl engel katsayı değil, eğitimdeki niteliktir.

Tablo 2. Bazı Meslek Lisesi Türlerinin ÖSS 2005'te, çözdükleri ortalama soru sayıları

Lise Türü	Matematik(45)	Fizik(19)	Kimya(14)	Biyoloji(12)
Teknik Lise	5.41	1.5	0.55	0.49
Kimya Meslek Lisesi	0.57	0.00	0.68	0.17
Motor Meslek Lisesi	0.19	-0.18	-0.08	0.26
Sağlık Meslek Lisesi	3.10	0.39	0.48	0.83
İnşaat Meslek Lisesi	4.58	0.24	0.24	0.19

Kaynak: Ortaöğretim Kurumlarına Göre 2005 ÖSS Sonuçları, ÖSYM Yayınları, 2005-5

Sınav sonuçları böyle de olsa, meslek lisesi çıkışlıların akademik eğitim ağırlıklı lisans programlarına geçişinde katsayı uygulamasının isabetli olmadığı söylenebilir. Ancak şu iki tespit göz önünde bulundurulmalıdır:

- Meslek lisesi çıkışlıların mühendislik programlarına geçişine özendirilmesi, bu lise öğrencilerini uygulamalı eğitim yerine dershanelere yöneltmez mi?
- Mesleki eğitimin maliyeti genel eğitimin 2 katından fazla olduğuna göre, bu politika bir kaynak savurganlığına yol açmaz mı?

Tüm bu gerçeklere rağmen, sayıları az da olsa sistemin, meslek lisesi çıkışlıları, Mühendislik dallarına geçişini zorlaştırmaması gerektiği öne sürülebilir. Ancak 100 - 200 meslek lisesi çıkışlıının mühendislik fakültesine geçişine fırsat verelim derken, 300.000'in üzerindeki öğrenci kitlesine, mühendislik fakültelerine girme umudu vererek onları dershanelere yönlendirmek ne kadar doğru olur? Bu durumun mesleki eğitime yararı ve za-

rarı ne olur? Bunların sorgulanarak çözüm araştırılması gerekmektedir. Bizce sistemde eksik olan şudur. Bugünkü yükseköğretim yapılanmasında, iş dünyasının taleplerine uygun ve meslek lisesi çıkışlıların gidebileceği uygulama ağırlıklı teknik programlarının bulunmayışıdır. Lisans programlarında okumak isteyen meslek lisesi çıkışlılar için tek seçenek olan Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri, bu ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. O halde bu eksikliği gidermek için yükseköğretimin yapısı içinde, yukarıda belirlenen nitelikte yeni bir kulvar açılması düşünülmelidir.

2. Kaynak Yetersizliği

Mesleki ve teknik eğitimde yaşanan en önemli sorunlarından biri de, bu eğitime ayrılan kaynağın yetersiz oluşudur. 2005-2006 eğitim-öğretim yılı için mesleki ve teknik ortaöğretimde öğrenci başına yapılan harcama 2.208 YTL, genel ortaöğretimde 1.259 YTL olmasına karşın⁶ 2006 döneminde, meslek yüksek okullarında öğrenci başına yapılan harcama sadece 702 YTL'dir.⁷ Bu son derece düşük bir değerdir. Bu rakamlara göre, yeni MYO açmak ya da kontenjanları arttırmak yerine bu değerın yükseltilmesi gerekmektedir.

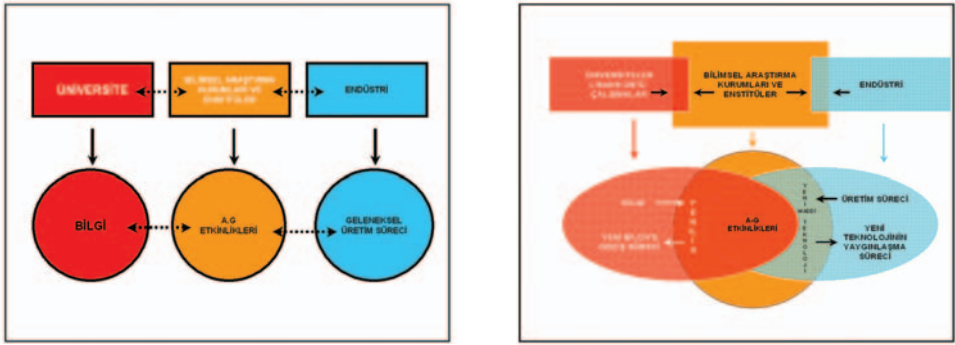
3. İş Dünyası ile İlişkiler

Üniversite, Araştırma Enstitüsü ve Endüstri üçlüsünün birbirleriyle ilişkileri bakımından, gelişmiş ülkelerle gelişmekte olanlar karşılaştırıldığında ilginç bir farklılık görülür. Şekil 4'de görüldüğü gibi, gelişmekte olan ülkelerde bu üç alan birbirinden bağımsız, kendi başlarına bir yapı gösterirler. Buna karşılık gelişmiş ülkelerde üniversite-araştırma enstitüleri ve endüstri için örtüşme alanları bulunmaktadır. İlk yapıda endüstri, üniversitenin ürettiği bilgiden ve araştırma gücünden yararlanmadığından kendi olanakları ile üretim yapar. Böyle bir üretim süreci yenilikten uzak, geleneksel üretim sürecidir. Buna karşılık ikinci yapılanmada, endüstri üniversite ve araştırma enstitüleri iç içe olduğundan üretim süreci, yeni teknolojinin yaygınlaşma sürecini kapsamaktadır. Türkiye, üniversite-endüstri ilişkileri bakımından bu iki fotoğrafın birincisine daha yakındır.

⁶ H.Yılmaz

⁷ Yükseköğretim Kurulu Bütçe Plan Daire Başkanlığından alınmıştır.

⁸ C.Yalçın, Yükseköğretim Ar-Ge Altyapısının Modernizasyonu Projesi Fizibilite Etüdü, 1995-Ankara.

Kaynak: Cengiz Yalçın, age, s:15

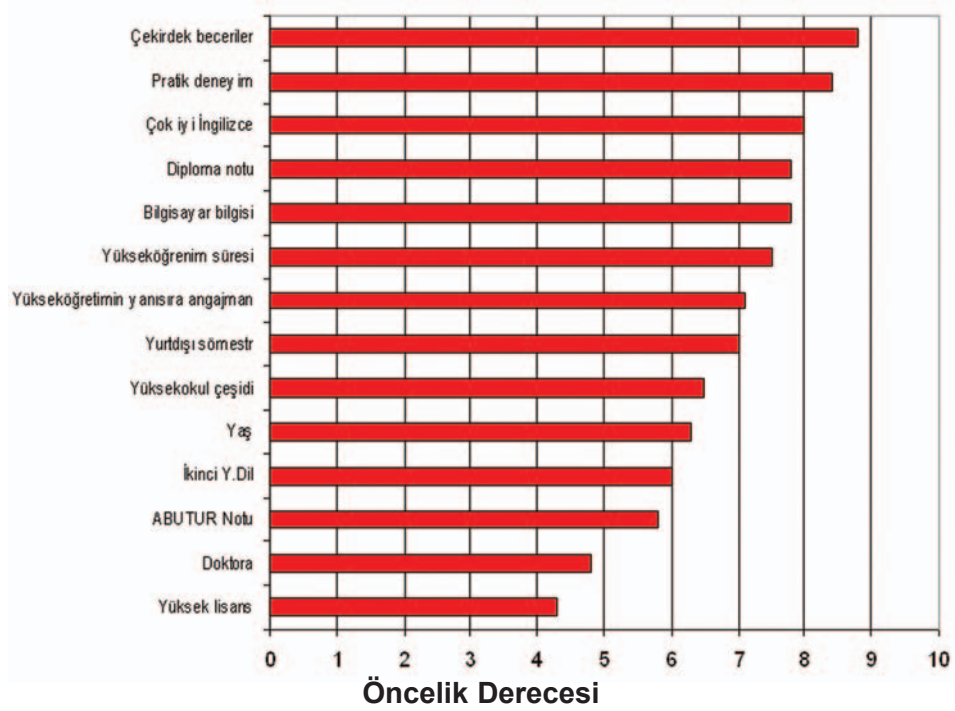
Şekil 4 (a) Gelişmekte olan, (b) Gelişmiş ülkelerde üniversite-iş dünyası ilişkisi

Üniversitelerimizin, iş dünyası ile ilişkilerin istenilen düzeyde bulunmaması, mesleki ve teknik eğitimde yaşanan sorunlardan biridir. Yükseköğretim Kurulu ve üniversitelerimizin, iş dünyası ile bazı işbirliği protokolleri bulunmaktadır. Bazı ortak toplantılar düzenlemeye başlamıştır. Ancak, iş dünyası ile işbirliğinde yeterli bağlantılar kurulamamıştır. Bu durum, öncelikle iş dünyasının taleplerine uygun nitelikte mezun yetiştirmede ve iş içinde eğitim yapmada sorunlara yol açmaktadır.

Mesleki ve teknik öğretimde eğitim programlarının oluşturulmasında, iş dünyasının meslek elemanı istihdamında verdiği önceliklerin iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu öncelikler, ülkelere ve yıllara göre değişmektedir. Bu alanda yapılan en son araştırmalar bazı ilginç sonuçlar içermektedir. Şekil 5'de bu anlamda Almanya'da yapılan bir araştırmanın sonuçları verilmiştir. Görüldüğü gibi, çekirdek beceriler, pratik deneyim, İngilizce, diploma notu ve Bilgisayar bilgisi ilk sıralarda yer alırken doktora ve yüksek lisans son iki sırada yer almaktadır. Bu sonuçlar, meslek lisesi çıkışlıları lisans programlarına yönlendirme eğiliminde ısrar edenleri düşündürmelidir.

Aynı kapsamda ülkemizde yapılan bir araştırmada, tercih edilen mesleki öğrenim yetkinliklerde ilk altı sırayı sırasıyla; mesleki bilgi, öğrenim düzeyi, iş deneyimi, yabancı dil, yaş ve bilgisayar bilgisi almak-

tadır.⁹ Aynı araştırmanın bir başka bulgusuna göre tercih edilen ilk beş davranışsal yetkinlik: iletişim, ekip çalışması, gelişmeye açıklık, analitik düşünme ve problem çözmedir.

Kaynak: Quelle Access, 2 Haziran 2006

Sonuç

DİE ve DPT tarafından yayınlanan son verilere göre halen işgücümüzün %7'si okur yazar değil, %65'i lise altı eğitilmiş, %19'u lise-meslek lisesi eğitilmiş buna karşılık yalnız %10'u yüksekokul veya fakülte mezunudur.¹⁰ İş dünyasının bu işgücü profili ile dünyanın öteki ülkeleriyle rekabet etmesi zordur. Çözüm, iş dünyasına nitelikli meslek elemanı yetiştirmek yani mesleki ve teknik eğitimi geliştirmektir. Bu tercih, yalnız iş dünyasına değil, Türkiye'nin genel eğitim sorunlarının çözü-

⁹ Bursa Sanayisinin İşgücü Nitelik Tercihleri Araştırması, Aralık 2006, Coşkunöz Eğitim Vakfı

¹⁰ DİE, DPT. (1) HİA, II.Dönem verileri.

müne de katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, mesleki eğitimin Türkiye için önemi, gelişmiş ülkelere göre çok daha büyüktür.

Mesleki ve teknik eğitimi geliştirmek için ilk akla gelen önlemler aşağıda sıralanmıştır:

- Öncelikle, üniversitelerin iş dünyası ile daha yakın işbirliğine girmesi gerekmektedir.
- Mesleki eğitimin ortaöğretim kademesinde nitelik çok düşük. Nitelikteki düşüklük, sınavsız geçişle yükseköğretime de yansıyor. Bu durum önlenmelidir.
- Hem kaynak hem kadro açısından, MYO'larla mesleki eğitimin orta kademesi arasındaki var olan oransızlık giderilmelidir.
- Meslek yüksekokulu açmada, uygulama ve istihdam imkanları olan merkezler tercih edilmelidir.
- MYO'lar için, taşımak istedikleri misyonla uyumlu bir yönetim biçimi kurulmalıdır.
- Üniversiteler, bünyelerindeki MYO'ları geliştirmek için gösterdikleri çabayı arttırmalıdır.
- Öğretim elemanı seçiminde, sanayii deneyimi kriteri öne çıkarılmalıdır.
- Öğretim elemanı yetiştirmek için iyi donanımlı Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinden yararlanma yolları araştırılmalıdır.
- Katsayı uygulamasının, mesleki eğitimin önünde engel olduğu görüşü gerçekçi görülüyor. Ancak bu uygulamanın, nitelikli öğrencilerin meslek liselerine yönelmesinde olumsuz etkiye yol açtığı doğrudur. Mesleki eğitime nitelikli öğrenci akışı için asıl çözüm, bu eğitimin, iş dünyasının eğilimleri ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda, daha büyük kaynak desteği ile iyileştirilerek cazip hale getirilmesidir.
- Bazı meslek lisesi mezunları, eğitimlerinin devamı niteliğindeki lisans programlarında okumak istemektedirler. Bu talebi karşılamak üzere, mevcutların yanında uygulama ağırlıklı yeni lisans programlarının açılması tartışılmalıdır. Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerine ilişkin sorunun çözümü, bu yapılanma kapsamında ele alınmalıdır.

İŞ DÜNYASININ MESLEKİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİ VE İŞ DÜNYASI AÇISINDAN MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ

Hüsamettin KAVİ*

YÖK'nun Sayın Başkanı,
Kurul Üyeleri, Değerli Rektörler,
Kıymetli Konuklar,
Değerli Öğretim Üyeleri,
Basın Mensupları,

YÖK'ün düzenlediği uluslararası mesleki ve teknik eğitim konferansında sizleri saygı ile selamlıyorum. Türk özel sektörünün bir temsilcisi olarak beni bu konferansa davet ettiği için YÖK Başkanlığına teşekkür ediyorum.

Değerli Konuklar,

Bundan tam 9 ay önce 14-15 Nisan 2006'da Muğla Üniversitesi'nde yapılan II. Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı'na da davet edilmiştim. O gün neler konuştuğumuzu çok iyi hatırladığım gibi bana gönderilen "Sonuç Raporu"nda da önemli tespitler var. Büyük Önder Atatürk'ün Cumhuriyeti kurduğu 1923'ten günümüze, geride bıraktığımız 83 yılda Türkiyemiz de ve dünyada büyük değişimler yaşandı. Ülkemizde siyasi iktidarlar ve bürokrasi eğitim ve öğrenim konusunda gelişen ve değişen koşullara paralel çözümler ürettiler uygulamaya koydular. Milli Eğitim Bakanlıkları, ilgili kurumlar, 1980 sonrası kurulan YÖK ve bürokrasi ülkemizin ihtiyaçlarına ve ortaya çıkan gerçeklerine paralel kararlar aldılar. Bugün ülkemiz dünyanın çeşitli kriterler açısından 17-20 büyüklükteki ülkesi haline gelebilmiş ise bunu bu ülkenin kendi koşullarında kendi imkanları ile eğittiği, yetiştirdiği insanları ile başarabilmiştir. Yani sizlerin yetiştirdiği insanlar bunu başardı. Gerçekleştirdiğimiz bu sonuçların yanında eksiklerimiz, gediğimiz, yanlımız yok mu, var hem de oldukça. Peki kimin bu eksikler, hatalar? Başarı, nasıl bizlerin ise eksikte hatada bizlerindir, bunlara çözüm bulacak olan da gene bizleriz. 1960'lı yılların hayat mecmuasını çoğunuz hatırlarsınız. Derginin Başyazarı Şevket Rado, bir yazısında önemli bir konuyu tartışmaya açıyor. Hangi ülkeye gelişmiş ülke denir?

*İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı

Uzmanlar, ekonomistler, fikir önderleri konuyu yer altı yerüstü kaynakları, eğitim standartları, milli gelir, velhasıl çok yönlü değerlendiriyorlar, sonuç da bir karara varıyorlar. Kendi problem ve sıkıntılarını, kendi insanları ve bu insanların ürettiği fikir proje ve uygulamaları ile çözebilen, aşabilen ülkeler, gelişmiş ülkelerdir. İster "küresel gerçekleri" ile baş etmek isteyin, ister AB tam üyelik yolunda bütün engellere rağmen yolumuza devam etmek isteyin, tek gerçek "rekabet gücümüzü" geliştirmekten geçer.

Muğla'da da ifade etmiştim. Bizim ne altın madenlerimiz var nede petrol rezervlerimiz, ama bizim 5 milyonu yüksek öğrenimde toplam 20 milyon eğitim gören gencimiz var. Eğer Cumhuriyetimizin 100. yılına, 2023'e dünyanın 10. büyük ülkesi olma hedefimizi gerçekleştirmek istiyorsak, yapacağımız en önemli iş, bu gençleri kızları ile erkekleri ile çok iyi donanımlı. Ekonominin ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu alan ve standartlarda yetiştirmek ve hayata kazandırmaktır. Bu konuda hiçbirimizin farklı düşünmediğine eminim.

Size kendimi tanıtmak istiyorum, ben 1972 İTÜ İnşaat Fakültesi mezunu bir mühendisim. 20 yılı aşkın süredir STK'larda oda ve birliklerde, uluslararası kurumlarda çalıştım. Bugün İSO'da 8 yıllık Yönetim Kurulu Başkanlığından sonra 5 yıldır da Meclis Başkanlığı ve İSOV Mütevelli Heyet Başkanlığı yapıyorum.

2001 yılından günümüze TOBB temsilcisi olarak TÜBİTAK'ta bilim kurulu üyesi olarak görev yapıyoruz. TR - AB Ekonomik Sosyal Karma İstişare Komitesinde de 11 yıldır işveren grubu üyesi olarak TR-AB ilişkileri sürecinde özel sektör ve sivil toplum adına uğraş veriyoruz. Neden bunlardan bahsetme ihtiyacı duydum? Artık nereye odaklanmamız gerektiği konusunda resmi net olarak gördüğümüzü zannediyorum. İnsan, eğitilmiş, bilgili donanımlı insan! Bilim, teknoloji ve yenilikçilikte "yaşam boyu öğrenme" felsefesini benimsemiş, demokrat, çoğulculuk ve katılımcılık ilkeleri inanan "ben" in özünü kaybetmeden "biz" kültürünü başaracak bir gençlik Türkiye'yi hedeflerine adım adım taşıyacaktır. Eğitim politikalarının yalnız ülkemizde değil AB'de ABD'de Uzak Doğu'da, tek bir referansı var artık; küresel rekabet koşullarına uyum sağlayacak, bütün dünya ile iletişim halinde yaratıcılık ve yenilikçiliği en üst düzeye çıkaracak insanlar yetiştirmek. Konferansımızın başlığı da bunu zaten teyid ediyor. AB'den, ABD'den değerli konuklar var tüm dünya bu gerçeğin peşinde. "The World is Flat" dünya düzdür kitabında Thomas Friedmen, ABD'de dokto-

ra çalışması yapan gençleri milliyetine ülkesine bakmadan ABD'de kalmaya ikna edelim diyor.

AB 2000 yılındaki Lizbon Zirvesi'nde 2010 yılında ABD'nin rekabet gücünü yakalamayı hedefliyor. Çin, Hindistan her gün yaptıkları ataklar ile hem dikkatimizi çekiyor, hem de düşündürüyor. Özellikle Hindistan, inanç, düşünce, renk, ırk kriterlerine değil, insanın bilgi, yetenek ve performansına bakıyor. Sorumluluk anlayışını, takım kültürüne uyumu ve ahlaki değerlerini esas alıyor. Hindistan'da gençler ülkelerine geri dönüyor. Lisan hatta 1 değil 1 + 1 ve teknik eğitimdeki üstün nitelikleri ile bugün tüm dünya ya servis veriyorlar.

Değerli Konuklar,

Günümüzde artık birçok şeyi azar azar bilen değil, bir konuyu derinlemesine çok iyi bilen uzmanlara ihtiyacı var. 20 yıl önce böyle değildi. Bir gerçeği kabul etmek zorundayız. Son yıllarda giderek artan bir şekilde "insan kaynaklarında" arz ve talep arasındaki farklılık ve açık büyüyor, neden? MEB'leri ve YÖK'ün belirlediği kriterler ve hedefler doğrultusunda ekonomiye, hayata sunduğumuz gençlerin nitelikleri ile iş piyasasının onlardan beklentileri giderek açılmaya başladı. Artık daha ince ayar lazım, bilgi ve sonuçlar, karar sürecine yansımali. Dünya Bankası'nın 2006 yılı başında açıkladığı "Türkiye Eğitim Sektörü" raporuna baktım. Türkiye eğitime kamu olarak GSMH'nin % 4.5 kadar, özel şahıslar ise GSMH % 2.5' u kadar. Yani toplam GSMH'nin % 7'si kadar eğitime para harcıyoruz. demek ki, sorun kaynak ayıramamakta değil kaynakların doğru kullanılamamasındadır. Bu oran OECD ülkelerinin çoğundan yüksektir. (% 5,2). Sadece Danimarka ve ABD'de bu oran daha yüksektir.

T.C. Hükümeti ile AB arasında imzalanan Türkiye'de mesleki eğitim sisteminin güçlendirilmesi projesi (MEGEP) kapsamında hazırlanan "yeşil belge" çok önemli bir doküman olarak incelenmeli ve takip edilmelidir. "Yeşil belge" çok önemli bir konuyu hiç bir tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde ortaya koymaktadır. Mesleki eğitim ve öğretim konusundaki sorumluluk hayat "boyu öğrenme" yaklaşımı ile birlikte, MEB ve YÖK'ün yanında artık işverenin, çalışanın ve ilgili meslek öğretmeninin paylaşacağı bir sorumluluk alanı olmaktadır. Yani artık biz sanayicilere işverenlere meslek örgütlerine büyük bir sorumluluk düşmektedir. Artık aradığımız nitelikte insan bulamıyoruz diye şikayette bulunmak yerine, aradığımız meslek lisesi, myo mezunu ve lisans eğitilmiş mühendislerde hangi nitelik-

leri aradığımızı belirlemek ve bu doğrultuda bir eğitim öğrenim programı uygulanmasını sağlamak ve takipçisi olmak zorundayız.

Büyük kaynak ayırdığımız "eğitim konusu" Türk ailesi için büyük bir önem taşır. Aile büyükleri de büyük bir özveri gösterirler.

Bu kadar masraf, bu kadar emek, çaba ve yıllar sonra gençlerimizin geleceğe umutla bakmalarını beraberce, hepimiz bilgi, deneyim ve katkıları ile başarabiliriz.

Dünya Bankası raporundaki tanımı ile "eğitim sektörü stratejisi"nin temel çerçevesini kısa, orta ve uzun vade de yapılması ve atılması gereken adımlarını belirleyecek, ilgili tüm sosyal paydaşların katılımı ile gerçekleştirilecek bir "yürütme kurulu" oluşturulmalıdır. Takip ve izleme, yeni ihtiyaçları gecikmeden belirlemek ve yol boyu rota düzenlemeleri kısa vade de yararlı olacaktır. Aslında bu kurul gerçek anlamda AB standartlarına uygun bir "ekonomik sosyal konsey" olmamasından kaynaklanıyor. Eğer Türkiye'de gerçek anlamda çok taraflı çoğulcu ve katılımcı bir esk mevcut olsa, sadece eğitim stratejisini değil, ülkemizdeki kutuplaşmaları, gerilimleri, farklılıkları, asgariye indirmek, ortak çözüm yolları bulmak kanaatimce mümkün olabilir. AB ESK'leri 2. Dünya Savaşı'ndan beri en etkin sivil platform olarak kullanıyor, Türkiye AB konusunda bu kadar kararlı bir süreç izlerken hükümetimizi esk konusunda aynı kararlılıkta görmüyorum. Bana göre esk sihirli bir değnek değildir ancak tarafların birbirlerini dinleyebilecekleri, anlayabilecekleri ve ikna edebilecekleri AB'nin 5 önemli kurumundan biri olup, tek sivil kurumdur. Eğitim sektörü stratejisi için yürütme kurulu bu anlamda geçiş sürecinde etkin bir enstürüman olabilir.

Değerli konuklar, YÖK'ün değerli yöneticileri, değerli rektörler, hocalar. İzin verirseniz biraz daha somut ve teknik konulara değinmek istiyorum. Türk sanayiinin nitelikli ara eleman ihtiyacı giderek artmaktadır. Meslek liseleri ve myo'larındaki eğitimin başarısı bu okullardaki öğretmenlerin kalitesi ve başarısı ile bire bir ilintilidir. Nisan 2006'dan günümüze yoğun bir araştırma yapma fırsatı buldum ve bu toplantı YÖK'ün web sayfasında duyurulduğundan günümüze, bu güne kadar hiç olmadığı kadar öneri, görüş aldım. Gerçekten şaşırtıcı bir gelişme idi. Türkiye'nin çok farklı köşelerinden hiç tanımadığım insanlar bana ulaştılar, sıkıntılarını, önerilerini ilettiler. Sanayiciler, öğretim üyeleri, öğrenciler bana ulaştılar, e-mailler, notlar gönderdiler. Görüyorumki artık çözümler ve çıkış yollarını bulmamız lazım, sorunları erteleme şansımız yok. Bizim meslek liselerimiz ve

myo'larında görev yapan öğretmenlerimizi biz Türkiye'nin çeşitli üniversitelerine yayılmış 19 "teknik eğitim fakültesinden" 4 yıllık bir lisans programı ile uygulamalı mühendislik paralelinde bir eğitiminden geçirerek hazırlıyoruz. Aldığım bilgilere göre "teknik eğitim fakültelerinden" mezun olan "teknik öğretmenlerin sadece % 5 civarındaki bir kısmı öğretmen olarak istihdam edilebiliyor. "Teknik eğitim fakülteleri"nin uluslararası eşdeğer bir statüsü yok. Bu mezunları bir fark dersleri tamamlanması ile "mühendis" statüsüne kavuşturulamaması nedeni ile (eğitim dışında) piyasada iş arayan % 95 mezunların büyük bir sıkıntı yaşadığını öğrendim. Hatta öğrendiğime göre yeni "teknik eğitim fakülteleri" açılması da düşünülüyormuş? Buradaki arz ve talep arasındaki çok önemli fark, mezun için giderek eşdeğerliliği uluslararası normlarda sağlamak, belki de çözüm bulunamıyor ise, teknik eğitim fakültelerinin geleceğini stratejik anlamda değerlendirmek lazım. İlgili tüm taraflar burada, bu çok önemli konuyu süratle ele almak gerektiğini düşünüyorum. Meslek yüksek okulları yöneticileri, meslek lisesi mezunlarının imtihansız myo'larına alınmasının son derece yanlış olduğunu, düz liseden gelen öğrenciler ile aralarında ciddi nitelik farkları olması nedeni ile myo'larda istenilen eğitim standartlarına ulaşamadığını uzunca bir süredir dile getirirler. Burada 3 temel sorun ortaya çıkıyor.

Meslek liselerinde kaliteyi nasıl yükseltiriz. Unutmamalı artık meslek lisesi mezunları işçi olabiliyor ve kalite çok önemli ISOV teknik eğitim merkezin de bu soruya cevap arıyoruz. Myo'larına geçişte nasıl bir seçme, değerlendirme sistemi uygulanabilir. Esas lazım olan iş gücü, teknik yönden donanımlı ve uygulama deneyimine sahip myo mezunları. Myo'ları kaderin getirdiği bir sonuç olmaktan çıkarıp, özellikle tercih edilen bir okul haline nasıl getirebiliriz. Eğer Türkiye'nin genel ve mesleki eğitim standart ve uygulamalarında mesleki eğitim lehine bir iyileştirme gerçekleştirmez isek meslek eğitimindeki öğrenim oranının % 40'lardan % 65'e yükseltebilmek mümkün olamaz. Gençleri mesleki eğitime yönlendirebilirsek genel lise yükü de azalır. Bu konuda hem meslek liselerindeki kaliteyi artırmak hem de ebeveynleri bu istikamette bilgilendirmek ve ikna etmek gerekmektedir. Burada bir konuyu daha dikkatine sunmak istiyorum. İnsan kaynakları açısından myo mezunları bugün gelişmiş ülkelerin olmazsa olmaz şartıdır. Kanımca myo mezunlarının lise ve üniversite mezunları arasındaki statüsü askerlik süreci açısından da dikkate alınmalıdır. bu anlamda yapılacak bir düzenleme myo'lara yönelik tercihleri de etkileyecektir. Neden lisans eğitimini tamamlamış olanlara tanınan askerlik süresi uygulanmasın, en azından 8 - 16 ay arası bir süre olamaz mı?

Biraz önce söylediğim üzere Bologna Süreci'nin bir gereği olarak ortaya çıkan MESEP kapsamındaki yeşil belge, biz özel sektöre büyük bir görev vermektedir. Türkiye'nin çok çeşitli bölgelerinde kurulan osb'ler mesleki ve teknik eğitimin artık ayrılmaz bir parçası olmak zorundadır.

Değerli yöneticiler, değerli rektörler, değerli hocalar. Yapılan tüm uluslararası çalışmalar, araştırmalar ve bunların sonuçları eğitim sektörü stratejisinin olmazsa olmaz ortağının özel sektör ve STK'lar olduğunu göstermektedir. Sizler, bu konuda ne düşünüyorsunuz gerçekten yapacağımız ortak çalışmaların bize hedeflerimizi yeniden gözden geçirme ve iyileştirme fırsatını vereceğini düşünüyorsanız, öncelikle bir önerim var. Lütfen bulunduğumuz bölgede çevrenize bakınız, mezunlarınızdan, özel sektör ve STK temsilcileri arasından Türkiye'nin geleceğine "eğitime" gönül verecek akıl bilgi ve deneyimi aktaracak insanlardan "danışma kurulları" oluşturulabilir, onları stratejik arayışlarınıza ortak edebilirsiniz. Gerçekte bu "danışma kurulları" 2007 yılı itibarı ile başlayan 7. ÇP programlarının en temel kurumu olan teknoloji platformlarının da zeminini oluşturur. Sanayi - üniversite işbirliğinin başlangıç aşamasında hedef önce bir araya gelmektir. İşbirliği imkanları bilahare sorgulanmaya başlar. İnaniyorum ki danışma kurulları bu sürece önemli bir ivme katabilir. Türkiye'nin dış ticaret açığı sizce nereye kadar sürdürülebilir. Türkiye daha yüksek katma değerli ürünler üretmek zorundadır. Biz teknoloji, arge yenilikçilikte yeni hedefler oluşturmak zorundayız. Türkiye doktora öğrencisi sayısını, bilim adamı sayısını artırmak ve sanayi ile daha yakın iç içe çalışmasını sağlamak zorundadır.

Bu hedefe yönelik öğretim üyelerinin sanayi ile daha esnek ve rekabetçi bir yapı da işbirliği yapabilmesi için YÖK yasasında bazı düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyoruz. elde edilen fayda öğrenci-asistan-akademisyen makul bir pay alabilmeli ve bu katkı sicilinede yansımalıdır.

Küresel gerçekler her alanda rekabeti zorunlu kılıyor. Sanayide de - üniversitede de. Doktora tez projeleri artık özel sektörün arge projelerinin özü olmalıdır. Bu faaliyetler siciline de yansımali. ISO - İTÜ böyle bir projeyi hayata geçirmeye çalışıyor. Böylesine önemli bilimsel çalışmalar mutlaka ekonomik değere dönüştürülmelidir. 6. ÇP'de üniversitelerimiz ve sanayi genelde ayrı ayrı çalıştı, projeler üretti. 6. ÇP'den 60 - 65.10 Euro bir proje desteği sağladık, ancak bugün 500 kurum 2000 civarında Türk araştırmacı 2.10 Euro'luk projenin ortağıdır. İnaniyorum ki 7.ÇP'de çok daha önemli atılımlar yapacağız.

Değerli hocalar, değerli konuklar,

Asıl olan 7. ÇP programındaki projelerimize ne kadar mali destek aldığımızdan çok bu projelerin nasıl bir ekonomik değere dönüşeceği. Unutmayalım bugün gsm telefon sistemi ve gelinen nokta AB ÇP'lerinin bir ürünüdür. TÜBİTAK 2006 yılında taral kapsamında akademik projelere 138.10 ytl, sanayii de 128.10 ytl kaynak aktarmıştır. Bilim teknoloji arge yenilikçilikçe biz yolun çok başındayız. 7. ÇP'de daha önemli adımlar atmayı umud ederken, en önemli beklentimiz sanayi - üniversite ortak projelerinin giderek artırılmasıdır. Şimdi sizlerle temel bir düşüncemi paylaşmak istiyorum. Daha orta uzun vadeli bu stratejik projeyi tartışmaya değer buluyorum. Artık daha fazla zaman kaybetmeden DPT, Hazine ve ilgili taraflar ile Türk özel sektörü ve STK'lar bir araya gelerek önce türk sanayi stratejisini oluşturmalıdır. Türkiye'nin rekabetçi üstünlükleri bölgesel farklılıkları, hangi bölgede, hangi sektörün teşvik edilmesi gerektiğini ortaya koymalıdır. İşte bu temel strateji orta ve uzun vade de hangi bölgede, hangi nitelikte insan kaynağına ihtiyacımız olacağını ortaya koyacaktır. Bir taraftan esk veya yürütme kurulunda kısa vadeli sorunlara çözüm ararken orta ve uzun vadeli perspektifi de gözden kaçırmamaya özen göstermeliyiz. Proje bir bütündür ve Cumhuriyetimizin 100. yılı 2023 artık çok yakındır. "Biz" kültürü ve takım anlayışı her türlü zorlukların üstesinden gelebilecek güçtür. Gelişmiş ülke olmak elimizdedir. İnanalım, çalışalım. Konferansın hayırlı ve yararlı olmasını diliyor, YÖK'ü kutluyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

I. OTURUM

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE ULUSLARARASI UYGULAMALAR-I

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE ULUSLARARASI UYGULAMALAR

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Aybar Ertepinar*

Bu oturumda mesleki ve teknik öğretim konusunda iki Batı ülkesinden konuşmacılarımız var. Değerli konuklarımız konuyla ilgili olarak İngiltere, Kanada ve ABD'deki işleyişi bizlere aktaracaklar. İlk konuşmacımız İngiltere'den (Birleşik Krallık), Dudley College Başkan Yardımcısı Victor Reid bize İngiltere örneği hakkında bilgi verecek. Ardından ABD ve Kanada örneği ile ABD Ryerson Üniversitesinden Prof. Dr. Sam Mikhail** mesleki ve teknik eğitim konusunda Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'daki işleyiş hakkında bizleri bilgilendirecek.

Sözü İngiltere'den aramıza katılan sayın Victor Reid'e veriyorum.

Victor Reid: Sayın Başkan, YÖK üyeleri, hanımefendiler, beyefendiler, bana bugün burada konuşma fırsatını verdiğiniz için İngiltere deneyimini anlatmamı sağladığınız için size çok teşekkür etmek istiyorum. Ben İngiltere'deki mesleki ve teknik eğitim alanında çalışan biriyim. Çalışma alanım gereği endüstrilerle, işverenlerle ve çalışanlarla çeşitli iş ilişkileri içerisine giriyor, bundan da çok ilginç deneyimler elde etme, gözlemler yapma fırsatı buluyorum. Endüstri ve işverenlerle birlikte çalışmak gerçekten çok büyük fırsatları beraberinde getirmektedir. Bu fırsatlar bu alanda eğitim veren kişi ve kuruluşlara yönelik olmaktadır. Ama bunun yanı sıra bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Fırsatlar aslında oldukça basit. Hem işverenlerle hem çalışanlarla birlikte çalışıyoruz. Beceriler ko-

* Yükseköğretim Kurulu Başkanvekili

** Prof. Dr. Sam Mikhail, lisansını Kahire'de 1963 yılında tamamladı. Daha sonra Kanada'da, Toronto Üniversitesinde 1968 yılında yüksek lisansını tamamladı. Prof. Mikhail yine aynı üniversiteden, 1995 yılında karşılaştırmalı uluslararası eğitim konusunda doktorasını aldı. Bu konu (karşılaştırmalı eğitim) bizim için çok değişik ve ilginç bir konu. Mikhail, 1966- 81 yıllarında Kanada'da Ryerson Üniversitesinde profesör ve koordinatör olarak elektrik ve bilgisayar mühendisliği bölümünde çalıştı. 1981- 85 yılları arasında aynı bölümün, bölüm başkan yardımcılığını yaptı. 1985- 2000 yılları arasında Ryerson Üniversitesi'nde Ryerson International Asosie direktörlüğünü yürüttü. Halen aynı Üniversitede profesör olarak çalışıyor. Aslında bizde profesör unvanı hayat boyu bizimlidir. Onun için ben Dr. Mikael'e emekli de olsanız zaten o işi yapmaktan kurtulamazsınız diyorum. Bunun yanında da Toronto Üniversitesi'nde lisansüstü okulda, yani bizde enstitü olarak geçen bölümde kısmi profesörlük yaptı ve uzman danışmanlıkta öğrenme için uluslararası statüde çalıştı. 1988'den günümüze Dünya Bankası'nın eğitim danışmanlığını yapıyor. Bu kapsamda 20 ülkede ve Kanada'da çalışmalar yürüttü. Kendileri şu anda da Dünya Bankası desteği ile aramızdalar.

nusunda bir farklılık ve çeşitlilik yaratmaya gayret ediyoruz. Ama zorluklara baktığımız zaman, işverenlerle çalışmak biraz daha zor olabiliyor. Sürece ve işleyişe ilişkin birtakım baskılarla karşılaşabiliyoruz. İşin bazı öncelikleri oluyor ve öyle zamanlar oluyor ki günde 24 saat ve haftada 7 gün kesintisiz çalışmak gerekiyor. Ama tabi ki burada eğitimin ve ihtiyaçların önemi oldukça büyük ve bu sunu içerisinde ben sizlere bir yaklaşımdan bahsedeceğim. Bu yaklaşım, yenilikler peşinde koşanların işverenlerle birlikte çalışmak üzere geliştirdikleri bir yaklaşımdır. Bu yeni yaklaşımdan yola çıkarak mesleki ve teknik eğitim konusundaki bu sunumu yapacağım.

Mesleki ve teknik eğitimi işverenler bağlamında değerlendirecek olursak; öncelikli bir vizyonla başlamamız gerekiyor. Bu vizyon birkaç sözcükle şu şekilde ifade edilebilir. Bu, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi işverenlerle bağlantılandırılması, işverenlerin ve münferit öğrenim ihtiyaçlarının mesleki eğitim öğretim merkezine yerleştirilmesi için çok önemlidir. Bu şekilde global ekonomide güçlü bir performansı destekleyecek son derece nitelikli iş gücünün geliştirilmesi, sizlerin de göreceği gibi oldukça basit görülmektedir.

Mesleki eğitim öğretim sisteminin kilit çıktıları üç şekilde ifade edilebilir. Bunlardan biri mesleki eğitim ve öğretimin işletmeler için kullanılması. Yani işletmelerin global ekonomi içerisinde çok daha fazla rekabet gücüne sahip olabilmesi. İkincisi, mesleki eğitim ve öğretimin insanların kullanımına sunulması, vatandaşlara bu yönde beceri ve bilgi kazandırılması. Üçüncü kilit çıktı ise mesleki eğitim öğretimin toplumlar için faydalı olması noktasında yoğunlaşmaktadır. Böylece katsayı süreci sürdürülebilir toplumların yaratılması ve geliştirilmesi sağlanabilir. Bu sayede ekonomik unsurların yalnızca belli grupların, toplumsal kesimlerin kullanımına değil, herkesin kullanımına sunulması mümkün olabilir. Bunların gerçekten çok önemli olduğunu görüyoruz. Çünkü globalleşen ekonomide yerel istihdam olanaklarının yaratılması büyük önem taşımaktadır ve bu da mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesiyle yakından ilişkilidir. Güçlü bir ekonomik performansın yaratılması açısından da bunun yine büyük bir önem arz ettiğini ifade edebiliriz. Mesleki eğitim öğretimin geliştirilmesine dahil olan kuruluşların önceliklerine baktığımız zaman üç temel tema görüyoruz. Bunlardan biri temel standartların geliştirilmesi. Bunlar, kaliteye erişilebilirlik, yanıt verilebilirlik ve güvenilirliğinin geliştirilmesidir. Bu, aynı zamanda mesleki eğitim ve öğretiminin yükseköğretimle bağlantılandırılmasını da gerektirmektedir.

İkinci olarak, eğitim kurumlarının yetenek, yeterlik ve kapasitelerinin geliştirilmesi ve bu eğitim kuruluşlarının mesleki eğitim ve öğretim konusundaki tariflerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak. Bunun yanı sıra işletmelerin, bireylerin ve toplumların hem esnek hem de kapsayıcı bir şekilde ihtiyaçlarının desteklenmesi gerekmektedir. İngiltere açısından baktığımız zaman, bizim de kısmen ele aldığımız, dolayısıyla da ele almamız gereken konuların özünü sizlerle paylaşmak istiyorum.

Özellikle işveren odaklı mesleki eğitim ve öğretim müfredatına baktığımızda, işverenler, işçilerini teknik yükseköğrenim kurumlarına göndermek istemeyebiliyorlar. O yüzden eğitimin iş yerinde verilmesi çok büyük önem taşıyor. Yeni teknolojilerin kullanılması yine bu alanda çok büyük önem taşımakta. Bunlardan biraz sonra sözedeceğim.

İngiltere bağlamında baktığımızda çok çeşitli bir işgücünün olduğunu görüyoruz. Özellikle Doğu Avrupa'da bizim, bu eğitimi vermek için aldığımız personelin yine gerekli eğitime sahip olması lazım. Çünkü İngiltere'de işgücünün çok çeşitli özelliklere ve niteliklere sahip olduğunu biliyoruz. Burada mesleki eğitim ve öğretim bağlamında kilit baskıları özetlemek istiyorum. Özellikle önümüzdeki yıllarda karşımıza çıkacak bazı baskılar üzerinde durmak istiyorum. Bir kez daha vurgulayayım ki yeterli yetkinliklere sahip bir işgücünün olması gerekiyor. Burada özellikle de mesleki eğitim ve öğretim beceri stratejisinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu stratejiyi sunacak kimseler olmalı. Mesleki eğitim ve öğretim sektörünün içerisinden beceride nitelikli kişilerin çıkması ve bu gelişmelerin sağlanması gerekmektedir. Aslında bu biraz da altyapıya bağlı. Bunun yanı sıra açık stratejilerin belirlenmesi, özellikle şu anda nerede olduğumuz ve gelecekte nerede olmak istediğimizle ilgili olarak açık stratejilerin mutlaka elimizde olması gerekiyor. Bu aşamada aslında burada yapmak istediğim şey, sade ve basit bir şekilde makro görünüşü kilit temalar ve kilit önceliklerle ilgili olarak özetlemeye çalışmaktır. Bu özellikle de mesleki eğitim ve öğretim strateji geliştirme sürecidir. Burada mesleki eğitim ve öğretim politikası ve altyapısı vurgulanması gereken önemli bir noktadır. Bunun bir parçası olarak yerel yönetimler gerçekten bu alanda çok büyük önem taşıyor, merkezi hükümetin yanı sıra çok büyük bir rol oynuyorlar. Biz burada yeterliliklerden bahsediyoruz, gelişmiş becerilerden söz ediyoruz. Bunlar birbirinden ayrı mıdır, yoksa birbirini tamamlayıcı olarak mı görülmelidir? Öncelikle bu noktada bir karara varmamız gerekir.

Açık bir şekilde mesleki eğitim ve öğretim değerlendirme ve akreditasyon yapısının olması gerekiyor. Değerlendirme stratejisinin ulusal esasta tanınması gerekiyor. Akreditasyona baktığımız zaman, buradaki mezunların bu süreçten geçmesi gerekiyor. Bunun yanı sıra kapsamlı bir kalite güvence temeli olmalı. Gerekli denetim ve düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Denetim ve düzenlemelerin farklı kuruluşların karşılaştırılması biçiminde de yapılması gereklidir. Eğitim kurumlarıyla diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki benzerlik ve farklılıklara bakmak lazım. Bunların ortak noktalarına baktığımız zaman mesleki eğitimin yüksekokullarda ya da yükseköğretim kurumlarında münferit biçimde gerçekleştirildiği dikkati çekiyor. Bu unsurların ve ortak konuların geliştirilmesi sayesinde ulusal organlar, ulusal kuruluşlar çok daha kuvvetli bir şekilde etkin mesleki eğitim, öğretim programlarının yapılarını geliştirip, entegre edebiliyor. Bu sadece işverenler için önemli bir şey değil. Çünkü onlar bir işgücüne ihtiyaç duyuyorlar. Bunun yanı sıra bu sistem içerisinde bulunan kişilere, daha farklı çalışmalar yapılarak yüksek öğretime geçme fırsatlarının yaratılması sağlanıyor.

İngiltere'deki yapıdan bahsederken öncelikle buradaki bağlamı anlatmamız gerekiyor. İngiltere'deki yükseköğretim sisteminin yapısını anlatmamız için de bir resim çizmemiz gerekiyor. İngiltere'deki yükseköğretim sisteminin yapısıyla ilgili olarak benim çizdiğim resim de bu. Bir tarafta yükseköğrenim okulları var. Diğer tarafta ise daha yükseköğrenim sistemi, yani üniversiteler var. Hepsinin üstünde Eğitim ve Beceriler Bakanlığı yer almaktadır. Yükseköğretim kuruluşları, yükseköğretim okulları ve üniversiteler doğrudan Yükseköğrenim Finansman Konseyine bağlılar ve bu konsey hem lisans hem de lisansüstü programlarda finansman sağlıyor. Bu yükseköğrenim kuruluşları eğer araştırma yapıyorlarsa bu işleyiş ayrı bir kuruluş tarafından yürütülüyor, bu da Yükseköğrenim Araştırma Konseyi olarak adlandırılıyor. Bu konsey gerek teknoloji gerekse sosyal bilimlere alanında araştırma yapan üniversitelere destek veriyor. Bir de üniversite sektörü var. Hem lisans hem de lisansüstü yeterliliklerde yardımcı oluyor. Bunun yanı sıra başlatılan araştırma projelerini, eğer stratejik öneme sahiplerse bunları yürütüyor.

Aslında üniversite sektörünün kendisine yeterli olduğunu görüyoruz. Kendi kendine yönetim ve kendi kendine gelişim söz konusu bu sektörde. Eğer, daha da yüksek olan eğitim sektörüne bakacak olursak, benimki gibi kuruluşlar var. Bu Öğrenme Becerileri Konseyi tarafından finanse ediliyor. Bizim finansmanımızın yüzde 90'ını bu konsey sağlıyor. İşgücü

yeterliliklerinin ve becerilerinin temin edilmesi açısından da bu konsey önemli bir rol oynuyor. Destek almak için tabi ki ulusal önceliklerin mutlaka dikkate alınması gerekiyor. Bunun yanı sıra yeterlilikler ve müfredat otoritesi var. Buradaki yeterlilikler harici olarak akredite ediliyor. Biz kendi yeterliliklerimizi kendimiz akredite etmiyoruz. Öğrenme ve Beceriler Konseyi tarafından yönlendiriliyor.

Bu arada kendi kuruluşumdan bahsedecek olursam özellikle dördüncü, beşinci yıllarda çok fazla yeterlilik temin ediliyor. Ve iki kanaldan finansman akışımız var. Birincisi Öğrenme ve Beceriler Konseyinden geliyor. Diğeri ise Yükseköğrenim Finansman Konseyinden geliyor. Eğer, İngiltere'deki mesleki eğitim ve öğretim sistemine bakacak olursak, daha önceden ifade ettiğim gibi bizim sunduğumuz yeterlilikler bir kuruluş tarafından akredite ve finanse ediliyor. Bu beceriler ve eğitim departmanında, ulusal olarak tanınan ve kabul edilen çerçeve var. Biz, bunlara Öğrenme ve Beceriler Konseyi aracılığıyla ulaşıyoruz. Buradan birinci ile üçüncü seviyede yeterlilik temin ediliyor. Eğer, Yükseköğrenim Finansman Konseyinden finanse edilemiyorsa bazen dördüncü ve beşinci seviyedeki yeterlilikler de temin edilebiliyor.

Eğer yeterlilikler ve müfredat otoritesine bakacak olursak, bizim sunduğumuz yeterlilikler kendisi tarafından temin ediliyor diyebiliriz. Burada endüstri için, endüstri tarafından yürütülen yeterlilikler dışında kalan bir kuruluş, yeterlilik verme organı tarafından kontrol ediliyor. Bunun yanı sıra sektör becerileri konseyleri var. Bunlar bizim istediğimiz becerilerdir. Bu endüstri kolları içerisinde bu konseylerde yeterlilik verme organlarıyla birlikte çalışıyor. Bu ikisi birlikte çalışarak bir dizi yeterlilikler geliştiriyorlar. Bu, endüstrinin ihtiyaçlarını karşılamaya dönük bir işleyiş. Bu şekilde, yeterliliklerin ulusal gündem çerçevesinde temin edilmesine çalışılıyor.

Burada önemli olan unsurlardan biri de kendi yeterliliklerimizi sunuyor olmamızdır. Daha önce de ifade ettiğim gibi yeterliliklerin temin edilmesi, yerel ve bölgesel seviyede farklılık gösteriyor. Biz, Eğitim ve Beceriler Departmanı ile ulusal bir kuruluş olarak, muhatabız. Ancak, bunun yanı sıra ayrı bir kuruluş da var. Bu Bölgesel Kalkınma Ajansları. İngiltere'de dokuz tane var. Bu ajanslar sektör beceriler konseyleri ve öğrenme beceriler konseyleri ile birlikte çalışıyorlar. Bu şekilde yeterliliklerin birbiriyle uyumlu olmasını sağlıyorlar. Finansmanın da bu şekilde gerçekleştirilmesini sağlıyorlar.

Aslında karmaşık bir yapı gibi görünebilir, ama bu sistem çok iyi şekilde çalışıyor ve çok iyi sonuçlar veriyor. Yani biraz da İngiltere'deki mesleki eğitim ve öğretim sektörünün ayrıntılarına inecek olursak, Almanya'daki sistemi de göreceksiniz daha sonra ama, bir tarafta işverenler var. Kendi eğitimlerini iş yerinde veriyorlar ve işveren tarafından organize ediyor, iş yerinde sunuluyor. Bir eğitim çerçevesi var. İşyerindeki denetçiler tarafından denetleniyor. Ve iş başında performans değerlendirmesi yapılıyor, ama diğer taraftan mesleki eğitim ve öğretim yapısı var ve mesleki eğitim öğretim yüksekokulları tarafından gerçekleştiriliyor. Mesleki eğitim kuruluşu içinde yapılan bir eğitim. Bu, özel ya da kamu kuruluşu olabilir. Sınıf ücreti, ders ücreti var. Ve öğretmenlerle bir anlaşma yapılıyor. Esas olarak bu kullanılıyor. Eğitim yüksekokul öğretim elemanları tarafından veriliyor. Ve harici ve dahili olarak denetim gerçekleştiriliyor. Yani, her iki şekilde mesleki eğitim ve öğretim programları sunulabiliyor. Eğer, sonuçlarına ve performans beklentilerine bakacak olursak, bireyin kendi başına yapamadığı sonuçları elde etmesini sağlıyor. Gözlem yapılıyor, sorular soruluyor, dıştan denetlenildiği için çeşitli testler yapılabilir. Bilgiler ve beceriler vurgulanma aşamasına geçebiliyor.

Burada bir de mesleki eğitim ve öğretim yapısı içerisindeki İngiltere modelinden bahsetmek istiyorum. İşyerinde öğrenci, müşteri, işveren hep birlikte nasıl bir bütün oluşturuyor, nasıl beceriler elde ediyorlar, nasıl bilgi elde ediyorlar. Becerilere bağlı olarak tanımlanmış bir eğitim programı var ve teknik eğitim kurumundan veriliyor. Özellikle pratik becerilerin eğitimi söz konusu oluyor ama bunun yanı sıra online olarak da eğitim teknolojisi var. Bunu yapmamızın nedeni eğitimini daha esnek biçimde ve ortamda sağlanmasıdır. Çünkü, bazı öğrenciler kurslara gelmekte zorluk çekebiliyorlar, dolayısıyla online eğitim teknolojilerine çok fazla yatırım yapmış durumdayız. Ama bu aslında karma bir yaklaşım. Hem online teknolojiler kullanılıyor, hem de geleneksel sınıf ortamındaki sınıf unsurları kullanılıyor. Bazen işyerlerinde eğitimler gerçekleştirilebiliyor. Öğrenciler beceri ve bilgi edinme programlarının hemen sonrasında bir değerlendirmeye tabi tutulabiliyorlar ve seviye alabiliyorlar. Burada bizim mesleki değerlendirme yolu dediğimiz yolu izliyorlar ve buradaki yeterlilikler ve yetenekler test ediliyor. Öğrencilerin portföyleri test ediliyor, değerlendiriliyor. Daha da önemlisi bağımsız, doğrudan gözlemle, bu performans değerlendirmesi gerçekleştiriliyor. Bazen öğrencilere sunum yaptırılıyor ve daha sonra bu sunumlarıyla değerlendiriliyorlar. Ama bazıları doğrudan da değerlendirilebiliyor. Her iki sistem bazen eş zamanlı ve birbirini tamamlayıcı olarak da sürdürülebiliyor. İşverenlerin katılım yasasına baktığımız

zaman bu gerçekten konferansın konusuna da uyan bir konu, Dudley Koleji gerçekten çok geniş bir kolej. 6000 kadar öğrencisi var. Bunun 1600'ü tam zamanlı olarak çalışıyor. Bunun yanı sıra geleneksel akademik alt seviye yaklaşımını benimsiyoruz. Yani koleji bir çıkış noktası olarak kullanmak isteyenler, bunu yapabiliyorlar. İşverenlerin buna doğrudan katılımı söz konusu olabiliyor. Ama işveren kolejin dışında duruyor. Aslında bunun nedeni de oldukça basit. İngiltere'deki müfredat programı eylülde başlıyor. Haziranda bitiyor ve akademik personel eylülde hazirana kadar akademik takvime göre çalışıyor. Yani bir işveren kasım, aralık, ocak ayında koleje gelip, belirli bir eğitim ihtiyacını söylediğinde erişim açısından çok zorluk yaşıyoruz. Ve eğitim elemanlarının, öğretim görevlilerinin bulunması açısından da çok büyük zorluklar yaşanıyor. Ama bütün bu zorluklara karşın işverenlerin kolejdeki eğitim sürecine dahil edilmeleri için gerekli çaba da harcanıyor. Bununla ilgili birimlerimiz de var. Örneğin, işgücü geliştirme kolumuz bu yönde işlev görüyor. Bu işgücü geliştirme stratejileri çok açık bir şekilde kullanılabilir ve geliştirilebilir. Bazen yerel toplumsal gruplardan da yararlanılabilir. Onlar bizim adımıza bu yeterlilikleri geliştiriyorlar. Çünkü onlar, toplumla ya da belirli bir endüstriyle koleje göre çok daha iyi bir bağlantıya sahip olabiliyor.

Bunun yanı sıra işverenlerle birlikte çalışabiliyoruz. Toplumsal ve ekonomik jenerasyon yine çok önemli bir yere sahip. Global ekonomiye de biz fayda sağlamak istiyoruz. Herkes için fayda sağlamak istiyoruz. Sadece bir grup için değil. Dolayısıyla ekonomik, toplumsal jenerasyon eğitimin kullanılmasıyla, altyapının kullanılmasıyla geliştirildiğinde, bu yerel insanlar için yerel esasta çok fazla fayda sağlamaktadır.

Diğer tarafa baktığımızda önemli olan unsurlardan biri de yine konferansın konusuna uygun olduğunu düşündüğüm Mesleki Eğitim Merkezi ya da COVE'dir. COVE aslında İngiliz Hükümetinin geliştirdiği bir girişim. Buna göre mükemmelliyet merkezleri oluşturuluyor. Eğitim ve işgücü desteği sağlanıyor. Beceriler geliştiriliyor. Bunun diğer taraftan yansımalarından bir tanesi de ön lisans derecelerinin ve diplomalarının verilmesi. Aslında bu ön lisans dereceleri yüzde 50 işyeri esasında verilen programlar ve diplomalar. O yüzden işverenin katılımını gerektirmekte. Birkaç dakikanızı alarak COVE' dan bahsetmek istiyorum. Wellcontry 27 25'ten gelmekte. Wellcontry'den gelmesinin nedeni sanayi devrimi sırasında burada çok ağır sanayi bulunuyordu. Geceleri çalışılan, kömür madenlerinin bulunduğu bir yerdi burası. Bizim uzmanlığımız mühendislik alanı. Ben kendi kurumumda yönetici olarak görev yapıyorum, ama aynı zamanda

da beş ayrı kolejın başkan yardımcısıyım. Mühendislik Fakültesinin başkan yardımcısıyım. 6000 öğrencimiz var. Bunlardan 1500'ü tam zamanlı olarak mühendislik alanında uzmanlıklarını alıyorlar. İşverenler aslında markanın ne kadar önemli olduğunu farkındalar. Örneğin Coca Cola markası çok önemli. Biz de burada bir marka yaratmaya çalışıyoruz. Çünkü ulusal bir bütçe programı yaratmaya çalışıyoruz ve belirli bir uzmanlığa sahip olsun istiyoruz. Mühendislik alanında belirli bir alanda uzmanlaşsın istiyoruz ve ulusal mükemmeliyet merkezleri oluşturmaya çalışıyoruz. Bunların desteklenmesini sağlıyoruz. Biz işlemler ve eğitim ihtiyaçları için tek bir bağlantı merkezinin oluşturulmasını amaçlıyoruz. Daha sonra bunu yerine getirebilecek ortaklardan faydalanıyoruz. Çok kaliteli kaynaklarımız var. Bunun yanı sıra teknolojilere yatırım yapmamız için ek finansman da bize temin edildi. Esnek üretim tekniklerine yatırım yapmamız için de ek finansman sağlandı. Biz işyerlerinden bazı kişilerle ve de kendi personelimizle birlikte çalışıyoruz ve akredite, yeterlilikler bu şekilde temin ediliyor. Kaynaklarımızı en iyi şekilde kullanıyoruz. Mühendislik kaynakları, doğası gereği çok pahalı oluyor. Biz ikili bir ortam sayesinde alıyoruz ve bunu ağ içerisinde kullanmaya çalışıyoruz. Ben bu becerileri nasıl geliştirdiğimizle ilgili olarak sizlere örnek de verebilirim. Eğitim dışı destekler için kurumsallık desteklerinden faydalanıyoruz. Eğer bize destek verebilecek başka bir kuruluş varsa, onlardan da faydalanıyoruz. Örneğin, kuruluşlara yardımcı olan bir organizasyon var, bize destek veriyor. Bir de eğitim akademileri var. Bunlar kolejlerde değil, işverenlerin tesislerinde, eğitim veriyorlar. İşverenin tesisinde olmasının nedeni, aslında daha çok bizim taahhütlerimizin halka sunulması, kamuoyuna sunulması anlamına da geliyor. Biz kolejin tesislerine değil, işverenin tesislerine yatırım yapıyoruz. Bunun yanı sıra üniversite tarafından akredite edilmiş ön lisans diplomaları da veriyoruz. Eğer bir örnek verecek olursam, Wellcountry aslında tarihi olarak daha fazla imalatın yapıldığı bir şehir. Ancak imalat sektörü şu anda bir düşüş trendi yaşıyor. Bunun yanı sıra işletmelerin belirlediği bir baskı var. Daha da önemlisi uygun olmayan becerileri açısından bir üs niteliğinde. Bunlar belirli bir yönde baskı yapıyorlar. Ve bu dengenin mutlaka sağlanması gerekiyor. Bu dengeyi de işverenlerin yetenek ve kapasitelerini geliştirerek gerçekleştiriyoruz. İleri teknolojileri kullanıyoruz. Bunun yanı sıra işverenlerin bilgilerini artırıyoruz. Teknolojilerle ilgili olarak insanların ihtiyaçlarını karşılama açısından bunları geliştiriyoruz.

Şimdi iş piyasasına giriş odaklı programlarımızdan örnek vermek istiyorum. Son zamanlara kadar otomotiv sektörüne odaklı çalışılmaktay-

dı. Ancak son zamanlarda bu sektörde İngiltere'de bazı değişiklikler oldu. Ve biz yeniden işe alma programı adıyla bir program geliştirdik. Bu sayede çalışan kişilerin işsiz kalmasının önlenmesine çalışılıyor. Ulusal olarak niteliklerin tanınması ve işverenlerin istediği niteliklerin işçilerde bulunması çok önemli. Biz bir pasaport programı oluşturduk. Bunun nedeni şuydu:

Bazı yapısal değişimler iş piyasasında meydana gelmekte. Ve yarı zamanlı işlerde, sözleşmeli işlerde de, bir artış olmakta. Bu da şu anlama geliyor: Sadece bireyler şimdi artık daha fazla, daha değişik becerilere sahip olmak zorunda değil, bundan başka bazı dengelerle de mücadele edebilecek durumda da olmak zorundalar. Bunları dikkate alarak bir pasaport programı oluşturduk ve bununla ilgili önlemler için. COWE internet sitesine girerseniz ve haberler bölümüne tıklayacak olursanız, bu programla ilgili daha fazla bilgi bulmanız mümkün olacaktır.

Mesleki eğitim ve öğretim yaklaşımı artık sanayinin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek şekilde geliştiriliyor. Aslında bu programın en önemli parçası önlisans düzeyindeki eğitimidir. Önlisans programlarında mesleki eğitim öğretim sektöründe neler oluyor ve daha sonra yükseköğretim devam edebilmek için neler gerekiyor, bunlardan bahsedilebilir. Önlisansla ilgili olarak üç ayak olduğunu söyleyebiliriz. Bunlar imalat sanayi ve mühendislikle ilgili. Bu önlisans programlarında geleneksel akademik dersler görülmekte. Bunların yanı sıra bilgi ve beceri edinmek çok önemli. Çünkü, bu bilgilerin bilinmesi ayrı bir şey, bunların işyerinde uygulanması ayrı bir şey. Yaklaşık 18 modül bulunmakta. Bazıları zorunlu, bazıları seçmeli modüller. Online teknolojilerle ilgili konular bulunmakta. Elektronik ve iletişim, otomotiv sistemleri ve mühendislik bunlardan bazılarıdır. Programla ilgili olarak birinci yıl modülleri seçiyoruz. Öğrencileri ayırıyoruz ve daha sonra ikinci yıl bu modülde devam ediyoruz. Yarı zamanlı bir program ve bu programın tamamlanması sonucunda öğrencilere, kişilere sadece bir ön lisans diploması sağlanmakla kalmıyor, bundan başka gelişme yolları da sunuluyor. Daha sonra bir lisans programına devam etme şansı da veriliyor. Daha fazla vaktim kalmadığı için burada başka gelişmelerden bahsedemeyeceğim. Ama son olarak diyebilirim ki İngiltere'deki sistem hakkında daha fazla bilgi edinebilmek için internet sitemizi inceleyebilirsiniz.

Prof. Dr. Sam MIKHAEL*

Profesör Eşme ve değerli misafirler, bugün aranızda olmaktan çok büyük bir onur duyuyorum. Burada sizlere Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Kanada'da mesleki ve teknik eğitimin genel bir çerçevesini çizmeye çalışacağım. Öncelikle de her iki ülkedeki bazı deneyimlerden söz etmek istiyorum. Burada bu deneyimler, belki de sizin Türkiye'deki sistemi geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Öncelikle, mesleki ve teknik yüksek eğitim ve öğretimin küresel dünyamızda, oynadığı rolden, özellikle de, bilgi ekonomisinde oynadığı rolden bahsederek başlamak istiyorum. Dünya Bankası ve pek çok diğer kurum bir bilgi ekonomisi endeksi geliştirdiler. Bu endekste bazı ölçümler yapılıyor. Bunlar bir ülkenin bilgi ekonomisine girmeye hazırlıklı olup olmaması ve başarılı olup olmamasını göstermekte. Bu endekste 10 olasılıklı değişken var. Bu önemli bir özellik ve burada bizim için önemli olan şey, üniversite eğitimi ve yükseköğretim, yükseköğretim düzeyinde katılımdır.

Kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla, ekonomik başarının bir ölçütü olarak kabul edilmektedir. Bu da bilgiye, bilgi ekonomi endeksine bağlıdır. Bilgi ekonomisi endeksi yükseldikçe, -ki bu yükselme 0 ile 10 arasında olabilir- kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla da yükselmekte. Türkiye açısından bakıldığında bunun bir yükselme trendi içinde olduğu görülmektedir. Türkiye bazı ülkelerle aynı seviyede ve bunlar başlangıçtan daha öteye gitmiş ülkeler. Bu Türkiye için iyi bir şey, ama yine de bu yol uzun ve tehlikeli bir yol ve dikkat edilmesi gereken bir yol. Çünkü pek çok kurum var dikkat edilmesi gereken, tabii ki ben şimdi onlardan bahsetmeyeceğim. Ama bizim için katılım oranlarının artırılması ve yükseltilmesi çok önemli. Teknik ve mesleki eğitim de burada bu süreç içerisinde çok önemli bir rol oynamakta.

Bu bilgi ekonomisi içerisinde, bilgi ve beceri eğitimi konusunda, teknik ve mesleki eğitimi bir bütün olarak düşünmek istiyorum. Bu noktada teori bilgisi ve analitik beceriler önem kazanmaktadır. Bu, bilgiyle ilgili boyuttur. Diğer boyutta ise teknik beceriler ve yeterlilikler bulunmakta. Burada, bunların ölçümü yapılıyor.

*ABD Ryerson Üniversitesi

Elimizde 4 farklı meslek grubu bulunmaktadır. Bunlardan biri tabi ki bilimsel yönü olan meslekler, burada analitik bilgi ve beceriler çok önemli. Genel olarak konuşacak olursak bu alanda çalışan kişilerden , pratik beceriler çok fazla beklenmiyor. Bu grubun içerisinde bilim adamları ve araştırmacılar yer almakta. Diğer ucuna baktığımız zaman mesleki işler var. Bunlar hizmetlerle ilgili ve daha fazla teknik beceri gerektiriyor. Bir bakıma biraz teori temeli yer alsa da bilimsel mesleklerle karşılaştırıldığında daha tekil kaldığını görüyoruz. Bu ikisinin arasında da iki farklı grup var. Bir yanda profesyonel meslekler var ki. Burada hem teorik bilgi, hem de analitik beceriler gerekiyor. Ama bunlardan bunun yanında teknik beceriler de beklenmekte bu kişilerden. Bu alanda eğitim genelde yükseköğretimin üniversite aşamasında verilmekte. Bu gruba yeni katılanlar ise yeni bir alanı temsil etmekte olup mesleki işler ve profesyonel işler arasında bir köprü niteliği taşımaktadırlar. Bunlara ara seviye meslekler diyoruz. Bazen bunlar için diploma gerekiyor, bazen de gerekmiyor. Bu grupta çalışan kişiler genelde aradaki boşluğu dolduruyor. Bu alanda çalışanlar hem duruma göre yeterli fen ve matematik bilgisiyile donanımlı olmalıdır, hem de mesleki teknik bilgi ve becerileri kazanmış olmaları gerekiyor. Bunların yanında bir diğer kategoride geleneksel meslekler, başka bir kategoride de geleneksel mesleki işler yer almaktadır.

İsterseniz profesyonel alanda çalışmakta olan tasarım mühendislerine bakalım. İmalat sanayinde, bunlar lisans diploması almış kişi olabilir ve genel olarak tasarım konularıyla ilgilenirler. Herhangi bir ürünün imal edilişi, edilemeyeceği, hangi koşullarda daha sağlıklı bir imalatın mümkün olacağı ile ilgilenirler. Diğer tarafa ise geleneksel üretim bandı işçilerini görüyoruz. Onların bir nitelik sertifikası bulunmaktadır. Çıraklık eğitim programından geçmişlerdir. Bunlardan daha önceki sunumlarda bahsedildi. Bu grupta yer alanlar genellikle bir iki yıl süren kısa bir eğitim programından geçerler.

Her iki grubun arasında ise mekanik teknisyenler yeralırlar. Bunlar iki yada üç yıllık sertifika ya da diploma sahibi olan kişilerdir. Zaman zaman bu programlar, mesleki tiplerden daha alt seviyede olabilir. Yeni eklenen grup ise, eğitim mühendisleri yada teknikerlerdir. Bu insanlar artık bazı kurumlarda, yeni diplomalar veren kurumlarda eğitim görüyorlar. Belki ön lisans diploması buna örnek olabilir. Kanada'da bizim yeni, uygulamalı diplomalarımız var. Almanya'da eskiden fachhochschulenden verilen bazı diplomalar vardı. Ama bu şimdilerde pek rağbet görmüyor. Yeni uygulamalı eğitim diplomaları teknik ve uygulamalı bilgi ve beceri gerektiren

birçok alanda verilmektedir. Örneğin muhasebe ya da bilgi teknolojileri. Bir yazılım tasarımcısı genellikle mühendislik programlarında ya da bilgi-iletişim alanlarında eğitim görür. Diğer tarafta da operatörler var. Bunlar daha çok işin teknik boyutuyla ilgilidirler ve daha kısa süren bir eğitimden geçerler. Bu ikisi arasında da programcılar, analistçiler, genelde 3 ya da 4 yıl eğitim gören kişiler ya da sorun çözücüler görülmekte. Bunlar da 2 ya da 3 yıllık eğitimden geçiyorlar. Aynı şeyi, sosyal hizmetler ve yasal hizmetler, bakıcılık hizmetleri konusunda da geçerli.

Buradaki zayıf halka bu ara hizmetlerde çalışanlara ilişkindir ve bu konuda yapılması gereken çok şey var. Geleneksel mühendislik dallarında ya da nitelikli işçi kategorisinde çalışanlar için bu anlamda pek fazla yasal sorun yaşanmaz. Ancak ara kademelerde görev yapanlar açısından durum o kadar da parlak değil. Ama bu yönde, biraz önce de sözettiğim gibi önemli çalışmalar yürütülmekte, eğitim programları düzenlenmekte.

Size kısaca farklı ülkelerin bu işi nasıl yaptığından bahsetmek istiyorum. Yakın zamana kadar belki de 80'lerin sonu 90'ların başına kadar yükseköğretim sektörü tam olarak iki sektörden oluşuyordu: Üniversiteler ve alternatif kurumlar ki bunlar bazen üniversite dışı sektör olarak da adlandırılır. Ben kişisel olarak bu tanıımı sevmiyorum. Çünkü, bir şeyi, olmadığı bir şeyle tanımlayamazsınız. O yüzden ben alternatif sektör demeyi tercih ediyorum. Bu ikisinin arasındaki ayrım, çok açık ve net aslında. Ama tabi ne oldu? Bu kurumların çoğu, bu sektörde yer alan kurumlar üniversite olma arzusuna kapıldılar ve özellikle İngiltere ve Almanya gibi ülkelerde söz konusu okullar, üniversite sektörüne doğru kaymaya başladılar. İngiltere'de politekniklerin, Almanya'da da fachhochschulenin başına aynı şey geldi.

Günümüzde yükseköğretim uzmanları ikili bir sistem değil, üçlü bir sistemden söz ediyorlar. Bu sistemde birinci sırada elit üniversiteler var, ikinci sırada diğer üniversiteler. Ama tabi ki bu üniversiteler ilk gruptakilerle aynı statüye sahip değiller. Bundan başka üçüncü sırada da kısa süreli eğitim veren kurumlar yer almaktadır. Bunlar üniversite sayılamaz ama yine de diploma sağlayan kuruluşlardır. Acaba Türkiye'de bu üçlü kategori açısından durum nedir? Örneğin ABD'de Ivy League & Research Üniversitesi bulunmakta, daha sonra yüksek okullar var ki bunlar üçüncü kategoride yer alıyor. Ve bu ikisinin arasında da devlet üniversiteleri, yüksek okullar, teknik okullar yer alır.

Kanada'ya bakacak olursak yine aynı şekilde, birinci sırada araştırma üniversiteler var. Üçüncü sırada yüksekokullar var. İkinci sırada da bütün diğer yeni kurumlar var. Yeni üniversiteler daha az prestij sahibi olan üniversitelerdir. Bunların bir kısmı üniversitelere bağlı yüksekokullar ve üçüncü sıradan, ikinci sıraya transfer olan bazı kurumlar. Bunlar da teknik okullar ve artel adını verdiğimiz kurumlardır. Aynı şekilde Fransa'da birinci sırada Grande Ecoles adı verilen kendi alanlarında spesifik eğitim veren, son derece özelleşmiş, araştırma ve kuramsal bilgiye ağırlık veren okullar yer alır. İkinci sırada bildiğimiz üniversiteler var. Bu çok ilginç, çünkü üniversiteler bu ülkede ikinci sırada yer alıyor. Fransa'da pek çok kişi üniversiteyi sevmiyor. Bu bir gerçek, çünkü Grande Ecoles adı verilen okullar, üniversitelere oranla çok daha prestijli okullardır. Daha sonra, yani üçüncü sırada ise IUT'ler gelmekte ki bunlar daha çok İngiltere'deki politekniklere benzer okullardır. Almanya ile ilgili olarak elimde yeterli bilgi yok. Ancak genel olarak değinmek gerekirse burada birinci sırada teknik üniversiteleri görüyoruz. İkinci sırada fachhochschulen adı verilen okullar yer almaktadır.

Türkiye'de ise birinci sırada sizin prestijli araştırma üniversiteleriniz var. Burada, meslek yüksekokullarınız üçüncü sırada yer alıyor. İkisinin arasında ise çeşitli kurumlar veya üniversiteler var.

Bütün bu sınıflandırmayı yaparken farkında olmamız gereken bir şey var. A kategorisinde üniversiteleri, B kategorisinde üniversite dışı kurumları ele alıyoruz. Bunu da kısa adı ISCED olan uluslararası düzeyde belirlenmiş eğitim standartlarına göre yapmaktayız. Burada, sıfırdan üçe, dörde kadar gidiyoruz. Okul öncesi, ortaöğretim, ortaöğretim sonrası eğitim ve 5 ve 6 bir de yükseköğretim görülmekte. 5 A geleneksel yükseköğretim, 5 B kısa dönem yükseköğretim.

Şimdi, Kanada ve ABD'de neler olduğuna bakalım. Tabi ki ABD ile Kanada'yı kıyaslamak çok zor olabilir. Çünkü bu, bir fille, bir fareyi karşılaştırmaya benzer, ama bize konuyla ilgili bazı aydınlatıcı bilgiler vermesi açısından da yararlı olabilir.

Kanada nüfus açısından ABD'ye göre çok daha küçük bir ülke olup 31-32 milyon nüfusu var. Ama ABD'nin 300 milyon nüfusu var. Ancak, bizim geniş bir toprak alanımız var. Rusya'dan sonra ikinci büyük ülke olduğumuzu söyleyebiliriz. Nüfus yoğunluğu açısından bakıldığında Kanada'da kilometrekare başına 3.2 kişi düşmektedir, Amerika'da ise kilomet-

rekareye 31. 4 kişi düşüyor. Bununla beraber bizim nüfusumuzun büyük bir çoğunluğu, ABD sınırına 100 kilometre mesafede yaşamakta. O yüzden bu alan çok yoğun bir nüfusa sahip olan bir alan. Yükseköğretime katılım açısından ise elimizde neredeyse iki ülke açısından aynı oranlar var. Kanada'da yüzde 52, Amerika'da yüzde 57. Ama bizim yükseköğretim sistemlerimiz değişik. Şöyle ki, sektörlere ve serbest zenaat ve mesleklerle yönelik eğitim veren yüksekokullara baktığımız zaman, Kanada'da 90, ABD'de ise neredeyse 2000 dolayında olduğunu görürüz. Arada büyük bir fark görülmekte, bunun da en önemli nedeni ABD'de irili ufaklı pek çok meslek yüksekokulunun bulunmasıdır. Kanada'da bunlara rastlanmaz. Kanada'da üniversiteler genellikle kapsamlı üniversiteler değil ve çok az özelleşmiş serbest zenaat okulu bulunmaktadır. Öte yandan, yüksekokullar açısından bakacak olursak, onda birden daha az bir oran görünüyor. Ama tabi ki kurum sayısında ülkenin büyüklüğü de önemlidir.

Kuzey Amerika sisteminden dikkati çeken en önemli özelliklerden biri bu iki sektördeki katılım seviyesidir. Çok yüksek bir katılım oranından bahsetmek mümkün. Bizim öğrencilerimizin yaklaşık yüzde 40'ı mesleki eğitim veren yüksekokullara devam ediyor. ABD'deyse bundan biraz fazla bir oran söz konusu. Bu gerçekten çok önemli bir katılım düzeyi ve birçok ülke için bir model teşkil etmiş bulunuyor. Böylece geleneksel üniversitelerin biraz daha farklılaştırılması ve daha çok sayıda öğrencinin yükseköğretim görmesi mümkün olabiliyor. Buna izin veren mekanizma, tabi ki kredilerin transfer edilebilmesi. Eğer yüksekokulların rolüne bakacak olursak, her iki ülkede de elimizde 5 ana alan bulunmakta. Yani bu yüksekokullar beş düzeyde eğitim vermekteler. Bunlardan biri istihdam öncesi eğitim. İşgücü piyasasına girmek isteyenler bu okullarda buna yönelik bir temel eğitim alıyorlar. Bu okullarda verilen eğitim, edindirilen bilgi ve beceriler hem işverenler ve iş piyasaları, hem de daha geleneksel sektörler tarafından onaylanmakta ve tanınmaktadır. Bu okullarda çıraklık programları, esnaflar ve küçük zenaatçılar için eğitim programları uygulanır. Bu diplomalara Kanada'da ileri seviye diplomalar, ABD'de ise sosyal diplomalar veya ön lisans diploması deniyor.

Burada, yenilik yapılan bir alandan da söz etmek istiyorum. Kanada'da üniversiteler şu anda önemli bir sorunla karşı karşıyalar. Üniversiteler hem Kuzey Amerika'da hem de dünyanın pek çok ülkesinde ,şimdi artık sadece diploma verme hakkı olan kurumlar olmaktan çıkıyorlar. Bu yönünde birtakım yenilikler yapma yoluna gidiliyor. Bunun en temel nedeni de üniversite eğitiminin yüksek maliyetli oluşudur. Öğrenci yüksek maliyetle

üniversite eğitimi almakta, ardından aldığı diplomayla da asıl yapması gereken işten çok daha düşük düzeyde bir işte istihdam edilmesi kaynakların boşa harcanmasından başka bir şey değildir. Oysa mesleki ve teknik eğitim veren bir yüksekokulda öğrenci hem daha düşük bir maliyetle eğitim görmekte, hem de mezun olduktan sonra gördüğü eğitime uygun bir sektörde çok daha etkin biçimde istihdam edilmektedir. Böylece daha düşük maliyete, daha yüksek bir iş performansı elde edilmiş olmaktadır. Bu nedenle son yıllarda genel üniversite eğitimi anlayışından hızla mesleki eğitime doğru bir kayma gerçekleşmektedir.

Burada söz etmek istediğim bir başka şey de yüksekokullar için erişim ve hakkaniyettir. Yüksekokullarda verilmekte olan eğitim, genelde nitelikli bir üniversiteye gidecek kadar nitelikli olmayan kişilere yöneliktir. Ama bu, bu kişilerin eğitim alma hakkına sahip olmadığı anlamına gelmez. Yükseköğrenim hakkı elde edemeyen kişiler de bir biçimde eğitimlerine devam etmek ve toplumda bir meslek edinmek hakkına sahiptirler. İşte yüksekokullar bu anlamda önem kazanmaktadır.

Diğer yandan yüksekokullar transfer görevi de görebilmektedirler. Bir biçimde üniversiteye giremeyen biri, bir yüksekokulda eğitimine devam ederken üstün başarı gösterdiğinde ilgili bir alanda üniversiteye de transfer olabilmekte. Bu transfer tersinden de işleyebilir. Yani üniversiteye devam eden biri üniversitedeki eğitimle baş edemediğinde bir yüksekokula transfer olabilir ve eğitimine orada devam edebilir. Ya da bazen üniversiteden mezun olan biri sektörde daha kolay iş bulabilmek için bir yüksekokula kayıt olarak orada mesleki eğitim alır ve belli bir meslekte donanımlı biri olarak sektöre yönelebilir. Bu anlamda nitelikli mesleki eğitim veren bazı yüksekokullarda çok sayıda üniversite mezununun eğitim gördüğü dikkati çekmektedir. Bu da iki sektör arasında bir hareketlilik olduğunu, yüksekokulların bu bağlamda önemli bir reform rolü oynadığını gösteriyor ki bu bence çok önemli bir model olarak ele alınabilir.

Burada dikkat çekmek istediğim bir kavram da yaşam boyu öğrenmedir. Bilgi ekonomisinde düzenli olarak bilgi edinmek ve bilgilerinizi yenilemek fırsatına sahip olmak durumundasınız. Becerilerinizin düzenli olarak geliştiğini görmek durumundasınız. Bu aşamada yüksekokullar önemli bir rol oynuyor, hem Kanada'da hem Amerika'da yaşam boyu öğrenme programlarına kayıt olan çok fazla kişi bulunmakta. Tam zamanlı kayıt olan 10 bin dolayında öğrenci var. Ve ortalama olarak her sömestr yaklaşık 45 bin kişi kısmi programlara ya da yarı zamanlı programlara kayıt oluyorlar. Ya-

ni gerçekten çok önemli miktarda öğrenci, yaşam boyu öğrenme programlarına katılmakta. Bu yüksekokulların bir başka işlevi de ekonomik gelişme için destek sağlamaktır. Bazı yerlerde ekonomiler bir ya da iki sanayi sektörüne dayalı oluyor ve o yüzden bu yüksekokullar bu toplumlardaki bu alanlara odaklanıyorlar. Bazı eyaletlerde ya da bölgelerde, örneğin balıkçılık ya da deniz nakliyatı önemli olabilir. Diğer bazı yerlerde madencilik veya ormancılık önemli olabilir.

Burada çok ilginç bir tablo var. Burada kurumları iki ölçüte göre kategorize ediyoruz. Dikey olarak uzmanlaşmış kurumlar olup olmadıklarına göre veya yarı kapsamlı ya da tam kapsamlı kurumlar olup olmadıklarına göre sınıflandırma yapılmaktadır. Kapsamlı programlar uygulayan yüksekokullar bütün potansiyel programların tamamını kapsarlar. Bir kapsamlı yüksekokulda yüzden fazla program olabilir. Uzmanlaşmış programlar uygulayan yüksekokullar ise belli bir alanda uzmanlaştırmaya dönük eğitim verirler. İkisinin arasında ise yarı kapsamlı yüksekokullar yer almaktadır. Bunlar çok işlevli, çok amaçlı okullardır.

Yüksekokulların işlevleri açısından toplam beş ayrı amaçtan sözettiğimiz. Dolayısıyla eğer bir yüksekokul üçten fazla amaca yönelik bir program uyguluyorsa, çok amaçlı bir kurum olarak adlandırılması gerekir. Ancak eğer bir yüksekokul yalnızca bir amaca yönelik eğitim veriyorsa orada dikey anlamda bir uzmanlaştırmaya gidiliyor demektir. Kanada ve Amerika'daki yüksekokullar genellikle çok amaçlı okullar olup kapsamlı okullar kategorisinde yer almaktadırlar. Oysa Almanya, Finlandiya, Avustralya gibi ülkelerde yüksekokullar kapsamlı ve çok amaçlı değil, daha çok tek amaca hizmet etmekte, tek alanda uzmanlaştırma eğitimi vermektedirler. Buralarda sayıları az da olsa yer yer kapsamlı kategoride yer alan okullara da rastlanmaktadır.

Kanada'da eğitim dilinden de biraz söz etmek isterim. Kanada'da eğitim genel olarak İngilizce dilinde verilmekle birlikte yasal anlamda iki dil vardır. İngilizce ve Fransızca. İki sistem arasında pek çok açıdan birbirine benzerlikler bulunmakla birlikte bazı farklılıklar da gözleniyor.

Genel olarak bakıldığında Kanada'da eğitim ilköğretim düzeyinde 6 yıl, ortaöğretim düzeyinde 6 yıl olmak üzere yükseköğretim öncesinde 12 yıl temel eğitim verilmiş olmakta. Ortaöğretim düzeyinde bazı mesleki eğitim programları da uygulanmaktadır. Bu nokta belki ilginç olabilir. Bizde öğrenci yükseköğrenime başlamadan önce her açıdan bir temel eğitim al-

ması sağlanır. Kapsamlı bir ilk ve ortaöğretimin ardından yükseköğretim düzeyinde eğitim gören biri çok daha donanımlı duruma gelir diye düşünmekteyiz. Ortaöğretim düzeyinde yer yer mesleki eğitime dönük programlar uygulansa da bunların ölçüsü çok iyi ayarlanmıştır. Asıl mesleki eğitim yükseköğretim düzeyinde verilmektedir. Çünkü erken mesleki eğitimin bilgi ekonomisinde ters tepki yaratabileceğini düşünmekteyiz.

Bu sistem, Kanada'nın yaklaşık 10 bölgesinde uygulanıyor. Ülkenin örneğin, doğu kesimlerinde bu sistem uygulanmıyor. Kanada'nın doğusunda toplumun temel uğraş alanı denizciliktir.

Ama genel olarak bakıldığında günümüzdeki eğilim bu şekildedir. Ortaöğretim eğitimin tamamlanmasında ya yükseköğretime, yüksekokullara devam edebilirsiniz ya da üniversitelere devam edebilirsiniz. Yüksekokullarda bir yıllık, iki yıllık ya da üç yıllık bir eğitim almanız mümkün. Bunun sonunda sertifika, diploma ya da ileri seviye diplomalar alabilirsiniz. Bundan başka, uygulamalı diplomalar var. İki yıllık diplomayla, dört yıllık diplomalar arasında bir köprü bulunmakta. Bu köprüde genelde üç yıllık diplomalar yer almaktadır. Ortaöğretime tamamlamamış olan kişiler için yüksekokullar çıraklık programları sunmaktadırlar. Yüksekokullarla üniversiteler arasındaki köprü ise Amerika'daki kadar sağlam ve iyi bir köprü değil. Amerika'yla karşılaştırıldığında Kanada'da yüksekokullardan üniversiteye geçmek çok daha zor. Ama bu elbette ki bölgeden bölgeye de farklılık göstermektedir. Kanada'da bizim federal bir sistemimiz yok. Federal bir eğitim bakanlığımız bulunmamakta. Her bölgenin kendi eğitim ve yüksek eğitim bakanları bulunmakta. Bölgeden bölgeye farklılıkların yaşanmasının temel nedeni de budur.

Amerika'da üniversitelerde hem geleneksel, profesyonel diplomalar var, örneğin mühendislik alanında, hem de paraprofesyonel diplomalar verilmektedir. Bu çok yeni bir sistem olup son birkaç yıldan beridir uygulanıyor. Bu konuda fazla bilgim olmadığı için ayrıntıya girmeyeceğim. Ancak şunu söyleyebilirim ki Kanada ve Amerika sistemleri arasında hem önemli benzerlikler hem de farklılıklar bulunmaktadır.

İkisinden de oldukça farklı bir örnek ise Fransa modeli. Fransa'da beş yıllık ortaöğretim modeli dikkat çekmektedir. Beş yıllık ortaöğretimin ardından bütün öğrenciler bir yükseköğretim kurumuna devam etmek zorunda. Bunun adı da genel ve profesyonel eğitim kolejleri ve yüksekokullarıdır. Bunlar iki sınıfa ayrılmaktadır. Bunlardan bir grupta toplanan okul-

larda genel eğitim veriliyor ve bu okullardan mezun olanlar üniversiteye devam ediyor. Bir diğer grupta da mesleki eğitim veren okullar var. Bu okullardan mezun olanlar aldıkları eğitimle ilgili işyerlerine geçiş yapmakta, yani doğrudan mesleğe atılmaktadırlar. Ama bunlar, yani her iki grupta yer alan okullar tamamen birbirinden ayrılmış değiller. Öğrenciler daha sonra fikirlerini değiştirdikleri zaman bu iki dal arasında geçiş yapabiliyor. Ve gerçekten oldukça güzel bir sistem aslında, ve de çok iyi işleyen bir sistem. Fransa'daki bu sistem Kanada'nın yalnızca bir bölgesinde uygulanmaktadır.

Şimdi tekrar vurgulamak istiyorum. Bir filele bir fareyi karşılaştırmak çok zor olabilir, ama karşılaştırılabilir büyüklükte olan iki şeyi karşılaştırmak daha kolaydır. Bu gerçekten hareketle biz iyisini Ontario ile Ohio'yu karşılaştıralım. Bir bölge ve bir eyalet, aşağı yukarı aynı nüfusa sahip olan iki yer bunlar. Üniversite sektöründeki kurumların sayısına bakalım. Ontario'da 30, Ohio'da 63 kurum bulunmakta. Yine meslek eğitim veren irili ufaklı çok sayıda yüksekokulları var. Bunların önemli bir kesitini din eğitimi veren yüksekokullar oluşturmaktadır. Yüksekokul sayısının kabarık olmasının nedeni de genelde din eğitimi veren yüksekokullardır. Bölgede pek çok devlet üniversitesi, kendi bünyelerinde çok sayıda yüksekokul barındırmaktadırlar.

Öğrenci nüfusu açısından bakıldığında Kanada'nın Ontario bölgesinde bu yüksekokullarda yaklaşık 175 bin öğrenci eğitim görürken Amerika'nın Ohio eyaletinde 170 bin öğrenci aynı tür okullarda eğitim görmektedir. Ancak üniversite eğitimi açısından durum Ohio'da daha yüksek oranlarda gözlenmektedir. Yani Ohio'da üniversite öğrenimi daha çok tercih edilirken Ontario'da mesleki eğitim veren okullara yönelim çok daha fazladır.

Buradan çıkaracağımız önemli bir sonuç yüksekokul sektöründeki katılım oranına ilişkindir. Ara köprülerin kurulmasında bu, çok önemlidir. Yüksekokullar ve üniversiteler arasındaki ara köprüler iki sektör arasında daha esnek geçişlerin, transferlerin olmasını sağlamak açısından önemlidir. Yüksekokullarda eğitim görenlerden başarılı olanlar istekleri durumunda üniversitelere geçebilmeli ve akademik çalışma yapabilmelidirler. Aynı şekilde üniversitelerden de isteyenler mesleki eğitim alabilmeli ve istedikleri bir mesleğe yönelebilmelidirler. Onlara bu esnek geçiş hakkını tanımak gerekir.

Yüksekokullarla üniversiteler açısından bir başka önemli unsur da öğrencilerin yaşıdır. Yüksekokullardaki öğrencilerin yaşı daha yüksek. Bazı öğrenciler liseyi bitirir bitirmez hemen üniversiteye gitmiyorlar. Bir süre çalışıyor, kendi yaşamlarını kazanıyorlar. Genellikle de yarı zamanlı işlerde çalışıyorlar. Daha sonra da gereksinimleri doğrultusunda ilgilendikleri bir mesleki eğitim dalında bir yüksekokula gitmeyi tercih ediyorlar.

ABD'de liseden sonra üniversiteyi tercih eden öğrencilerin oranı daha yüksek. Özellikle işletme, sağlık bilimleri, teknoloji, toplum hizmetleri ya da uygulamalı sanatlar gibi bazı alanlarda her iki ülkede de üniversiteye devam eden öğrenci sayısı oranı birbirine yakın büyüklükte. İki sistem arasındaki önemli benzerliklerden bir tanesi de paranın nereden geldiği konusu. Öğrencilerin ve çalışmaların desteklenmesi için para nereden geliyor? Kanada'da bununla ilgili olarak iki hükümet hibesi var. Doğrudan hükümet hibeleri, hükümetin kendisi tarafından kurumlara veriliyor. Bunun oranı yüzde 32-36 civarında. Bunun yanı sıra hedefli beceriler hibesi var ki, bu, belirli bir sektör içerisinde yüzde 12 ile yüzde 16 arasında temin ediliyor. Bunların hepsi birlikte, yüzde 40-50'lik bir primi ortaya çıkarıyor. Aslında, burada soracağımız temel sorulardan biri, bu hibelerin, bugün performansa bağlı olarak gelip gelmediğidir. Performans konusunda sağlıklı bir değerlendirmeden yapılmadan hiçbir koleje ya da yüksekokula hibe gitmiyor. Bu hibelerin yüzde 10 ile yüzde 15'i birçok eyalette ve birçok bölgede performansa bağlı olarak, temin ediliyor. Kilit performans göstergeleri, performansın değerlendirmesi ve kurumların ne türlü performans gösterdiğinin ölçülmesi bakımından temin ediliyor. Bunlardan biri öğrencilerin memnuniyeti, mezunların memnuniyeti, işverenlerin memnuniyeti. Sistem içerisindeki geçiş oranlarına, öğrenciler mezuniyet oranlarına, mezunların istihdam oranlarına bakılıyor. İyi performans gösteren yüksekokullar ödüllendiriliyor, ama hedefleri karşılayamayan yüksekokullar ya da iyi performans gösteremeyen yüksekokullar cezalandırılmıyorlar ama, ödüllendirilmiyorlar da.

Bir diğer önemli sorun da öğrenci harçlarının yüksek olması. Öğrenci harçları, ancak yeterli burs ve kredi olanakları varsa bu denli yüksek tutulabilir. Yoksul ve ihtiyaç sahibi öğrencilerin cezalandırılmasının bir anlamı yok. Bunun için bu okullara daha yüksek oranda mali destek sağlanması gerekiyor.

Yüksekokullar ve üniversiteler arasındaki farklılıklardan biri de fakültelerin yapısına ilişkindir. Üniversitelerde doktora derecesine sahip olan

insanların sayısının yüksek olduğunu görüyoruz. Yayın yapmak zorundalar, bilgi üretmek ve aktarmak zorundalar. Ancak yüksekokullarda öğretim görevlilerinin büyük bir çoğunluğu yüksekisans derecesine sahip olmakla yetinmekte. Ama yüksekokullarda da doktoralı öğretim elemanı oranı yüzde 10 ile yüzde 15 arasında değişmektedir. Yüksekokullarda öğretim elemanını niteliği daha çok ders verdiği iş alanı deneyimi ile ilgili olmalıdır. Dolayısıyla yüksekokullarda ders veren öğretim görevlilerinden genelde işyeri deneyimi de beklenir. Örneğin, yıllar önce mezun olmuş, hiçbir iş yeri deneyimi de olmayan birine bu okullarda ders verdirmek büyük bir yanlış olur. Çünkü yüksekokullarda öğretim elemanını asıl yapması gereken şey, eğitimin de önemli bir kesitini oluşturan uygulama ve deneyimdir. İlgili alanda iş deneyimi olmayan bir öğretim elemanı uygulamalı ve deneyim aktarmayı gerektiren bu eğitimi vermekte yetersiz kalır.

Bu eğitim kurumlarında uygulanacak eğitim programlarını da öğretmenler hazırlarlar. Böylece kendi atanmalarının sağlam temellerini de ortaya koymaları beklenir onlardan.

Bu yüksekokullarda çok sayıda uygulamalı bilim programı var. Teknoloji, ilaç bilimleri, farmosetik çalışmalar, bunun yanı sıra işletme programları, ofis yönetimi, muhasebe, pazarlama ve daha pek çok konuyu ve alanı içeren uygulamalı programlar var. Bunun yanı sıra sağlık bilimleri altında çok önemli programlar var. Uygulamalı sanatlar ve tasarım, gerçekten özellikle kentlerdeki yüksekokullarda çok büyük bir çekim merkezi. Burada, bilgi iletişim teknolojileri, ki bugünlerde çok büyük bir öneme sahip, yine bu okullarda verilen eğitim programları kapsamında. Biz bu tür programları geleneksel teknoloji programlarından ayırdık. Çünkü gerçekten çok önemli bir role sahipler. Tarım, doğal kaynaklar ve sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetler. Daha önce de ifade ettiğim gibi, büyük yüksekokullar tipik olarak 100'den fazla programa sahip olabilir. Bunların her biri farklı farklı uzmanlık alanlarına ayrılmış durumdadır. Başarılı yüksekokul eğitimi ve öğretimi, programları, onların sadece ve sadece mesleki olmamasını gerektirmektedir. Öğrenciler oraya geldiklerinde eğitim ve öğretimlerini sürekli kılacak nitelikte bir eğitim almalıdırlar. Bunun da üç standardı var. Bunlardan birincisi mesleki standartlar. Bu, öğrencilerin ilgili mesleğe ilişkin öğrenme çıktılarını belirliyor. Bunun yanı sıra genel istihdam edilebilirlik beceri standartları, yani mezunların kişiler arası iletişim becerisine sahip olması, yani genel istihdam edilebilirlik standartları, dar disiplin tabanlı standartların ötesine geçmektedir. Bunun yanı sıra genel bir eğitim standardı bulunmaktadır. Yani, emin olun asgari genel eğitimin mev-

cut olması gerekir. Eğitim, sadece dar anlamda ve çok odaklı bir süreç ve ortam değildir. Bir kurumda verilen bir programın genel anatomik özelliklerinin neler olduğu çok önemlidir.

Kanada'da uygulanan, ABD ile de büyük bir benzerlik gösteren bir yüksekokul programının genel anatomisinden örnek vermek isterim. Eğitim 14 haftalık semestrlar halinde gerçekleşmekte. Burada eğitimin bir ayağında disipline özgü programlar yer almakta. Bir diğar ayağında meslekle ilişkili genel beceri bilgileri verilmekte. Üçüncü sa ayağında ise genel eğitim kursları yer almaktadır. Semestrların sayısı arttıkça bu ayaklar eşitlenmek, özğleşmekte. Burada önemli olan şey bütün bu ayaklar arasında bütünlük olması, denge kurulabilmesidir.

Yüksekokul programının önemli unsurlarından biri de iş yerleriyle işbirliğidir. Burada stajyerlik uygulaması devreye girer. Örneğın Kanada'da bir COVE programı var. Bu programda öğrenciler, öncelikle birinci, ikinci ve üçüncü semestrlere devam ettikten sonra COVE semestrlarına devam ederler. Bu, bir işyerinde tam zamanlı çalışmak anlamına gelir. alışmalarının karşılığında ücret de alırlar. Daha sonra, dördüncü semestrin ardından COVE işyeri semestri beş, aynı şekilde altıncı semestre devam eder. Staj uygulamaları her semestr için ayrı bir işyerinde gerçekleşir. Böylece öğrencilerin işyeri ve iş deneyimlerinde çeşitlilik de sağlanmış olur. Bu arada bir noktayı daha vurgulamak gerekir. İşyeri programları, işverenler için vergi teşvikleri olan işyerlerinde ancak uygulanabilir. Bu sistemin işleyebilmesi için bu, gerekli bir önlemdir.

Bir diğar önemli nokta da işyeri uygulama programlarının, işverenlerin etkin katılımlarıyla gerçekleştirilmesidir. Bunun anlamı, bütün programların bir program danışma komitesi tarafından onaylanması gereğidir. Program danışma komitesinde, küçük endüstriler, küçük orta ölçekli işletmeler, büyük işletmeler, endüstriyel dernekler/ kuruluşlar, işçi ve işveren sendikaları ve profesyonel odalar, örgütlerin temsilcileri bulunur. Program danışma komitesi hem işyerini, hem eğitim kurumunu, uygulama yapan öğrenciyi, onu çalıştıran işvereni, işyerinin devletle ilişkisini, ilgili hükümet programlarını vb. tüm işleyişini gözetler ve denetler. Böylece çok daha kurumsal ve planlı bir işleyiş içerisinde eğitim programı uygulanmış olar.

Son olarak, iletişim açısından baktığımızda, Kuzey Amerika'daki yüksekokullar çoğunlukla özerkliğe sahip. Tipik bir yüksekokulda mütevelli heyeti var. Üniversitelerde de, mütevelli heyetleri vardır. Ama Kanada'da

bunun yerine yöneticiler heyeti var. Bu kuruluşlar da üniversiteler kadar özerkliğe sahip. Bunun yanı sıra, bir de yükseköğrenim kurulu var, Türkiye'de olduğu gibi. Ve farklı kuruluşların, bu kurula üyeliği var. Son olarak, çalışmamızda YÖK'e neyi önerdiğimizi sunmak istiyorum.

YÖK bünyesinde 500 dolayında meslek yüksekokulu var. Bizim önerimiz bunların belki kendi içlerinde gruplara ayrılmasıdır. Bu okullar yalnızca geleneksel mesleki alanları değil bazı yeni alanları da kapsamalıdır. Ben burada inşaat sektörünü önerdim. Mesleki orta öğretim kurumlarından gelen öğrenciler, çatı, marangozluk, tesisat işlerini öğrenmiş oluyorlar. Ve bu seviyedeki eğitimlerini sınava girmeden bu kuruluşlara girerek devam ettirebiliyorlar. Aslında bizde de yapılan şey, çok benzer. Ancak, elektrik teknisyenleri, telekomünikasyon, elektronik alanda çalışan kişiler ve inşaat teknisyenliği yapan kişiler matematik ve bilim alanında çok daha temel bir tabana ihtiyaç duyuyorlar. Dolayısıyla bu programlar diğerlerinden farklılık gösterir. Bunlar daha bilimsel tabanlı, matematik tabanlı programlar. Bu yüzden onları buraya kabul etmeden önce test etmeniz gerekiyor.

Son olarak da inşaat mühendislerinin çıkabilmesi için birkaç yıla daha ihtiyaç var. Ve insanların saha tabanlı teknolojik kişiler olarak bu programlardan mezun olabilmeleri çok önemli. Burada aslında bir şablon görüyorsunuz, meslek yüksekokullarının daha da iyileştirilmesi için. Son olarak da ben meslek yüksekokullarının Türkiye'de yeniden yapılandırılması gibi bir imtiyazdan faydalandım. 60 - 70 tane olduğu varsayılıyor. Bunların bölgesel olarak dağılması gerekiyor. Mevcut alanlar, kümelenerek daha büyük kurumlar, okullar yaratılması gerekiyor. Bu tabi ki çok zorlu bir görev. Ama bu kritik kurumları oluşturabilmek için bunların görünürlüğünün, uygulanılabilirliğinin olması gerekiyor. Sistem içerisinde ağırlığının olması gerekiyor. İnsanlar için çekim merkezi haline gelmeleri gerekiyor. Bence, muhtemel izlenecek yol budur.

Prof. Dr. Aybar Ertepinar: Her iki konuşmacıya da verdikleri kapsamlı bilgiler için teşekkür ediyorum. Türkiye'deki yükseköğretim yapısında aslında bizim vakıf üniversitesi dediğimiz, kazanç amacı gütmeyen vakıf üniversiteleriyle devlet üniversiteleri arasında bir fark yok. Her ikisi de araştırmaya ağırlık verebilir ya da o konuda mükemmelleşebilir. Bir de şu andaki yapımızda üniversitelerin sınıflandırılması da faaliyetlerinin yoğunluğuyla, yani kesin bir bariyer yoktur. Yani birkaç yıl sonra araştırma ağırlıklı olmayan bir üniversitenin araştırma ağırlıklı bir üniversite haline gel-

diğini görmek mümkün olabilir. Ama şu anda bütün üniversiteler kendi stratejik raporlarını hazırlıyorlar. Bir diğer konuda meslek yüksekokullarımız, üniversitelerimizin bünyesi içerisinde. Evet, bu kısa açıklamadan sonra şimdi soruları alayım.

Sorular-Yanıtlar

Soru: *Mersin Üniversitesi Tarsus Teknik Eğitim Fakültesi'nin dekanıyım. Kendi alanım karşılaştırmalı eğitim bilimiyle ilgilidir. Bu yüzden sorumu iki sunucuya yönlendiriyorum. Çalışmalarımı yaparken Almanca konuşan ülkelerin eğitim sistemleri üzerine yönlendirmiştım. Çok az da İngilizce konuşan ülkelere yönlenmişim. Şimdi İngiltere örneğini veren yapıda bildiğim kadarıyla sadece mesleki ve teknikte Adult Education (yetişkin eğitimi) ön plana çıkıyor. Eğer doğru algılıyorsam, İngiltere'yle ilgili olarak bir soru sormak istiyorum. Bir COVE programından bahsedildi. Bir de ön lisans derecesinden bahsedildi. Aynı zamanda mühendislik akademik unvanının verildiği söylendi. COVE'ların Engineering Kolejlerden farkı nedir? COVE'larda eğitim kaç yıl dur? Kimler ders veriyor? Katılma koşulları nelerdir?*

İkinci sorum ABD ile ilgili. ABD'deki yapıda üç kategorili bir yükseköğretimden bahsedildi. Üniversiteleri ikinci grupta ele aldılar. Bu konuda bilgilenmek istiyorum.

Prof. Dr. Sam Mikhail: Çok teşekkür ederim. COVE programına baktığımız zaman daha çok mesleki odaklı bir program. Ve insanların giriş seviyesinden beceri seviyesine ulaşmasını hedefliyor. Ortaöğretimden gelen kişiler becerileri olmasa bile, bu becerileri bir şekilde alabilmelerini sağlıyor. Yani ulusal diploma alabilmelerini sağlayan bir program. Ancak ön lisans derecesine baktığımız zaman bunun amacı üçüncü seviyedeki mesleki eğitimle, yüksek öğrenime geçme arasında bir bağ ya da bir köprü kurması. Yani bizim devam ettirdiğimiz bir yükseköğrenim çerçevesi var ve COVE ön lisans dereceleriyle yönetiliyor. Bunlar işverenlerle bağlantılı. Ve ayrı bir bütçeye sahip. Aslında bir etiket veriyor. Bir kimlik ya da bir marka fırsatını sunuyor. Yüksekokullar bazen çok geniş odaklı olabiliyor ama işverenler bazen sadece teknik bir yardım ya da tavsiye istiyorlar. COVE, örneğin, nükleer mühendislik, işletme, finans alanında spesifik yardımı temin edebiliyor. Ama mühendislik alanında çok fazla alan var.

Amerika ile ilgili sorularınıza şu şekilde cevap verebilirim: Üçlü bir kul-

var var yükseköğretim sisteminde. Bunu söylemiştim. Bu resmi bir ayırım olmaktan çok mevcut işleyişten yola çıkarak bizim yaptığımız bir ayırım. Bu yöntem, farklı uzmanlar tarafından teklif edildi ve ben yükseköğrenim sistemlerini analiz ederken, bu yöntemi çok faydalı buluyorum. Çünkü çok farklı, çok amaçlı üniversitelerin 4000 öğrenciye sahip üniversitelerin, ortak noktaları arasında bir ayrıma gitmek, çok zor olabiliyor. Örneğin, serbest sanatlar alanında öğrenim veren yüksekokullarda 2000 dolayında öğrenci olabiliyor. Dolayısıyla, bu iki kuruluş arasında ayrıma gidilmesi gerçekten çok büyük önem taşıyor.

Türkiye Yüksek Teknikerler ve Yüksekokullar (TEKDER) Genel Başkanıyım. Her iki konuşmacıya da çok kısa bir soru. Biz meslek yüksekokullarında Türk öğretim elemanları her türlü olumsuzluğa rağmen, çok iyi bir kalitede eğitim veriyorlar. Şu anda 486 meslek yüksekokulundan 842060 yüksekokullu mezun olmuş durumda. Amerika ve İngiltere'ye ilişkin olarak şunu öğrenmek istiyorum. Bizim şu anda 220 teknik, 82 iktisadi, 26 sağlık, 46 tarım, 7 denizcilik bölümünden mezun olan öğrencilerimizin sadece yüzde 8'i kendi alanlarında istihdam edilmekteler. Yüzde 92'si kendi alanları dışında çalışmakta. Gerek askerlik alanında gerekse de iş alanında meslek yüksekokulları mezunlarının lise mezunlarından hiçbir artışı bulunmamakta, bu da meslek yüksekokullarında okuyanların ve oralardan mezun olanların psikolojilerinin bozulup, bunalıma girmelelerine neden olmakta. Acaba Amerika'da ve İngiltere'de okulunu bitiren meslek yüksekokulu mezunlarına ne gibi koşullar ve olanaklar sağlanıyor. 842 bin mezun ve 441 bin okuyan adına rica ediyorum.

Prof. Dr. Victor Reid: Bir program oluşturmak istiyorsanız bütün bu danışma komitesini bir araya getirmek zorundasınız. Ve bu komitenin pazar araştırmasının sonuçlarını göstermesi gerekiyor. Pazar araştırmalarına göre bu öğrenciler programdan mezun olduğunda, piyasada istihdam olanaklarını bulacaklar. Bunun kanıtlanması gerekiyor. Aksi taktirde program için Almanya'dan asla finansman alamazsınız. Programı, program ortaya çıkmadan kapatmış oluyorsunuz. Kayıtlarına göre, bütün yüksekokul programlarının mezunlarının yüzde 95'inden fazlası mezuniyet tarihinden itibaren 10 ay içerisinde istihdam ediliyorlar. İngiltere'ye baktığımız zaman biraz daha farklı olduğunu görüyoruz. Kendi kuruluşum açısından konuşacak olursak, daha önce de söylediğim gibi 38 bin öğrencimiz var. Bunların 6 bini tam zamanlı, yüzde 70'i yarı zamanlı olarak çalışıyorlar ve doğrudan işyerlerinde istihdam ediliyorlar. Bu aslında işyerlerinde becerilerle ilgili eğitimin verildiğini gösteriyor. Bunların büyük bir çoğunluğu iş-

yerlerine gidiyorlar. Orada eğitimlerini alıyorlar. Ancak, burada verilen programların mutlaka işverenlerin ihtiyaçlarıyla bağlantılı olması gerekiyor. Sunumumda da bahsettiğim gibi yeterliliklerin mutlaka işverenlerle bağlantılı olarak geliştirilmesi gerekiyor. İngiltere'de biz kendi akredite yeterliliklerimizi geliştirmiyoruz. Bunlar, işveren kuruluşlarıyla geliştiriyorlar ve ulusal bir kuruluş tarafından akredite ediyorlar. Bunun adı Yeterlilik Müfredat Otoritesi. Bu iki kuruluşun her ikisi de yeterliliklerin ulusal bir değere sahip olmasını sağlıyorlar. Daha da önemlisi işyerinde bunlar temin edilmeye çalışılıyor. Ve biz aslında 1808 yılından beri çalışıyoruz. Burada açık olan şeylerden birisi, işverenler yüksekokullarla birlikte çalışmak zorunda. Ama bunun yanı sıra bu ilişkinin değerini mutlaka göstermemiz gerekiyor. Yeterliliklerin temin edilmesi, becerilerin temin edilmesi, farklı farklı şeyler.

Soru: *Gazi Üniversitesinden Prof. Dr. Duran Altıparmak, sorum Prof. Mikhail'e olacak. Sunumunda bizde olmayan fakat ABD'de uzun süre uygulamada olan iki tip mühendis eğitiminden söz ettiler. Birisi araştırmacı tip mühendis diğeri de üretim mühendisi pozisyonu. Benim ilginç bulduğum husus, bu iki mühendis arasında eğitim aşamasındaki veya sertifika aşamasında mı fark vardır. Bu iki mühendislik arasındaki temel ayrım nedir?*

Prof. Dr. Sam Mikhail: Çok zor bir soru. İki arasında fark çok ince. Bu soru aslında, çok tartışılan bir konu. Ama genel olarak ifade etmek gerekirse, ABD'de iki tip mühendislik eğitimi var. Bunlardan birisi geleneksel mühendislik eğitimi (profesyonel mühendislik eğitimi), diğeri ise mühendislik teknolojileri olarak ifade ediliyor. Bunlardan birincisi profesyonel, diğeri ise para-profesyonel.

Mühendislik teknolojisi lisanslı bir meslek değil. Örneğin, bağımsız olarak kamuya hizmet sunamazsınız. Eğer mühendislik teknolojisi derecesine ya da diplomasına sahipseniz. Ama imalat sanayilerinde üretim mühendisi olarak çalışan kişiler mühendislik teknoloji derecesine sahip olan kişiler bazen geleneksel dereceye sahip olan kişiler bu pozisyonlarda çalışabiliyor. Ama buradaki farklılık endüstriye bağlı olarak değişiyor. Bu, şu anda ABD'de devam etmekte olan bir tartışma. Şu anda tam olarak düzenlenmiş ya da halledilmiş değil. Kanada'da uygulamalı dereceler, mühendisliği içermemekte. Mühendislik alanında uygulamalı derece yok. Mezunlar da mühendis derecesini ya da unvanını almıyorlar.

Soru: Özellikle Amerika'dan yola çıkarak şunu sormak istiyorum. Meslek liselerine öğretmen yetiştirme işi nasıl olmakta?

Prof. Dr. Sam Mikhail: Aslında çok sınırlı mesleki ortaöğretim kurumları var Kanada'da. Ama geleneksel olarak bu okullardaki öğretmenler sa-
nattan geliyorlar. Yani diyelim ki marangozlukla ilgili bir programınız var. Sertifikalı bir marangoz, belirli bir deneyime sahipse geliyor ve bu kişi özel bir yetişkin eğitim programına gönderiliyor, kendi alanındaki eğitimle ilgili olarak. Daha sonra sertifikasını alıyor ve bu alanda sertifikalı olarak çalışabiliyor. Aslında bu yaşadığımız, çok büyük sorunlardan biri değil. Çünkü mesleki ortaöğretim kurumlarına çok fazla ilgi yok artık.

Soru: Nurettin Özdemir ASO Yönetim Kurulu Başkan Vekili Bay Victor'a birinci sorum. İngiltere'deki organizasyon şemasını gösterirken üç tane konsülden oluşturdu ve aşağıya doğru yayıldığını söylediler. Bu konsüller arasındaki uyum nasıl sağlanıyor? İkinci bir sorum da ara mühendis ya da meslek yüksekokullarını da kapsayan ara müfredat programları nasıl hazırlanıyor? Sanayicilerin, bu programın hazırlanmasındaki payı nedir?

Prof. Dr. Victor Reid: Farklı konseyler açısından aslında yükseköğrenim için biri bizim temel finansman kuruluşumuz yüzde 90'ını temin ediyor. Diğeri ise ticari ücretlerden ya da öğrencilerden alınan ücretlerden temin ediliyor. Yani finansmanın çok büyük bir kısmı Sınır Ötesi Avrupa Birliği eğitim programları kapsamında. Avrupa Birliği'nden geliyor. İşverenlerin katılımları söz konusu oluyor. Sektör becerileri konseyi aslında işverenlerin görüşlerini yansıtan bir konsey. Mühendisler için, mali hizmetler için ya da tıbbi sağlık sektörü becerileri için ayrı konseyimiz var. Onlar kendi kuruluşlarının görüşlerini yansıtıyorlar. Ve müfredat yeterlilikler irsaliyesiyle birlikte ki burası yeterliliklerin işverenler için uygun olduğunu, işverenlerin ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamaya çalışıyorlar. Eğer, kamu kaynaklarıyla finanse edilemezse, o zaman işverenlerin eğitimin tüm maliyetlerini karşılaması gerekiyor. Burada çok yüksek miktarlar söz konusu oluyor. AB'ye müracaat ediyoruz. Belirli programları finanse etmesini istiyoruz. Bunun yanı sıra mesleki eğitim müfredatına baktığımızda, aslında buna ilgisini ve alakasını işlemler üzerindeki etkisiyle gösterebiliriz. Bir işveren danışma formu var. Bu forum düzenli esasta tavsiyelerde bulunuyor. Yerel gereksinimlerle ilgili yerel seviyede hususları dile getiriyor.

II. OTURUM

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE ULUSLARARASI UYGULAMALAR-II

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE ULUSLARARASI UYGULAMALAR

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Süha SEVÜK*

Birinci oturumda Kanada, ABD ve Birleşik Krallık'taki uygulamaları gördük. Bu oturumumuzda da Almanya'da ve Uzak Doğu'daki uygulamalar hakkında bilgi sahibi olacağız. Ve böylece bütün bütün tabloyu ortaya koymuş olacağız. Bu oturumda üç konuşmacımız var. Birinci konuşmacımız Ali Ekrem Özkul, halen Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Yükseköğretim Kurulu üyesi. Özkul bu toplantıda Japonya ve Kore'deki izlenimlerini ve bilgilerini bize aktaracak.

Buyrun Sayın Özkul, söz sizin.

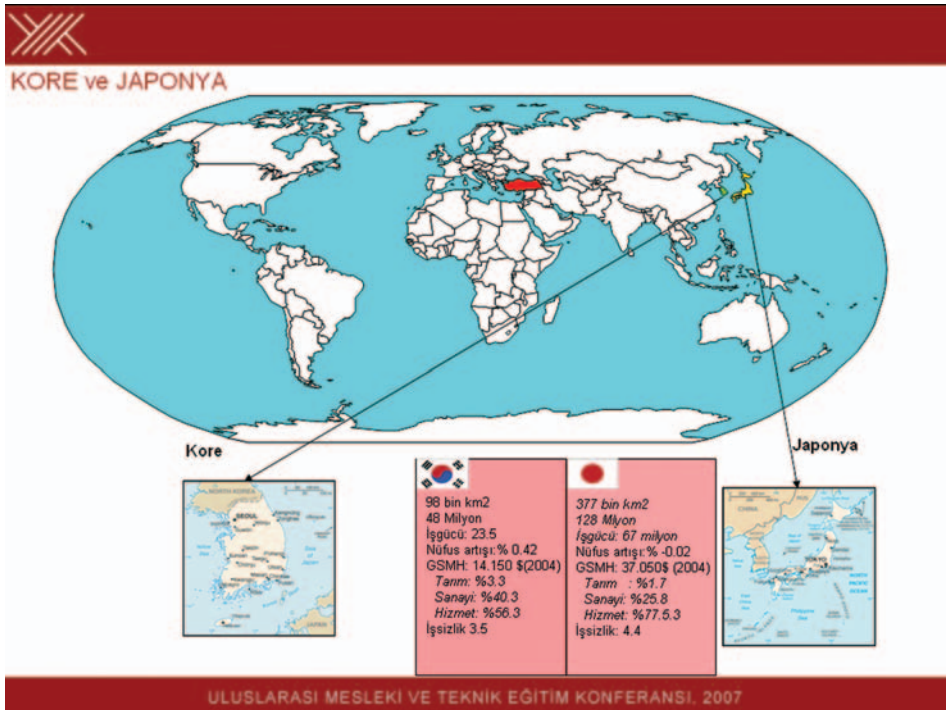
Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL**

Teşekkür ederim. Benim sunacağım konu, Japonya ve Kore'de mesleki ve teknik eğitim. O ülkenin vatandaşı olmayan, yabancı bir araştırmacı tarafından böyle bir sunuş yapmanın oldukça riskli olduğunu düşünüyorum ama sayın başkanın da belirttiği gibi 2005 yılında Japonya'da bulundum. Bu sırada benim asıl çalışmam, Japonya'daki öğrenme üzerineydi. Ancak bu sırada Japon yükseköğretim kurumları konusunda oldukça geniş bir inceleme olanağı buldum. Hatta bunun uzantısı olarak da Japonya'nın Kore ile olan karşılaştırmasına yönelik birtakım çalışmalarda bulunduk. Bu vesile ile Kore eğitim sistemi ve eğitim kurumları konusunda bilgi sahibi oldum. Umarım bu toplantı sırasında size aktarmaya çalışacağım gözlemlerim bu toplantının da amacına uygun bir düzeyde, nitelikte ve kapsamda olur. Tabi ki bunu da sizin takdirinize bırakıyorum. Bu doğrultta benim amacım: bu ülkelerdeki mesleki ve teknik eğitim sisteminin yapı ve işleyişini ortaya koymak. Bu ülkelerin kalkınmasında mesleki ve teknik eğitimin rolünü irdelemek. Sadece eğitim sisteminin nasıl çalıştığını aktarmak değil özellikle şu anda küresel eğilimlerin, değişimlerin ve dönüşümlerin söz konusu ol-

*Yükseköğretim Kurulu Strateji Geliştirme Komisyonu Üyesi

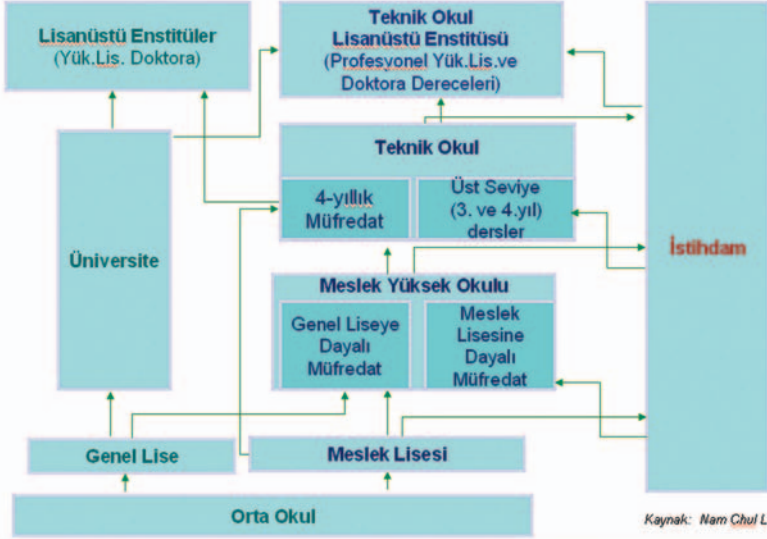
** Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Özkul, Endüstri Mühendisliği dalında 1976 yılında lisans, 1979 yılında yüksek lisans ve Sayısal Yöntemler Anabilim Dalında 1983 yılında doktora aldı. Anadolu Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yaptı. 1996'da Açıköğretim Fakültesine geçti. 1998- 2004 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin dekanlığını yaptı. 2005 yılında konuk araştırmacı olarak Japonya'da bulundu. Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul halen Anadolu Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı ve YÖK üyeliği görevlerini sürdürmektedir.

duğu günümüzde bu ülkelerde ileriye yönelik ne tür hazırlıklar var, ön-görülen strateji ve dönüşümler nelerdir bunların üzerinde durmaya çalışacağım. Belki de şimdiye kadar yapılanlar ve şu anda nerede olduklarından daha çok ileriye yönelik bu küresel eğilimler ve dönüşümler karşısında bu ülkelerin, özellikle Kore'nin aldığı önlemleri ve stratejilerin daha önemli olduğunu düşünüyorum. Bu doğrultuda kapsam her iki ülke için de geçerli. Ekonomik insan kaynaklarını değerlendirmek, insan kaynaklarının stratejisini belirlemek, eğitim sisteminin yapısı ve özelliklerine değinmek. Mesleki ve teknik eğitim sisteminin yapı ve işleyişini ortaya koymak. Bu sistemle ilgili kurum ve kuruluşların neler olduğu. Kore'de özellikle iki kurum var. İki ülke konusunda eğitim sistemini, özellikle mesleki ve teknik eğitim sistemini aktarmak oldukça kapsamlı bir çalışma ve sunuş olacaktı. Ben baştan Japonya üzerinde dururken daha sonra Kore'nin bu konuda özellikle son 15- 20 yıldır çok daha atak, çok daha önemli modelleri ortaya koyduğunu düşünerek Kore'ye ağırlık verdim. Neden Kore ve Japonya sorularına yanıt vermeye çalıştım. Aslında her iki ülke de bize benzer yanları olan ülkeler. Şimdiye kadarki sunuşlarda çok fazla Uzak Doğu ülkelerine yer verilmedi. Hep batı ülkelerindeki modeller ve uygulamalar üzerinde duruldu. Ve bu ülkelerdeki modellere dayanarak, model geliştirilmeye çalışıldı. Bel-

KORE Eğitim Sistemi : Akademik İlerleme ve Mesleki İlerleme

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

ki ben biraz klişe modeller diyeceğim örneğin; gelişmiş ülkelerde yüzde 35 genel eğitim, yüzde 65 meslek eğitimi gibi bir genelleme üzerine daha çok model oturtuldu.

Aslında Uzak Doğu ülkelerinde mesleki ve teknik eğitim oranlarının bu şekilde olmadığını gördüm. Kore ve Japonya'nın önemli bir özelliği, doğal kaynaklar yoluyla oldukça zayıf olan ülkeler. Şimdiye kadar olan gelişimlerini büyük ölçüde nitelikli insan gücüne dayandırmış iki ülkede. Bundan sonrası için bunun çok daha önemli olduğunun da farkındalar ve bu yönde de önemli stratejiler geliştirme çalışmasındalar. Özelliklerine baktığımızda: Kore, küçük bir ülke ve 98 bin kilometre karelik bir alana sahip. Türkiye'nin neredeyse altıda biri. Nüfusu 48 milyon. Japonya ise 377 bin kilometre kare ve Türkiye'nin yarısı büyüklüğünde. 128 milyon insan yaşıyor. İş gücü büyüklükleri Kore'nin 23,5 milyon, Japonya'nın da 67 milyon. Nüfus artış hızı aslında azalma hızı demek lazım, Kore için binde 0, 2 ve Japonya için de binde 42. Gayri Safi Milli Hasıla'larına baktığımızda Japonya'nın 37 bin dolar 2004 için. Kore'nin de 14 bin dolar civarında. Kore önümüzdeki on yıl içerisinde ciddi bir sıçrama yapma niyetinde. Gayri Safi Milli Hasılasını 14 bin dolardan 20 bin dolar civarına çıkartma çaba-

sında. Bilgi ve iletişim teknolojileri benim de Japonya'da bulunma sebebim olduğu için sabahki oturuma bir gönderme yapmak istiyorum. Japonya'nın bilgi ve iletişim teknolojisi olarak çok ileri olduğunu gözlemledim. Ama buna karşılık uygulamada, özellikle eğitim ve öğretime yansıyan belki güncel deyimle e-öğrenme olarak adlandırılan uygulamada oldukça zayıf olduklarını gözlemledim. Bize benzer özelliklerinden bir tanesi yükseköğretime girişte, ortaöğretimden başlayarak çok ciddi bir rekabet var.

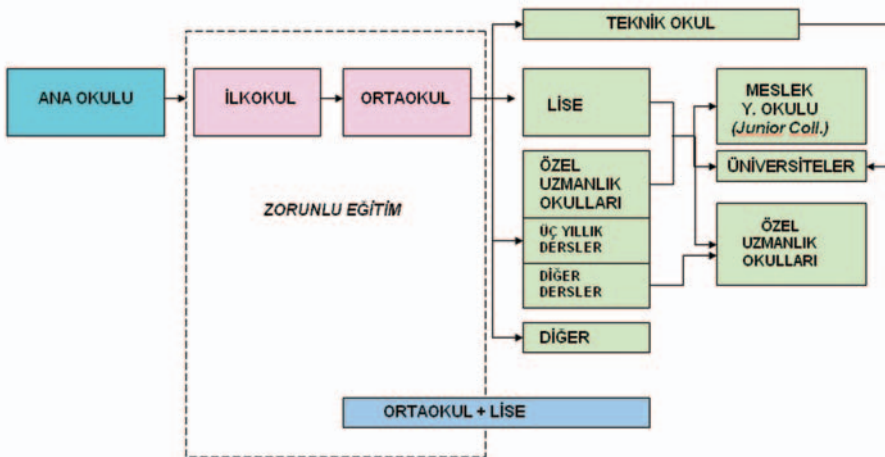
Bizim gibi üniversiteye giriş sınavının olduğu iki ülke Japonya ve Kore. Yükseköğretimde de büyük bir rekabet var. Her iki ülkenin tipik özelliği: özellikle prestijli üniversitelere girişte rekabetin ön plana çıktığı görülüyor. Ve yine ilginç bir benzerlik her iki ülkede de özel dershaneler ve dersler çok yoğun olarak öğrenciler ve veliler tarafından tercih ediliyor. Kore, tarihte sabah dinginliği ülkesi olarak bilinen bir ülke. 1900'lü yılların başına kadar üç krallık var ama Şosan Krallığı'nın hüküm sürdüğü bir ülke. 1910- 1945 yılları arasında Japon egemenliği söz konusu. Ve sosyo-ekonomik yapının da büyük ölçüde Japon etkisi altında olduğunu görüyoruz. 1950- 53 yılları arasında Kore Savaşı var ve bundan sonra 1960'lı yıllara kadar Kore bir onarım süreci geçiriyor. 80'li yıllara kadar da Totaliter rejimler tarafından yönetilmiş. 1990'lardan itibaren de gerçek anlamda demokrasinin uygulanmaya başladığını görüyoruz. Kore'nin ekonomik gelişmesi ve buna paralel olarak eğitimle ilgili ne tür uygulamalar yaptıklarını kısaca özetlersek belki Kore ile ilgili Türkiye ile çok yakın bir benzetme yaptığım için ağırlık verdim. Çünkü hemen hemen aynı konumlarda başlamışız ekonomik kalkınma dönemine. 1962 yılında Kore'de Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulanmaya konuluyor. Ülkemizde de aynı tarihe denk geliyor ve o yıllarda Kore'nin milli geliri 100 doların altında. Hafif imalat sanayi ve elektroniğe ağırlık veriyorlar. Eğitimle ilgili olarak ilk ve ortaöğretim yaygınlaştırılması çabası var. Okulların arasında eşitsizliğin giderilmesi ve bu dönemde ortaöğretimde meslek okullarına yönelme, sınırlı bir yükseköğretim talebi ve kapasitesi söz konusu. 1970 ve 1980 yılları arasında yapısal düzenlemeler söz konusu. Ağır sanayi, kimya sanayi ve gemi yapımı ile ilgili çok ciddi girişimle ve yatırımlar söz konusu. Liselerin yaygınlaşması, meslek yüksekokulu diyebileceğimiz eğitim kurumlarının ortaya çıkması, açık üniversite yine bu dönemde özellikle çalışan iş gücünün eğitim ihtiyacını gidermek üzere kurulmuş.

Yükseköğretim kurumlarının sayı ve kapasitelerinde de bir gelişme oluyor. 1980'li yıllardan itibaren rekabet gücünün artırılmasına yönelik ve

bilgi ekonomisine geçişin ilk hazırlıkları gözüküyor. Sanayide yarı iletken teknolojisi, bilgi ve iletişim teknolojileri, bilgisayar, telefon, hafıza kartları gibi teknolojiler, ürünlerle ilgili altyapıları var. 1997 yılında yine hepimizin muhtemelen bildiği ciddi bir ekonomik kriz yaşıyor. Ve bu ekonomik kriz, esasında Kore'nin ekonomik kalkınmasını sürdürülebilir olmadığı konusunda çok ciddi işaretler veriyor ve eğitim ile ilgili olarak bu dönemde önemli düzenlemeler yapılıyor. İstihdam sigortası bu dönemde bir uygulama, yaşam boyu öğrenme altyapısının oluşturulması konusunda girişimler var. Siber üniversite, bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanılması yolunda ilginç bir uygulama. Kredi bankası sistemi, çalışanların çeşitli şekillerde edindikleri bilgi ve becerinin krediye dönüştürülmesi şeklinde ve daha sonra bunun akademik yaşamda kullanılması şeklinde bir uygulama olarak ortaya çıkıyor. Bugün için şunu söyleyebiliriz: Kore, bilgi ekonomisi ve küreselleşmenin ciddi tehdidini, kendi insan kaynağı dışındaki kaynakların da yetersizliğini göz önüne alarak bunu çok ciddi bir tehdit olarak görüyor ve zaten 1997 krizinden sonra son 10 yıllık dönemde çok ciddi bir ekonomik durgunluk var. Yaşlanan bir toplum söz konusu ve bu nedenle de insan kaynakları ve sosyal sermayenin önemini farketmiş bir ülke. Örneğin; 2000'li yılların başında Kore Eğitim Bakanlığı, Eğitim ve

JAPONYA : Eğitim Sistemi (6-3-3-4)

İnsan Kaynakları Geliştirme Bakanlığı olarak ismini değiştirmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı, Başbakan Yardımcılığı statüsünde bir bakanlık. Bu noktada Kore'nin insan kaynakları geliştirme stratejilerinin ne olduğunu belki vurgulamakta yarar var. Yetkin vatandaşlar ve güvenilir toplum, Kore'nin bugün için öngördüğü bir düstur, parola ya da slogan. İnsan kaynaklarında en rekabetçi 10 ülke arasında yer almak gibi bir vizyonu ortaya koymuşlar. Buna yönelik olarak da öngördükleri temel strateji alanları: bireylerin kapasitelerini güçlendirmek, sosyal güven ve vatandaşlar arasında bağlılığı hissettirmek, ekonomik büyüme için yeni kaynaklar yaratmak. Bu doğrultuda strateji alanları olarak insan kaynaklarının geliştirilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmak, bilgi ve insan kaynaklarını geliştirmenin kalkınmanın bir eksiklik olmuş itici gücü haline getirmek, insan kaynaklarından yararlanma ve yönetim düzeylerini yükseltmek, insan kaynaklarının geliştirilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmak. Bunun altında bazı faaliyetler var. İlk maddeye yönelik olarak: yaşam boyu öğrenmeyi güçlendirmek, daha sonraki eğitimle ilgili uygulamanın da temeli oluyor. İkinci kategoride: bilgi ve insan kaynaklarının gelişimini kalkınmanın itici gücü haline getirmek içerisinde iş dünyası, üniversiteler ve araştırma enstitüleri arasındaki işbirliğini artırmak. Ve son madde: profesyonel bireylerin sanat ve kültür alanında eğitilmesi ilginç bir madde olarak karşımıza çıkıyor. Üçüncü kategoride insan kaynaklarından yararlanma ve yönetim düzeyini yükseltmek, kamu sektöründeki profesyonelliği teşvik etmek yer alıyor.

Öte yandan özel sektörün, insan kaynaklarından yararlanma düzeyini yükseltmek ve kadınların insan kaynaklarına katılımını genişletmek. Son kategori de insan kaynaklarının geliştirilebilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmak, enformasyon ve bilgi dağıtımı konusunda özellikle görevler tanımlıyorlar.

Bu doğrultuda genel olarak eğitim sistemine baktığımızda, Kore'de özellikle Kore Savaşı sonrasında Amerikan etkisiyle 6-3-3-4 diye ifade edilen bir Amerikan eğitim sisteminin yansımaları görüyoruz. Anaokulunu takiben altı yıl ilköğretim, ortaöğretim üç yıl, ortaöğretimin uzantısı genel lise ve meslek lisesi olarak ortaya çıkıyor. Genel liseler üç yıl ve daha çok akademik bir eğitim öngörülüyor. Meslek liseleri iki yıl ve meslek liselerinde çeşitli alanlar söz konusu. Tarım, teknik, ticaret, endüstri, balıkçılık ve ev ekonomisi bu alanlar. Lise üzerinde yine üniversite, dört yıllık okullar ve iki yıllık okullar var. İki yıllık okulları, ben meslek yüksekokulları olarak nitelendirdim. İngiltere'de Junior Collage olarak ifade ediliyor bu okullar. Politeknik de teknoloji yüksekokulu olarak nitelendirmek Kore örneği için

JAPONYA : Yükseköğretim Kurumları (2004)

Kurum	Kurum Say.	%	Öğrenci Say.	%	Özel
Meslek Yüksek Okulu	508	% 11	234.000	% 06	92%
Üniversite	709	% 15	2.809.000	% 72	73%
Teknoloji Okulu	63	% 01	59.000	% 02	
Özel Uzmanlık Okulları	3.444	% 73	792.000	% 20	96%
Toplam	4.727		3.894.000		

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Eğitim Sistemi (Yüksek Öğrenim)

Meslek Yüksek Ok. : 161

Üniversite : 173

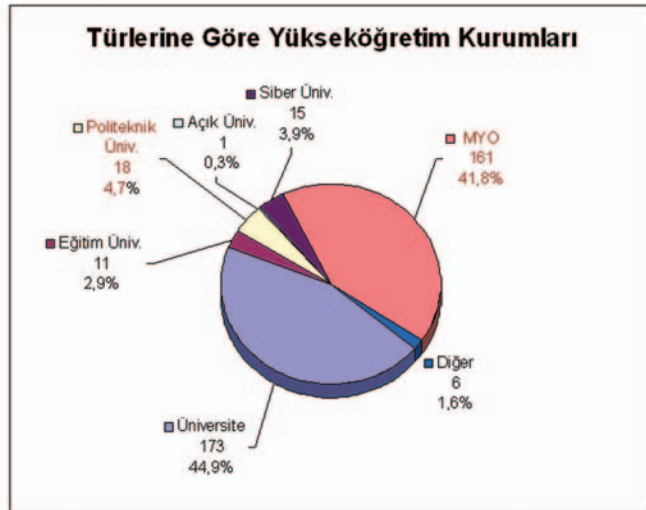
Politeknik : 18

Eğitim Üniversitesi : 11

Siber : 15

Diğer : 6

4-yıllık okulların %79'u,
MYO'ların %91'i özel

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

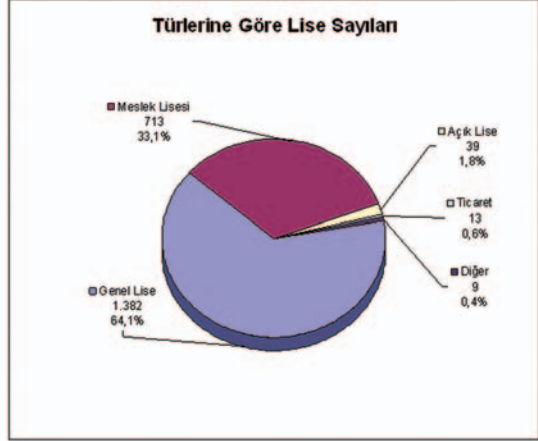

KORE : Eğitim Sistemi (Lise)

Genel Lise	: 1.382
Meslek Lisesi	: 713
Açık Lise*	: 39
Ticaret Lisesi	: 13
Diğer	: 9

* Air&Corr.School

Lise düzeyinde okulların %44'ü özel

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics.

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

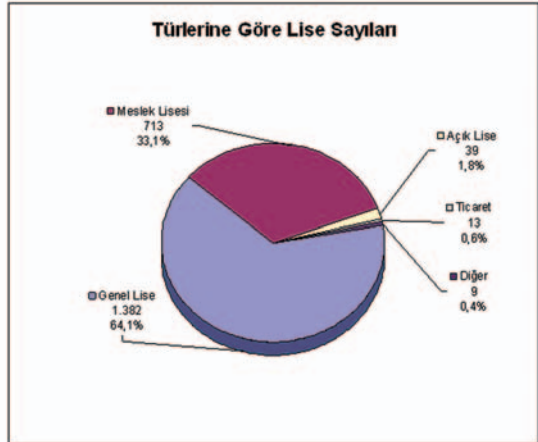

KORE : Eğitim Sistemi (Lise)

Genel Lise	: 1.382
Meslek Lisesi	: 713
Açık Lise*	: 39
Ticaret Lisesi	: 13
Diğer	: 9

* Air&Corr.School

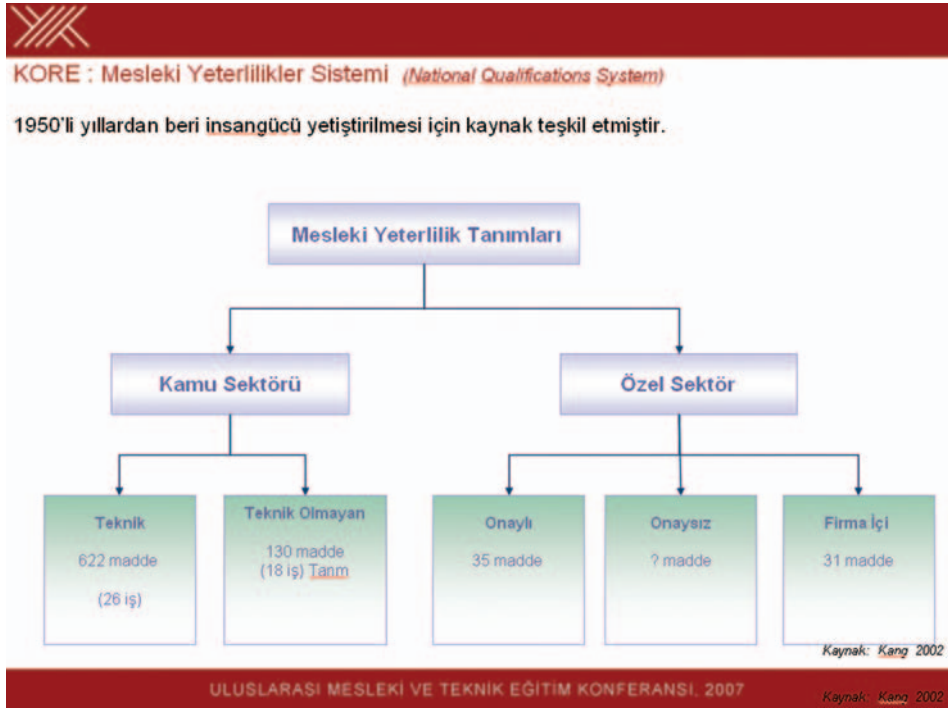
Lise düzeyinde okulların %44'ü özel

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics.

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

mümkün. Bu yapı içerisinde mesleki ve teknik eğitime baktığımızda Kore'de mesleki ve teknik eğitime ilişkin konuların aslında ilkokuldan başlayarak müfredat içerisine serpiştirildiğini görüyoruz. Özellikle bilinçlendirme ve bilgilendirme açısından ilkokul ve ortaokullarda teknoloji dersleri ve işletme ile ilgili konular yer alıyor. Ve yoğun olarak ortaokuldan sonraki meslek liselerinde, meslek eğitimi kendini gösteriyor. Bu yapı da bizdeki ne çok benziyor. Tarım, teknik, ticaret, balıkçılık bizde yok ama teknik ve endüstri meslek liseleri hemen hemen bizde birebir karşılığı olan okullar.

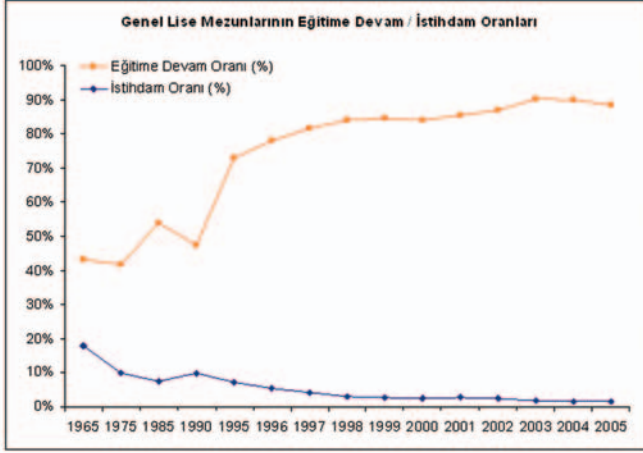

Bizde çok yönlü okullar var ve bu okullarda aslında diğer alanların bir karması olan eğitim uygulanmaya çalışılıyor. Bu, ortaöğretim düzeyinin üzerinde meslek yüksekokulu ve politeknik üniversiteler var.

Bu örneklerle sayısal olarak baktığımızda: genel liselerin oranının Kore'de yüzde 64 olduğunu görüyoruz. 1382 genel lise var. Meslek liseleri 713 ve yüzde 33 olarak sayıca bir oran teşkil ediyor. Bu ikisi karşısında açık lise gelişen bir uygulama. Ticaret eskiden gelen bir model ve ticaret liseleri, belki meslek liseleri ile birleştirilebilir. Ve diğer bazı özel uygulamalar var. Öğrenci sayılarına baktığımızda: yine meslek liselerindeki öğrenci sayısının yüzde 30'lara yakın yüzde 28,2 belki ticaretle birleştirildiğinde yüzde 31 ora-

KORE Eğitim Sistemi : Genel Liselerden Yükseköğrenime Geçiş

2005 yılında Genel Lise mezunlarının öğrencilerin % 88.3'ü yüksek öğrenime devam etmiştir

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

nında bir öğrenci katılımı var. Genel liselerde bu oran yüzde 70.

70'den gelen eğilimlere göz attığımızda, 1990'lı yıllarda Kore'nin kalkınmasının belki üst dönemlerinde genel lise ve meslek lisesi oranlarının meslek liseleri yönünde bir artış gösterdiğini görüyoruz. Örneğin; 1995 yılında bu dönemlerde yüzde 50'lere yaklaşan meslek lisesi oranlarının daha sonra 2003- 2004 ve son veriler 2005'de genel liseler yönünde bir tercih olduğu görülüyor. Eğitim sistemine yükseköğretim olarak baktığımızda: türlerine göre yükseköğretim kurumları arasında politeknik ve meslek yüksekokulu yüzde 45 hatta 47 oranında mesleki eğitim olduğunu görüyoruz. Öğrenci sayıları olarak baktığımızda: meslek yüksekokulları ve politeknik üniversite ile birlikte yüzde 30 civarında bir oran oluşturuyor. Sayısal artış belki bu alanda kendisini gösteriyor. Meslek yüksekokuluna Kore ciddi bir önem vermiş ve son dönemlerde meslek eğitiminin ekseninin meslek liselerinden, meslek yüksekokullarına doğru bir kayış olduğunu görüyoruz. Meslek yüksekokulları kontenjanlarının, 1970'li yıllara göre 44 kat arttığını, üniversite kontenjanının yaklaşık 9-10 kat arttığını görüyoruz. Genel lise mezunlarının eğitime devam ve istihdam oranlarının son yıllarda yüzde 90'lara yaklaştığını görüyoruz. Genel lise mezunu olup, yükseköğrenime devam edenler istihdama geçenlerle karşılaştırıldığında,

genel lise mezunlarında istihdamın çok aşağılara doğru gittiğini görürüz. Meslek lisesi mezunlarında yine 1990'lı yıllara doğru artan istihdam oranının son yıllarda düştüğünü, buna karşılık eğitime devam oranının meslek liselerinde gittikçe arttığını görüyoruz.

Akademik ilerleme ve mesleki ilerleme olarak baktığımızda esasında genel liselerden üniversiteye doğru geçiş, meslek liselerinden meslek yüksekokullarına geçişlerle ilgili yine Türkiye'de olduğu gibi ciddi teşvikler var. Genel liseden gelenler için de meslek yüksekokulu müfredatı söz konusu. Meslek yüksekokullarından şimdiye kadar genellikle istihdam yönü çıkışlar olurken ve geri dönüşler de söz konusuysen, son yıllarda teknik okullara doğru eğilim daha fazla. Bunlara baktığımızda Türkiye ile büyük benzerlikler olduğu ortaya çıkacak. Mesleki eğitimin düşük prestiji, sosyal sınıf atlamada eğitim Kore'de de büyük önem taşıyor. Eğitim, Kore ve Japonya'nın kültüründen gelen çok önemli bir özellik.

Eğitime ve öğretmene verilen önem. Sanayi gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalması mesleki teknik eğitimin, müfredat ve teknik ve mesleki yeterlilikler arasındaki bağın zayıf olması dikkat çekici. Burada hemen şuna değinmek istiyorum. Hemen bütün toplantılarda sanayinin, üniversiteden, eğitimden bekledikleri konusu irdelenir. Sanırım sabah ABD'de de benzer durum oldu. Ben yeterlilikleri mesleki yeterlilik olarak tanımladım, belki yetkinlik daha doğru olur. Kore'nin 1960'lı yıllardan beri uyguladığı bir mesleki yetkinlik, yeterlilik sistemi var. Teknik yeterlilikler, hem kamu sektöründe hem özel sektörde tanımlanmış ve belki bu, işbirliğini çok daha somut hale getirecek. Sanayi ve üniversite, yani eğitim dünyası arasında bu yetkinliklere göre elemanların yetiştirilmesi biraz daha kendilerinin aldıkları önlemler içerisinde de bunun olduğunu göreceğiz. Okul ve sanayi işbirliğinin olmaması diğer bir sorun.

Sistemik kalite kontrol düzeni, kalite kontrol derken buradan okulların çıktıkları yani mezunlarının, sanayinin ihtiyaçlarını ne yönde karşıladığına yönelik somut göstergeler Kore'de de yok. Mesleki ve teknik eğitimin geleceği ile ilgili olarak meslek yüksekokullarının yaşam boyu öğrenim sisteminin bir aracı, bir kurumu ve ortamı haline gelmesi hedefleniyor. Meslek eğitiminin planlanmasında, iş gücü ihtiyacının göz önüne alınması ve sanayi uygulamalarının desteklenmesi, mesleki eğitimde kamu finansmanının artırılması, iş analizine dayalı bir müfredat geliştirilmesi, aslında biraz önce söylediğim bu mesleki yetkinlikler kapsamındaki iş analizleri ve buna bağlı olarak müfredatların hazırlanması, belki sanayi ve

eğitim kurumları arasındaki kopukluğu giderecek müfredatın nasıl olması gerektiği konusunda bilgi sağlayacak önemli bir çalışma. Ve mesleki eğitim prestijinin artırılması öngörülüyor. İki önemli kurum var. Biri, Kore Araştırma Enstitüsü mesleki eğitim için 1997 yılında hemen bu ekonomik kriz sonrasında kurulan bir kurum ve gerçekten Kore'de mesleki eğitimle ilgili hem veri tabanlarını hem de araştırmaları yapan politika ve stratejilere yol gösteren bir kurum. Diğer de Kore'de öngörülen stratejiler konusunda bilgi altyapısını ve e-öğrenme desteğini sağlayan bir kurum. Japonya'nın eğitim sisteminde Kore'ye oranla bir önemli farklılık var. 6-3-3-4 sistemi. Bu gördüğümüz özel eğitim kurumları. Bunlar, Japonya'da da eğitim kurumlarının büyük bir kısmı, yüzde 80'den çoğu dahil olmak üzere özel eğitim kurumları. Özel eğitim kurumu derken uzmanlık alanlarına göre programlar uygulayan hem ortaöğretim, hem de lise ve yükseköğretim düzeyinde olan kurumlar.

Japonya'da da lise düzeyinde bir mesleki eğitim uygulaması var. Genel amaçlı müfredat seçen öğrencilerin oranı yüzde 73 iken özel alan ya da mesleki müfredat seçen öğrencilerin oranı yüzde 24 oranında olduğunu, bütünleştirilmiş müfredatın da yüzde 3,2 olduğu görülüyor. Bütünleştirilmiş müfredat da yine özel bir uygulama ve daha serbest bir eğitim modeli içerisinde hem genel hem de özel eğitim verilmesini amaçlıyor. Japonya'da meslek yüksekokulu sayısı 508 ve yükseköğretim kurumlarının yüzde 11'ini oluşturuyor. Öğrenci sayısı ise 234 bin ve yüzde 6'sı. Bunların yüzde 92'si de özel. 709 üniversite var. Üniversitelerin yüzde 73'ü özel, üniversitelerin bu kurumlar arasında sayıca yüzde 15 oranında olduğunu görüyoruz. Bu öğrencilerin yüzde 72'si ise üniversitelerde. Politeknik üniversiteler oldukça düşük bir oranda yer alıyor. Özel öğretim alanlarında 3500'e yakın kurum var ve özellikle teknik ve mesleki anlamda bu kurumların mezunları çok ciddi bir eğitim alıyorlar ve istihdam sağlanıyor. Öğrenci sayısı 92 bin yüzde 20'sini oluşturuyor. Dolayısıyla bu gruba, mesleki ve teknik eğitim içerisinde almak gerekiyor. Japonya'nın öğrenci sayısı toplam olarak 4 milyona yaklaşıyor. Türkiye ile sorunları benzerlik taşıyor. Ekonomik gelişme kapsamında başlangıç dönemleri birbirine benzerlik gösteriyor Kore ve Türkiye. Özellikle Kore'nin deneyimlerinin bizim açımızdan önümüzdeki yıllarda modellere ışık tutacağını düşünüyorum.

Başkan Prof. Dr. Süha SEVÜK:

Sayın Özkul'a verdiği bilgilerden dolayı teşekkür ediyoruz. Konuşmacımız Türkiye'deki durumu, diğer ülkelerle, özellikle Japonya ve Kore örnekleriyle de karşılaştırarak bizlere gerçekten çok değerli bilgiler verdi. Şimdi diğer konuşmacımız Reinhard Rolla'ya sözü veriyorum.

Buyurun sayın Rolla, söz sizin.

Reinhard ROLLA*

Burada bana, deneyimlerimi sunma fırsatı verdiğiniz için öncelikle çok teşekkür ediyorum. Konferansta Almanya'daki deneyimleri sizlerle paylaşacağım. Ankara'da yaşadığım tüm deneyimler, edindiğim bilgiler gösteriyor ki Alman sistemi Türkiye'de de belirgin ölçüde uygulanıyor.

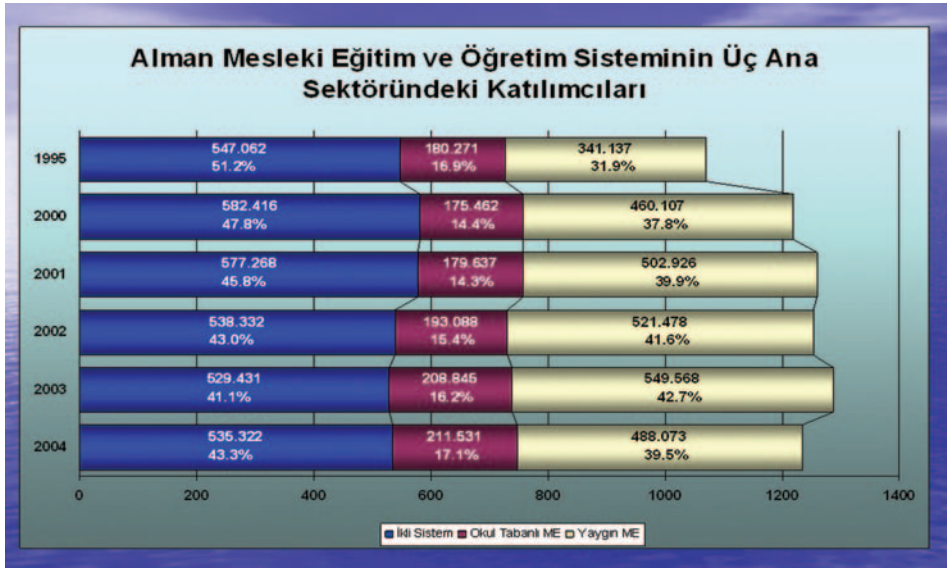
Diğer uzman sistemler arasında Almanya sistemi mesleki eğitim ve öğretim kapsamında gerçekten çok iyi biliniyor. Sanıyorum bu rakamlar size çok yabancı değil. Mesleki eğitim ve öğretimle ilgili olarak, bazı hususları gösteriyor. Almanya'da 82 milyon 301 bin Almanyalı yaşıyor. Dört yıldır bu rakam biraz daha azaldı. 2003 yılında 500 bin kadar az kişi yaşıyordu. 2030 yılında 60 yaşın üzerindeki kişilerin oranı nüfusun üçte birinden daha fazla olacak. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH), yani tarım-

Ülke Yüzölçümü ve Nüfusu				
Ülke Yüzölçümü	357046 km2			
Nüfus	82301000			

Yaş Gruplarına Göre Nüfus Eğilimi				
	2001	2010	2020	2030
0-19	20.9%	18.7%	17.6%	17.1%
20-59	55.0%	55.7%	53.3%	48.5%
60+	24.1%	25.6%	29.2%	34.4%

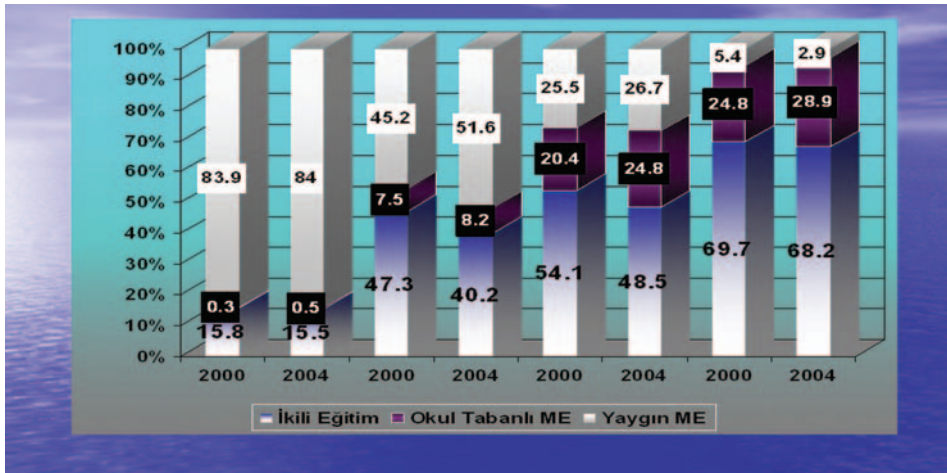
Sektörel Ekonomik Yapı (GSMH) ve İstihdam (aktif iş gücü)		
Sektör	GSMH'ye katkısı	İstihdam
Tarım	0.9%	2.2%
Üretim	29.6%	25.8%
Hizmet	69.5%	71.9%

*Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Uzmanı ve Proje Yöneticisi

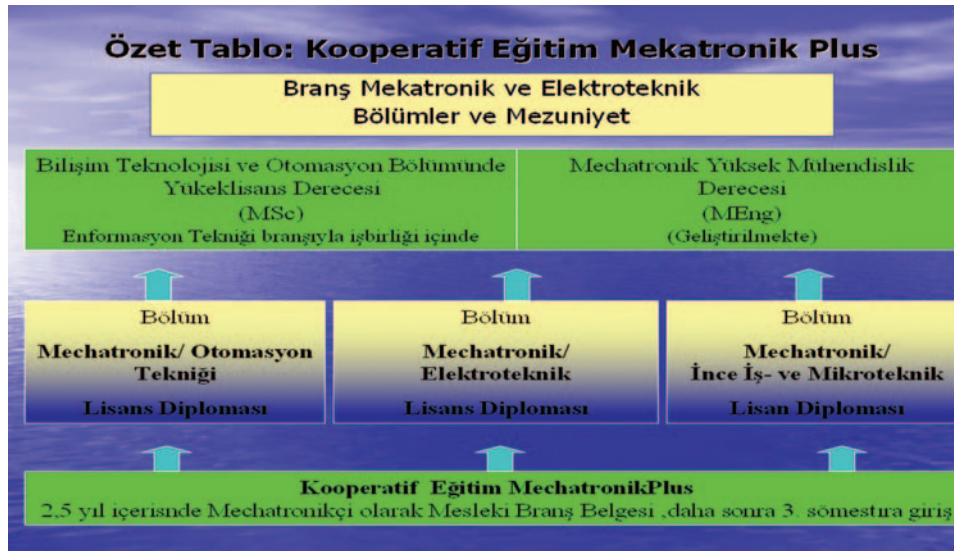
la üretilen GSMH yüzde 0.9, istihdam oranı ise yüzde 2.2; üretim sektörünün GSMH'ya katkısı yüzde 29.6, istihdam edilen kişilerin yüzde 25.8'i burada çalışmakta. Hizmet sektörünün GSMH'ya katkısı yüzde 70 civarında ve istihdam edilen kişilerin yaklaşık yüzde 71.9'u bu sektörde çalışmakta.

Bizdeki eğitim ve öğretim sisteminde eğitilen gençlerin hangi sektörlerde çalıştığını görebiliyoruz. Almanya'daki mesleki eğitim ve öğretimle ilgili olarak, burada üç temel kategoriden sözedilebilir. Birinci kategoride ikili sistem yer almakta. Diğer bir kategoride okul tabanlı sistemi görmek-

teyiz. Yani profesörler sadece okullarda eğitiliyorlar. Bir diğer kategori ise yüzde 40'lık bir kısmı temsil ediyor. Bu da yaygın eğitim kursları ki bunlar lisanslı resmi profesyoneller yetiştirmeyen kurslardır.

Burada aynı bileşenleri başka bir yapı içerisinde görüyorsunuz. Bu şemanın amacı genel eğitimin gençlerin mesleki eğitim ve öğretime sorunsuz bir şekilde girebilmesini nasıl sağladığını göstermektir. Almanya'da dört farklı biçimde yükseköğrenim alabilirsiniz. En üst seviye ahabeytur adı verilen okullardır ki buralara jimnasyumdan sonra girilebiliyor. Bu da üniversite giriş sınavı benzeri bir sınavdır. Eğer bu sınavı geçerseniz, 339 üniversiteden birine girebilirsiniz. Bu üniversitelerde 11 binden fazla çalışma alanını seçebilirsiniz. Burada Almanya'daki üniversitelerin ne kadar aktif olduğunu ve yeni çalışma alanları yarattığını anlamak mümkün. Dolayısıyla genç insanlar seçim yapmakta zorlanıyorlar. Çünkü bazı alanlar erişim açısından farklı nedenlerden ötürü sınırlandırılmış durumda. Öğrencilerin yüzde 25'i başlangıçta seçtikleri yönü bu kurslar sırasında değiştiriyorlar. Çünkü ilk seçimlerinden memnun olmuyorlar ve kariyerlerinde izleyecekleri yolu daha sonra değiştiriyorlar. Beş yıllık bir süre içerisinde okulu bırakan, üniversite giriş sınavını bırakan bu kişiler, işletmeler tarafından mesleki eğitim ve öğretim tarafı için tercih edilen kişilerdir. Bunların neredeyse yüzde 70'i bir işletme tarafından ikili sisteme kabul edilmiştir. Mesleki okul tabanlı girişlerin sayısı, personel hizmetleri sayısının artmasından dolayı bir artış gösteriyor. Bu mezunların sadece yüzde 2.9'u ek destek olarak mesleki eğitim öğretim sisteminde bir yer bulabili-

yor. Diğer yandan ortaokul bırakma seviyesinde olan öğrencilerden de söz etmek gerekiyor. Aslında burada durum biraz daha farklı. 2000 yılında okulu bırakan kişilerin yüzde 54.1 istihdam edildi. İstihdam edilenlerin oranı 2004'te ise sadece yüzde 48.5'i bulabildi. Yani 2004 yılında daha azı işletmeler tarafından kabul edildi. Bu aslında okulla kendisini biraz dengeledi. Hizmet sektöründe bir artış olduğunu söylemiştim. Ama bu okulu bırakan kişilerin yüzde 25'i ve yüzde 26'sı ek ders olarak ya da destek olarak mesleki eğitim ve öğretim sistemine giriş yapmışlardır. Burada ikili sisteme kabul edilen öğrencilerin sayısı yüzde 47'den yüzde 40'a düşmüş, 2000 ile 2004 arasında. Yani daha düşük bir genel eğitim seviyesi var. Bunların neredeyse yarısı mesleki eğitim ve öğretime dahil olabilmek için ek destek, ek eğitime ihtiyaç duymuş. Sol tarafta ise maalesef, hiçbir şekilde mezun olamayan ya da okul eğitimini veya sertifika programını tamamlayamamış olan kişileri görüyoruz. Bunlar çok düşük seviyede, mesleki eğitim ve öğretim sistemine kabul ediliyorlar. Mesleki eğitim ve öğretime dahil olabilmeleri için devletin de yüzde 84'ü ile ilgili olarak bir hazırlık yapması gerekiyor. Burada Almanya'dan dört temel mesleki eğitim öğretim alanını görüyorsunuz. İkili eğitim sistemi var ki, çok iyi bilinen bir sistem bu. Burada şunu vurgulamak istiyorum: Bu sistemde sözleşmeden doğan yükümlülükler işletmelere ait. Yani öğrenciler, işletmelere gidiyorlar, bir iş sözleşmesi yapıyorlar ve iş sözleşmesi kapsamında işletmeler bu öğrencileri eğitmek, sertifika vermek ve lisans vermek açısından bir taahhütte bulunuyorlar. Bu, iki günlük pratik uygulamalı çalışma ve üç günlük bir okul eğitimi oluyor. Ve her hafta aynı şekilde yapılmak zorunda değil. Farklı bloklar halinde de yapılabilir. Süresi iki yıldan üç buçuk yıla kadar olabiliyor.

Şu anda devletçe onaylanan, devlet tarafından lisanslanan 343 meslek var. Bunlar standartlara dayalı olarak gerçekleştiriliyor. MEGEP projesi, yine Türkiye için çeşitli standartlar geliştirmekte. Şu anda Türkiye'de 250, gayet iyi bir rakam. Almanya'da 25 yıl önce, bizim 850 lisanslı mesleğimiz vardı. Bu rakam şu anda bir düşüş eğilimi göstermekte ve bu da doğru yönde atılan adımlardan birisi. Bu standartların tabi ki sürekli olarak güncellenmesi gerekiyor. Ulusal seviyede bu standartlar, sınavların, sertifikaların ki ticaret odası tarafından gerçekleştirilen sınavlar bunlar. Ülke çapında tanınan sertifikalar, tabi ki teknolojik değişiklikler müfredata dahil ediliyor. Bunun yanı sıra başka değişiklikler de yapılabiliyor. Örneğin araba tamirati konusunda başlangıçta bir 'çelik nedir, çelik nasıl işlenilir, nasıl üretilir, arabaya nasıl uygulanır, araba hizmetleri endüstrisinde nasıl bir uygulamaya tabi tutulur' gibi konular ele alınıyordu. Ama şu anda ara-

ba tamirâtı konusunda eğitim, 'iş nedir, hizmet nedir, müşteri nedir, müşteriye nasıl ele alırım' gibi konularla başlıyor. Dolayısıyla, bu tür program konuları da değişmekte ve genel becerileri müfredata dahil edilmekte.

Benim çok kısa bir şekilde göstermek istediğim bir tablo var. Bu tablo içerisinde ikili eğitim içerisinde mesleki eğitim ve öğretim maliyetinin yüzde 73'ünün işletmeler tarafından karşılandığını görüyorsunuz. İşte, Almanya Hükümeti'nin neden işletmelerle bu kadar aktif bir şekilde işletme eğitim ve öğretim yerlerinin sayısını artırmak konusunda konuştuğunu da anlayabiliyoruz. Çünkü bu şekilde sistem çok etkili bir biçimde yürütülebiliyor. Okul tabanlı mesleki eğitim ve öğretime baktığınız zaman Almanya için şunları söyleyebiliriz:

Bir yanda yükseköğrenim var, bunun yanı sıra tam zamanlı mesleki eğitim okulları ya da berufsoberschule var.. Bu okul, öğrencileri istihdama hazırlıyor veya onların sertifika programlarına, yükseköğrenime erişimlerini hazırlıyor. Kurs tipleri çok çeşitli. Dil, teknik meslekler, profesyonel meslekler, ev ekonomisi, sosyal mesleklerle ilgili meslekler, sanatla ilgili meslekler ve listeyi bu şekilde uzatmak mümkün. Bu okul kurslarının süresi 1-3 yıl arasında değişiklik göstermekte. Bunların yanı sıra uzmanlaşmış mesleki gramer okulları var ki bunlara fachoberschule adı veriliyor. Bunlar orta düzeydeki genel eğitim sertifikası düzeyine dayalı olarak faaliyet gösteriyor ve uygulamalı bilimler üniversitelerinde aktif olarak rol

Sömestir

Mekatronik Plus Eğitiminin Modüler Yapısı						
10	Zorunlu Seçmeli Modül	İşletme İçerisinde Bilimsel Bitirme Tezi (Lisans Diploması)				
9	Mekatronik Projesi	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
8	Genel Beceri 2	İşletme İçerisinde Pratik Sömestir				
7	Ayar Tekniđi	Mikroişlemci Tekniđi	Kalite Maliyet İşletme	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
6	Dijital Teknik	Yazılım Tekniđi	Çalışma Materyalleri	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
5	Mesleki Branş Belgesi			Eğitim Bölümünün Seçimi ATB/ETB/FMB		
	İşletme				Meslek Okulu	
4	İşletme			Meslek Okulu		
3	Matematik 2	Fizik	Elektroteknik 2	Teknik Mekanik 2	Elektronik	Bilişim
2	Matematik 1	Elektroteknik 1	Teknik Mekanik 1	CAD'le Yapısal Teori	Bilişim	Genel Beceri 1
1	İşletme					Meslek Okulu

alıyorlar.

Bunun yanı sıra uzmanlaşmış mesleki gramer okulları da var. Bunlar Berufsoberschule olarak adlandırılıyor. Bunların görevi ve faaliyet alanı, okuldan mezun olan bir kişinin bir meslek sahibi olması, endüstride belli bir süre çalışması, arkasından yüksek öğrenime devam etmesi, yükseköğrenim giriş sınavına katılması her iki opsiyon da söz konusu olabilir. Okuldan mezun olan kişiler doğrudan endüstride çalışabilirler ya da yükseköğrenim kurumlarına devam edebilirler.

Son olarak da mesleki yönelimli üst düzey meslek liseleri görülmekte. Bu okullara da yine giriş sınavı ile giriliyor. jimnasyum adı verilen bu okullar profesyonel yönelime ve özel kariyer yollarına göre eğitim veriyor. Ben sisteme bu girişi yaptıktan sonra bir özetleme yapmak istiyorum. Yükseköğrenim erişim seviyeleri, okul sistemiyle erişilebilir ya da pratik çalışmayla elde edilebilir. Fachhochschulenle, profesyonel olarak belirli bir duruma sahip oluyorsunuz. Endüstride pratik olarak çalışıyorsunuz. Bunları birleştirdiğiniz zaman aile yöneticisi oluyorsunuz. Yani kendi ailenizi yönetiyormuşsunuz gibi en azından bir kişi daimi olarak bakıma ihtiyaç duyuyorsa, bu da profesyonel bir kariyer olarak bu sınav için kabul ediliyor. Bu şekilde kısa bir giriş yapmak istedim. Şu anda fachhochschule seviyesine ulaştığım için sözü profesör arkadaşşıma vermek istiyorum.

Prof. Dr. Manfred PLANK*

Çalıştığım üniversite adına burada bulunmaktan duyduğum memnuniyeti dile getirmek istiyorum. Çok teşekkür ediyorum. Bu sürecin bir parçası olmak, bana gerçekten çok büyük bir onur veriyor. Benim görevim, benim gündemim bu şekilde özetlenebilir. Sayın Rolla tarafından verilen sunuma, destekleyici nitelikte bir sunum yapacağım. Uygulamalı bilimler üniversitesindeki deneyimlerimizi aktaracağım fachhochschule Esslingen'den sözedeceğim. Özellikle Alman fachhochschule bağlamında, Sayın Rolla'nın bahsetmediği hususlara değinmeye çalışacağım. Araştırma ve teknoloji transferi konusunu ele alacağım. Türkiye için bazı öneriler de hazırladım. Bunları burada sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kanada gibi Almanya da bağımsız eyaletlere bölünmüş durumda. Federal bir ülkeyiz. Benim yaşadığım eyalet güneybatıda bulunuyor. Esslin-

*Esslingen Üniversitesi

ger, Stuttgart'a, yani başkente yakın bir şehir. Esslingen Üniversitesinin bu şehirde, kendisine ait bir yerleşkesi var. Üniversitenin tarihçesinden birazcık bahsetmek istiyorum. Öncelikle, kraliyet inşaat mühendisliği okulu olarak 1868 yılında kurulmuş. Daha sonra Esslingen'e, kraliyet makine mühendisliği koleji olarak 1914 yılında taşınmış. Bu gerçekten tarihi bir olay. Esslingen şirketleri para toplayarak okulu ikna etmeye çalışmışlar. Okul daha önce, Stuttgart'ta bulunuyordu. Stuttgart'tan Esslingen kentine taşınmasını istediler. Çünkü okulu hemen yakınlarında istiyorlardı. Aslında burada anlatmaya çalıştığımız şey, gerçekten küreselleşmenin bir örneği. Çünkü toplumlar gibi taşınmayan faktörlere, aslında bilgi ve teknoloji gibi taşınan faktörler haline getirmeye çalışıyorlar. Daha iyi ekipmanlar sundular, daha iyi çalışma koşulları sundular. O yüzden okul, öğretmenleriyle öğrencileriyle profesörleri ve ekipmanlarıyla birlikte Esslingen'e taşındı. 1988 yılında burada üniversite yerleşkesi kuruldu. Bunun gerisindeki amaç şuydu: çok az sayıda genç üniversite kariyeri yapmak istiyorsa ve insanlar üniversiteye gelmek istemiyorlarsa, tek yol üniversiteyi öğrencilere götürmektir. O yüzden de başka bir şehirde bir yerleşke daha kuruldu. Mekatronik bölümü 1995 yılında faaliyetlerine başladı. Otomasyon sistemi, mikro sistemler gibi alanlarda programlar başlatıldı. 2005 yılında mastır derecelerine ve lisans derecelerine başladı. Diploma derecelerine geçmesi için 2006 yılında ismimizi Fachhochschule Esslingen'den diğer ismi alarak değiştirdik. Artık teknik bir okulduk, üniversite değildik. Peki, hangi fakülteler bün-yemizde bulunuyor?

Şehir merkezinde bir yerleşkemiz var. Geleneksel mühendislik disiplinleri, otomotiv mühendisliği, makine, inşaat hizmetleri, çevre doğal bilimler bu yerleşke içerisinde bulunmakta. Bunun yanı sıra başka fakültelerimiz var. Bilgi teknolojileri yönetimi, sosyal işler, sağlık, hemşirelik okullarımız var.

Yüksek lisans dersleri ve programları İngilizce olarak veriliyor. Yurtdışından öğrencilerin gelebilmesi için benim çalıştığım kampus mekatronik ve elektrik mühendisliği yönetimi konusunda işlemlerde bulunuyor. Çalışmalar yürütüyor. 30 meslektaşım ile birlikte, mekatronik ve elektrik mühendisliği konusunda çalışmaktayız. Aşağı yukarı 5 bin 200 öğrencimiz var. Bizim orta büyüklükte bir üniversite olmamızı sağlıyor.

Mekatronik nedir? Şimdi bundan bahsetmek istiyorum. Eğer klasik bir mühendislik ürününe ya da bu alanın ürünleri olan makine ürünlerine bakacak olursanız, elektronik mühendisliği ve makine mühendisliği süreçleri biraz havada kalabiliyor. Ben daha önce, makine araçları tasarımı çalış-

maktaydım. O zaman üretilen katma değer bir makineyi herhangi bir kullanımı amaçlı sattığınız zaman aslında katma değerın yüzde 70'i bu makinenin elektronik yapısından gelmekte. Yüzde 30'u elektronik ekipmandan ve yüzde 30'dan daha fazlası da bu makine için gerekli olan yazılımdan gelmekte. O zaman yazılımı nasıl çoğaltabiliriz? Bir maddeyi kopya ederek çoğaltabiliriz. Ama tabi ki bir mekanik yapıyı çoğaltmak çok daha zor bir iş. İnsanların bize gelmesinin sebebi, bizlerin onların sorunlarına uygun çözümler ürettiyor olmamız. Ve mekanik yapının çoğaltılması, bir kere elimizde bir örnek olduktan sonra daha kolay hale geliyor diyebiliriz. Aslında sadece ürünler değil, ürünlerin nasıl üretildiği de mekatronikle daha fazla bağlantılı hale gelmekte. Bu fachhochschulenin yaptığı bir ev ürünü. Porsche ve Mercedes Benz karışımı, Merce-Porsche adını verdiğimiz bir araba. Mekanik, elektronik ve bilgiyi karıştırıyoruz.

Mekatronik nedir? Sistemlerin işlevsel ve uzamsal bir şekilde birleştirilmesi bizim görevimizi teşkil etmekte. Yedi sömestrlik bir lisans programımız var. Mekatronik için gerekli olan bilgileri ilk iki sömestrede sağlıyoruz öğrencilerimize. Bu da öğrencilerimize hangi alanda uzmanlaşmak istediklerine karar vermek için zaman sağlıyor. Mikro mühendislik olabilir, elektrik ya da otomotiv mühendisliği olabilir. Bütün bunlar uzmanlık gerektiren alanlar. Örneğin otomasyon alanına bakacak olursak diyebiliriz ki yazılım temelli ya da donanım temelli olabiliyor bunlar. Bu eğitimler arasında pratik bir staj dönemi var ve ikinci sömestre de oluyor bu. Çünkü biliyorsunuz sadece bildiğiniz şeyleri görüyorsunuz stajda ve öğrencileri, çalışmaya başlamadan önce, bir şeyler bilmeden önce staja göndermeye başlamak aslında çok mantıklı değil. Çünkü bu konuyla ilgili bilgimiz olmazsa, staj yapmanın bir anlamı olmayacaktır. O yüzden öğrencilerimizi beşinci sömestreye kadar staja göndermiyoruz. Tabi ki öğrencilerimiz stajlarını hangi şirkette yapmak istediklerini seçme hakkına sahipler. Bu seçimi yaparken şunu da göz önünde bulunduruyorlar. 'Acaba, bu şirket benim için ileride bir işveren olabilir mi' ya da 'ben bu sektörde, bu sanayide ileride çalışmak isteyecek miyim' diye düşünüyorlar. Daha sonra lisans tezi var. Yedinci sömestrede lisans tezi yazılıyor. Bir seçenek olarak üç sömestre daha süren bir mastır programımız da var. Bu programın içerisinde makine mühendisliği ve otomotiv mühendisliği bölümleri yer almakta. Bunların yanı sıra bazı idari programlar da sunuyoruz öğrencilerimize. Örneğin, teknik İngilizce. Öğrencilerimizin tamamı iyi derecede İngilizce konuşabilmekte ve ikinci bir dilleri daha var. İki dilli olmanın hatta Almancayı da sayarsak üç dilli olmanın bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca öğrencilerimize, bir ya da iki sömestre yurtdışında eğitim görme

olanağı da sunuyoruz. Öğrenciye göre uyarlanmış bir programla bu modüllerden birisi, bir başka üniversitedeki bir modülle de değiştirilebiliyor. Öğrencilerimizin günlük öğrenim hayatı genellikle sınıflarda geçiyor. Fakültelerimizde laboratuvarlarımız mevcut. Örneğin, elektrik mühendisliği, mikro teknolojiler, elektronik enerjisi ve güç sistemleri, fizik gibi konular mevcut. Optik ve enformatikle ilgili bunlar. Benim çalışma alanım olan hassas cihaz mühendisliği var ve veri işlemciliği. Bunlar bir mühendisin çalışma alanını öğrencilere sunuyor ve böylece öğrenciler sanayidekine benzer bir çalışma ortamında eğitim görme fırsatı elde ediyor. Sayın Rolla sunumunda aşağı yukarı buna benzer bir şey belirtmişti. Almanya'ya özgü bir durum var. Biz ilköğretimden ortaöğretime 10 yaşında geçiyoruz. Yapılan araştırmalar şunu söylüyor: 10 yaş çok erken bir yaş. Bu yaşta bir çocuğun ne olacağına karar vermek çok erken olabilir. Daha çok erken bir dönemdir. Bu yaşta çocuk, akademik bir kariyer mi seçecek, akademik olmayan bir kariyer mi seçecek bunu belirlemek çok zordur, deniliyor. Buradaki farklı olanaklara, seçeneklere bakacak olursak, en altta ortaöğretim seviyesini görüyorsunuz. Hepsi sonuçta ya üniversiteye gidiyor ya da sanayi ve ticaret alanında bir iş bulmaya gidiyor. Önce ilk bakışta karmaşık görünebilir. Ama aslına bakarsanız, her yerden her yere geçiş olanağı olduğunu, görüyorsunuz. Biz aslında öğrencileri çok erken bir yaşta ayırıyoruz ve bu sistemin amacı olabildiğince adil seçenekler sunmak. Ama buradaki adalardan kastımız herkesin hangi elmayı istediğine karar vermesi değil; hangi elmanın uygun olduğuna karar vermesi. Burada ikili sistemde bir mesleki eğitim görüyorsunuz. Daha sonra ileri düzeyde mesleki eğitim var, üniversiteye geçebiliyor öğrenciler.

Şimdi üniversite düzeyine daha yakından bakalım. Almanya'da temel olarak iki tip üniversite bulunmakta, klasik araştırma üniversiteleri ve uygulamalı bilimler üniversiteleriyle işbirliği eğitimi sağlayan üniversiteler. Bu ikisi için lisans ve master seviyesinde eğitim görmek mümkün ve işbirliği eğitimi sunan üniversiteler sadece lisans diploması veriyorlar. Farklı alanlar eğitim programlarının farklı bölümlerini gösteriyor. Bunlar da sanayiden destek alan bölümler. Örneğin bir staj ya da bir lisans tezi. Bunlar temel eğitimde gerçekleştiriliyor. Bu üçünün farklılıkları olduğunu görüyorsunuz.. Ve artık aslında üç farklı üniversite görmüyoruz. Tarihten gelen bir çeşitlilik. Ancak bu üniversitelerin her biri sanayiden gelen piyasadan gelen farklı bir talebe cevap veriyor. Bu yüzden de üç farklı üniversite tipinin oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Öncelikle işbirliği eğitimi sunan üniversitelerle ilgili, bu benim geldiğim eyalete özgü bir üniversite. Almanya'da 15 eyaletten sadece üçünde bu üniversiteler mevcut. Bunların belirlenmiş za-

man çizelgeleri var. Pratik deneyimlere yönlendiriyor öğrencileri ve buradaki özelliklerden birisi de öğrencilerin pratik bir eğitim sunan bir şirketin çalışanı olması. Yani bir şirkette çalışıyorlar. Çalışma saatlerinin yüzde 50'sini okulda, yüzde 50'sini şirkette geçiriyorlar. Bu sadece bazı eyaletlere özgü bir durum. Ama bir sisteme inanan veya inanmayan pek çok kişi var. Örneğin kuzey eyaletlerinde bu sistem uygulanmamakla birlikte bu sistemin uygulandığı şirketler bulunmakta. Bunlar diyor ki: 'Eğer bizim şirketimizde mühendis olmak istiyorsanız, bu programla eğitim göreceksiniz.' Bu da şu anlama geliyor: Öğrenciler işe gidip okula gelebilmek için, belki de kilometrelerce yol kat etmek zorunda kalabiliyorlar. Uygulamalı bilimler üniversitelerinde hem lisans hem lisans üstü eğitim görmek olanaklı. Sınıflar yaklaşık 30-40 öğrenciden oluşuyor. Yine belirli bir zaman çizelgesi var. Pratik iş eklenmekte. Bir-iki sömestr sanayide staj yapılmakta. Daha sonra bitirme tezi de sanayide yazılıyor. Araştırma üniversitelerine bakacak olursak, daha serbest bir çalışma yapısına sahip olduklarını görebiliriz. Bu üniversiteler sağlam bir akademik formasyon vermekle gurur duyuyorlar. Teorik eğitim sunuyorlar. Bir başka programda ki ben daha önce bu programın yöneticisiydim, mesleki eğitim veriliyor. Bu eğitim sistemiyle lisansla biten bir eğitimin birleştirilmesi söz konusu. Öncelikle, ilk dönem üniversite, mesleki eğitim ve şirket arasında geçiyor. İki buçuk yıl boyunca öğrenciler de mesleki sertifikalar alıyorlar. Bu, öğrencinin nitelikli bir işçi olduğunu gösteriyor. Daha sonra altıncı ve onuncu sömestrlar arasında o zamana kadar mesleki okul bitmiş oluyor. Daha sonra üniversite ve şirket birleşiyor ve bu da bir lisans sertifikası alınmasıyla sona eriyor. Bunun için ilk beş sömestr boyunca bir genel akademik okul eğitimi alınması gerekiyor. Bu da abitru alan öğrenciler için geliştirilmiş bir sistem. Klasik olarak uyguladığımız sisteme bakacak olursak, genel olarak programın tamamının süresinin kısaltılması söz konusu. Düzenli dengeler içerisinde staj yapılması söz konusu. Üniversiteler ve şirketler arasında yakın işbirliği var. Ve eğitim süreci boyunca yapılan stajın ödemeleri karşılanıyor. Üçüncü olarak yedi sömestrlik bir programımız var. Başlangıç olarak temel dersler alınıyor. İki sömestr daha spesifik geçiyor. Öğrenci bir yöne yönlendiriliyor. Otomotiv mühendisliği ya da hassas cihaz mühendisliğinden biri seçiliyor. Daha sonra isterse mastır programına devam etme seçeneği var. Bu da fazladan iki sömestr sürüyor.

Bilmiyorum sanayi kelimesini, sunumumda şimdiye kadar kaç kez kullandım ama aslında benim misyonum bu zaten. Biz ne yapıyoruz? Sanayi ile sıkı işbirliğini devam ettirmek için neler yapıyoruz? Tabii ki bir staj programımız var. Bu staj bütün öğrenciler için zorunlu. Bu hem öğrenciler,

hem de şirketler için gerçekten çok değerli bir katkı. Şirketler de daha sonra, iki yıl sonra, işgücü piyasasına girecek genç bir mühendise bakma olanağı buluyorlar. Yani bütün öğrenciler şirketle temasa geçmiş oluyor. Böylece şirketle öğrenci arasında gayri resmi bir anlaşma oluyor. Şirket diyor ki, 'Mezun olurken başka bir yere başvuru yapmadan önce, bize gel.'

Bitirme tezi de sanayide yazılıyor. Bu da öğrencilerimize aslında çalışmayı seçtikleri şirkete, çalışmalarının meyvelerini alma olanağı sunuyor. Sanayi de bu öğrenciye bakma şansını elde ediyor. Genellikle altı ay boyunca ücretsiz olarak bakılıyor. Böylece şirket kendisi bir sözleşme önermeden önce, öğrenciyi tanıma olanağı bulmuş oluyor. Şimdi fachhochschulenin arkadaşlarımdan bahsetmek istiyorum. Çok iyi üyelerimiz var. Ve şirketlere programlı olarak giriyoruz. Öğrencilerimizi gönderiyoruz. Gidiyoruz ve yönetimle kişisel olarak değil tabi ama şirket olarak, şirketlerinin bu derneğimize üye olmalarını teklif ediyoruz. Bu da tabi ki fachhochschule için yıllık 250 bin Euro'luk bir bağış anlamına geliyor. Devlet bütçesinin büyük bir çoğunluğunun büyük bir bölümü maaşlara gittiği için bu gelen bağış aslında çok önemli. Çünkü bu parayı yatırım için kullanabiliriz. Bu paranın tamamını altyapı yatırımları için kullanabiliriz. O yüzden bu para bizim için çok değerli. Bundan başka bir sanayi denetleme kurulumuz var. Sayın Mikhail, bundan bahsetmişti. Bu danışma kurulu sanayi tarafından yürütülüyor. Bize şunu söylüyorlar: Biz programlarımızı sanayinin ihtiyaçlarına göre ayarlayalım.

Bakanlıktaki patronum beni davet etti. Sadece öğrencilere ders vermem için değil, sanayiyle de işbirliğinde olmam için bu amaçla haftada bir gün serbest vaktim var. Bu süre içerisinde okulda ders vermiyorum. Ama bu serbest günümde sanayiyle temaslarda bulunuyorum. Çalışan öğrencileri ziyaret ediyorum. Tezlerini hazırlayan öğrencilerle ilgileniyorum.

Burada ortaya atılan bir fikir var. Bizim bilgi temelimiz var, hizmet birimimiz var. Ama bu ikisi arasındaki bağlantıyı kuran kimse yok. O zaman bunu sağlamak amacıyla bir transfer merkezi kuruldu. 15 transfer merkezi farklı alanlarda çalışıyor. Profesörler merkez açma konusunda serbestler. Onlar üniversitelerde üniversitelerin altyapısını kullanmak için belli bir harç ödüyorlar. Örneğin, elektromikroskopa bir saat çalışmak 100 Euro civarında. Fachhochschule ya da devlet herhangi bir mali destek sunmuyor. Para şirketlerden geliyor. İşbirliği içinde olduğumuz, başka şirketler ve üniversiteler daha var. Meksika'da, Singapur'da, Avrupa'da ve ABD'de.

Sözlerime son verirken, son olarak bizler bilimsel anlamda değil, mühendislik konusunda, lisans ve mastır programlarına odaklanıyoruz. Bizde her bir profesörün en azından 10 yıllık sanayi deneyimi bulunmaktadır. Çünkü içinden gelmediğimiz bir meslek için eğitim vermek çok zordur. Nasıl çalıştığını bilmediğimiz bir konuda eğitim vermek, çok zor. Uygulamalı araştırma enstitülerimiz var. Sanayi deneyimine sahip olarak başlayan öğrencilerimiz var. Tabi ideal olarak bir stajdan geçmiş olarak öğrenciler bize gelmeli. Daha sonra saha aktarımını göz önünde bulunduran bazı grup projeleri var ve öğrencilere sanayide yüz günlük pratik staj olanağı sunuyoruz. Ve altı ay içerisinde de yine sanayide tezlerini yazıyorlar ve öğrencilerimiz için iyi iş olanakları sunuyoruz.

Peki Türkiye için neler önereceğim? Eğer bunu ikna edici bulursanız, eğer fikirlerinize ve gereksinimlerinize uygun bulursanız, öncelikle bir eğitim programı başlatabilirsiniz. Örneğin, mevcut bir üniversitede bu program başlatılabilir. İlgili sanayilerle sıkı bir bağlantı içinde olmanızı öneririm. Meslektaşlarım adına Türkiye'den profesörleri Esslingen modeline bakmak için davet etmek isterim. Sayın Rolla burada, belki kendisi bu süreçte nasıl destek verilebileceği konusunda AB içerisinde size bilgi verebilir.

Başkan Prof. Dr. Süha SEVÜK: Sayın konuşmacıya, verdiği değerli bilgiler için teşekkür ediyorum. Şimdi sizlerin sorularına geçebiliriz.

Sorular-Yanıtlar

Sorum Sayın Rolla'ya. Kendisi MEGEP projesiyle ilgili olduğunu, galiba başında bulunduğunu da söylemişti. Türkiye'de 51 milyon bütçeyle başladı. Üçüncü yılı bitirdik sanıyorum. Ne durumdayız bir özet rica ediyorum.

Rolla: Soru için çok teşekkürler. Şu anda projenin mevcut durumuna bakacak olursak, eylül ayında bitireceğiz. Eylül ayında gözden geçirilmiş, mesleki eğitim ve öğretim müfredatı 17 iş ailesi için tespit edilecek ve 100 okulda test edilecek. 60 mesleki standart revize edilecek sosyal ortaklarla birlikte bunun yanı sıra gelecekteki müfredat geliştirme süreci için bir temel oluşturacak. Biz proje süreci boyunca mesleki eğitim ve öğretim yeterlilikler kuruluşuna katkıda bulunduk. Geçen Kasım ayında Türkiye'de kuruldu. Bu aslında ulusal yeterlilikler sisteminin en temel yapı taşlarından birisini oluşturuyor. 100 ortaklı olarak kurulduk pilot okullarla ve Avrupa'daki okullarla. Bu okullara ekipman sağladık. Bunların değeri 28 milyon Euro civarındaydı. Bunlara ek olarak, daha önce de söylediğim gibi politika belgele-

ri oluşturuldu. Türkiye'deki reformla ilgili yeşil bir belge, bir yaşam boyu öğrenme strateji belgesi, bunun yanı sıra sosyal ortakların mesleki eğitim öğretim sisteminin Türkiye'ye dahil olmasıyla ilgili bir strateji belgesi oluşturuldu. Yani bunlar tavsiye niteliğindeki politika belgeleri. Bunlar uzmanlarla işbirliği içerisinde hazırlandı. Kısaca, temel sonuçları bu şekilde özetleyebilirim.

Serdar Polat. Devlet Planlama Teşkilatı'ndan katılıyorum. Sorum Özkul'a Japonya'daki eğitim sistemiyle ilgili olarak, son yıllarda mesleki eğitimin payının düştüğünü görüyoruz. Japonya'da bunu biraz daha iyileştirmek için, yani öğrencileri mesleki eğitime yönlendirmek için sizin bütünleştirme olarak tarif ettiğiniz dersleri koyarak, mesleki eğitimin payını artırmak istiyorlar. Bu çerçevede baktığınız zaman, gelişmiş ülkelerin hepsinde var. Mesleki eğitimin Türkiye'de ortaöğretim sisteminde ne kadar şekilde verilmesi gerekir? Veya bunun yükseköğretime mi aktarılması gerekir? Türkiye'de mesleki eğitimde lise ve meslek yüksek okulları arasındaki program bütünlüğünün sağlanmış olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer sağlanmamışsa nasıl bir yapı oluşturulabilir?

Özkul: Teşekkür ederim, sayın Polat. Gözlemlerinizi doğrultusunda siz de betimlediniz. Japonya'daki aslında kısmen Kore'de de benzer bir durum var. Hem ortaokuldan başlayarak mesleki bilinçlendirme liselerde benim bütünleştirme olarak tanımladığım daha serbest belki Batı ülkelerinde Amerika'da Liberal Arts türündeki bir eğitim modelinin uygulandığı öğrencilerin kendi istekleri, eğilimleri, konulara yaklaşımları, ailelerinin onlara aktardığı bilgiler doğrultusunda daha geçişken belirli bir mesleğe, belirli bir alana değil de, her alandan ilgileri doğrultusunda, bilgi edinmelerini sağlayacak bir eğitim modeli olarak nitelendirdim, bütünleştirilmiş eğitim modelini. Bu toplantıda, 'Türkiye için şu model olsun' demenin doğru olmadığını düşünüyorum. Bu farklı ülkelerdeki yaklaşımları değerlendirerek özellikle şimdiye kadar ne yapıldığından daha çok şu anda bulunan durum, ileriye yönelik durum hakkında ne tür önlemler aldıkları. Bu anlamda bütünleştirilmiş lise güzel bir örnek. Mesleki eğitimi orta öğretime ya da yükseköğretime yönlendirme konusunda Türkiye'de sabahki konuşmalarla da belirtildi. Yükseköğretime hazırlama konusunda çok iyi durumda olmadığımız ortada. Onun için belki bu ikinci sorunuz olan program bütünlüğüyle de ilgili. Türkiye'de program bütünlüğünün olduğunu söylemek zor. Hemen hemen aynı konular meslek yüksek okullarında da tekrar edilmek zorunda kalınıyor. O zaman şöyle bir soru akla geliyor: Japonya'da benim değinme-

diğim bir model daha vardı. Ortaöğretim, lise ve meslek yüksekokulunu birleştiren bir model. Beş yıllık 3+2 diye bunu da "secondary education" diye adlandırmışlar. Ama sadece lise değil. Böyle bir model iki farklı eğitim kurumunun müfredatının birleştirilmesi için incelenmeye değer bir model olabilir. Ama benim kişisel görüşüm, ben bunun şu anda, 'şu olsun ya da bu olsun' şeklinde bir yargıya varmak istemiyorum. Sadece Japonya'daki uygulamalar bu, Kore'de de benzer uygulamalar var.

(Mersin Teknik Eğitim Fakültesi Dekanı) Sorum Sayın Plank'a, Teknik eğitim fakültelerinin karşılaştırmasını yaptığımız için bize lütfen feahhochshule'lerde nasıl öğretmen yetiştirilir? Bu yapılp yapılmıyor mu? Ayrıca feahhochshule dışında öğretmen yetiştiren üniversiteye ait farklı bir kuruluş var mı? Bir de feahhochshule mühendislik unvanı verebiliyorlar mı? Veriyorlarsa, unvanın sonundaki fh arması duruyor mu?

Plank: Sorunuz için çok teşekkürler. Çünkü bir anlamda ülkenizdeki son siyasi gelişmeleri bu sorunuzla yansıttınız. Bakanlık eski diploma derecelerinin, yüksek lisans ve lisans derecelerinin dönüştürülmesi sürecini başlattı. Bu süreç, aslında çok canlı bir şekilde meslektaşlar arasında tartışılmış olan bir konu. Çünkü şunun farkındayız: Aslında diploma sadece Almanya'da bir üniversite derecesi olarak dikkate alınır. Ama diğer ülkelerde diploma, düşük seviyeli bir mesleki eğitimin sonunda alınan bir sertifika olarak düşünülüyor. Master ve lisans dereceleri değiştirilebilirlik sağlamak zorunda. Değiştirilebilir derken diğer ülkelerin üniversiteleriyle denklik sağlanabilmesini kastediyoruz. Bizim temel hedefimiz bu aslında. Hem meslek liseleri ve üniversite üzerine böyle bir sorumluluğun getirilmesi, hiçbirinin geçmişin başarılarına artık güvenilmemesi sonucunu beraberinde getirir. Çünkü artık diploma ve diploma fh yok. Her iki üniversite de aynı belgeyi aynı başarı seviyesini ve derecesini akademik çalışmalar tamamlandıktan sonra verebiliyor. Yani aslında doğrudan bir rekabet içerisinde bu iki okul. Hükümetin istediği şey de bu zaten. Bir araştırma üniversitesinden mi yoksa, bir uygulamalı bilimler üniversitesinden mezun olduğunuz artık çok önemli değil. Derece, diploma nitelik olarak farklı ama değeri aynı. Benzer şekilde, nereden mezun olduğunuz, hangi üniversiteden mezun olduğunuz eşdeğer bir öneme sahip. Bu da aslında bir rekabet ortamını beraberinde getiriyor. İstedikleri şey de bu zaten.

ÇALIŞMA GRUBU RAPORLARI

YÜKSEKÖĞRETİMDE UYGULAMA AĞIRLIKLI YENİ AÇILIMLAR

Moderatör: Prof. Dr. Şener OKTİK*

Uygulama Ağırlıklı Eğitim Öğretim; Meslek Yüksekokulları, Yüksekokullar, Fakülteler ve Enstitülerde gerçekleşmektedir.

Meslek Yüksekokulları

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesinde Meslek Yüksekokulu, "Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık (iki yıl) eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumdur." biçiminde tanımlanmıştır. Kuruluş şekillerine göre ülkemizde üç çeşit meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bunlar devlet üniversiteleri tarafından kurulmuş olan MYO'ları, vakıf üniversiteleri tarafından kurulmuş MYO'ları ve üniversite kurma şartına bağlı olmaksızın 4702 Sayılı Yasa hükümlerine göre vakıflar tarafından kurulan MYO'lardır.

Türk Yükseköğretim Sisteminde "önlisans" olarak tanımladığımız ve çoğunlukla meslek yüksekokullarında verilen "Kısa Dönem (Short Cycle)" dereceleri, "2005 Bergen Bakanlar Zirvesi" nde sekiz ayrı seviye ile tanımlanan "yaşam boyu öğrenme, (Life Long Learning, LLL)" sisteminde beşinci seviyede yer almaktadır. Sekiz düzeyin son üç düzeyi yükseköğretim olarak tanımlanmış olup, kısa dönem dereceleri yükseköğretimin birinci aşaması, yani beşinci düzey içerisinde tanımlanmıştır.

AB ülkelerinin çoğunda kısa dönem dereceleri yükseköğretim sisteminin içinde ya da dışında birbirinden farklı bir biçimde yer almaktadır. Bazı ülkelerde ortaöğretimin ardından gelen kısa dönem dereceleri yüksek öğretim derecesi olarak sayılmazken bazı ülkelerde yükseköğretimle ilişkilendirilmiştir. Bu farklı yapılanma Bologna Sürecinde öğrenci ve öğretim elemanı değişimi ve ortak projeler için önemli bir engel olarak görülmektedir. Kısa dönem (önlisans) dereceleri mesleki ya da mesleki olmayan ortaöğretimin ardından kısa süre içerisinde meslek edinmeye olanak vererek, yükseköğretimin çıktısı olan insan kaynaklarında çeşitliliği artırma-yı amaçlamaktadır.

"Ara insan gücü" yetiştirmeye yönelik bu seviye için tanımlanan ye-

*Muğla Üniversitesi Rektörü

terlikler ve nitelikler, ilgili sektörlerle işbirliği içinde hazırlanmaktadır. Yerel, ulusal ve uluslararası taleplerin yol göstericiliğinde hazırlanan kısa dönem derece programları talep çeşitliliğine bağlı olarak çok büyük sayılarda olabilmeli ve aynı zamanda kamu ve özel sektörde oluşturulan iş pazarlarındaki değişimlere cevap verebilmek için çok hızlı bir biçimde değişebilmelidir.

Yetişmiş insan gücündeki çeşitliliği sağlamak için planlanan kısa dönem programların (ön lisans) mezunları daha kolay istihdam edilebilmektedir. Buna bağlı olarak ön lisans mezunlarının çoğunluğu hemen işe başlama eğiliminde olmakla birlikte, bir bölümü, mezuniyetin hemen ardından ya da iş hayatlarının belli bir döneminde kendi alanlarında lisans derecesini tamamlamayı istemektedirler.

Bologna Sürecine uygun olarak belirlenen seviye tanımlayıcıları (level descriptors) ve öğrenim çıktıları (learning outcomes) kısa dönem dereceleri için 120AKTS (ECTS) kredisini ya da eşdeğerini hedeflemelidir. Ancak 31 Ekim 2006 AB Komisyonu tarafından "Mesleki Eğitim-Öğretim" için öğrenim çıktılarının daha sağlıklı tanınması, toplanması ve transferini sağlamak üzere yeni bir {"European Credit Transfer System for Vocational Education and Training" (ECVET)}, "Avrupa Mesleki Eğitim ve Öğretim için Kredi Transfer Sistemi" (AMEKTS) Avrupa komisyonuna dahil ülkelerin görüşüne sunulmuştur. Haziran 2007'de Almanya'nın başkanlığında yapılacak bir konferansta sonuçlandırılması beklenmektedir.

Meslek Yüksekokullarında görev alacak öğretim elemanları için Fakülte ve Yüksekokullardan farklı bir kariyer gelişimi belirlenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır (Akademik unvan ve ücret açısından). Uzun süreli sektör deneyimi (tercihen beş yıl) ön şart olarak konulmalıdır, sektör deneyimli TEF mezunlarına öncelik verilebilir. Öğretim elemanı başına öğrenci sayısının kabul edilebilir bir düzeye çekilmesi için verilen kadro sayısı önemli ölçüde artırılmalıdır ve MYO lara öğretim elemanı alınırken merkezi sınav şartı kaldırılmalıdır.

Meslek Yüksekokulları üniversiteler içinde kaldığı sürece üniversite yatırım bütçelerinden ayrılan payda, Üniversite dışında düşünüldüğünde kendi yatırım bütçelerinde önemli bir artışa gereksinim olduğu ve bu kaynak için sektör desteği sağlanmasının yasal olarak kolaylaştırılması ve vergi teşviklerinin artırılması gerekliliği çoğunlukça kabul görmüştür. Bölgesel olarak yakın mesafedeki MYO olanaklarını ortak kullanmasının

özendirilmesi belirtilmiştir.

Yükseköğretim Kurumları Avrupa Birliği (EURASHE), kısa dönem yükseköğretimin Bologna Sürecindeki bütün tartışmalara ayrıntılı ve ağırlıklı olarak dahil edilmesini ve kısa dönem yükseköğretimden diğer düzeylere geçişlerin teşvik edilmesi için, düzenlemeler yapılarak kolaylıklar sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Avrupa Nitelikler Çerçevesi içerisinde önlisans derecelerinin uluslararası tanımlanabilmesi için kalite güvencesi çalışmalarının bu alanda da tamamlanması ve AKTS (AMEKTS) ve diploma eklerinin bu düzeyde de etkin olarak kullanılması önermektedir. Ülkemiz olabildiğince kısa sürede sektörlerle iş birliği içerisinde bu çalışmaları tamamlamalıdır.

Sınavsız olarak meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans programlarına devam ederek mezun olan öğrencilerin alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapabilmeleri 4702 Sayılı Yasa gereğidir. Ancak teorik ağırlıklı eğitim öğretim yapan fakültelerdeki lisans programlarına dikey geçiş yapma hakkı kazanan öğrencilerin sayıları ve başarı oranları oldukça düşüktür.

MYO sayısı, ülke genelinde dağılımı ve il merkezleri, ilçe ve hatta beldeelerde eğitim öğretim veriyor olmaları KALİTE PROBLEMİNİ BERABERİNDE GETİRMEKTEDİR. Ancak kaliteyi artırmak amacı ile sayılarının azaltılarak, belirli merkezlere toplanması Ülke gerçeklerine uygun değildir. Kurulmuş olanların yeniden yapılandırılarak düzeltilmesi daha uygundur. Yeni açılacak olanlarda kriterler daha yüksek tutulmalıdır. İzlenecek Programlar Sektörlerin gereksinimlerine uygun ve Sektörle birlikte gerçekleştirilmelidir. Eğitim öğretim süresince öğrencilerin sektörde geçireceği zaman artırılmalıdır. 5510 sayılı Yasanın MYO öğrencilere uygulanabilmesi için gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmeli ve öğrenciler sektörde çalışırken, ücretler, sigorta ve iş güvenliği konularında kolaylaştırıcı yasal değişiklikler yapılmalıdır.

Dikey geçiş için yeni açılımlar tanımlanmalıdır. MYO'ların toplumsal statüleri topluma katabildikleri değerle yükselecektir. Yüksek kalitede MYO mezunu için: Meslek liselerinden MYO'lara olan sınavsız geçiş, nitelik sorununa yol açmaktadır. Bunu giderici önlemler alınmalıdır. Meslek liselerindeki dersler ve içerikleri konusunda MYO tarafından oluşturulacak danışma kurulları (MYO+Sektör) görev almalıdır. Danışma kurulları programların oluşumu kadar denetiminde de görev yapmalıdır. MYO'ya

daha kaliteli öğrenci teşvik etmek için "askerlik" görevinde düzenlemeler yapılmalıdır.

Meslek yüksekokulları sayısının artması ve Avrupa Birliği ölçeğinde bir kalitenin yakalanabilmesi ülkemizin gerçekleri göz önünde bulundurularak yeniden bir yapılanmayı gerektirmektedir.

Yüksekokullar

Yüksekokullarda lisans düzeyinde eğitim öğretim yapılmakta olup, 2547 sayılı Yasanın 44. maddesine göre öğretim süresi dört yıl ve azami öğrenim süresi yedi yıldır.

Organları ve işleyişi açısından fakültelere çok benzeyen yüksekokulların kuruluş amaç ve hedefleri, daha çok mesleki ve uygulamaya yönelik eğitim öğretim yapmaktır. Sayıları 179 olan yüksekokullarımızda eğitim öğretim gören yaklaşık 61000 öğrencimize çok farklı adlarla belirlenmiş çatılar altında dereceler verilmektedir. Bunlar özetlenirse:

1. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
2. Sağlık Yüksekokulu
3. Devlet Konservatuarı
4. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
5. Hemşirelik Yüksekokulu
6. Yabancı Diller Yüksekokulu
7. Sivil Havacılık Yüksekokulu
8. Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu
9. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu
10. Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
11. Ev Ekonomisi Yüksekokulu
12. Mesleki Teknoloji Yüksekokulu
13. Sağlık İdaresi Yüksekokulu
14. Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu
15. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu
16. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu
17. Ulaştırma ve LojistikYüksekokulu
18. Bankacılık ve SigortacılıkYüksekokulu
19. Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu
20. Takı Teknolojisi ve Tasarımı Yüksekokulu
21. Deniz İşletmeciliği ve Yönetimi Yüksekokulu

22. Sağlık İdaresi ve İşletmesi Yüksekokulu
23. Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu
24. Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
25. Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
26. İşletmecilik Meslek Yüksekokulu
27. Banka ve Sigortacılık Yüksekokulu
28. Uygulamalı Yönetim Bilimleri Yüksekokulu
29. ...

Yukarıdaki isimler altında lisans düzeyinde eğitim öğretim veren yüksekokullardan altı çizilmiş olanlar birçok üniversitede bulunurken diğerleri ülke genelinde çok sınırlı sayıdadır. Bunlardan özellikle öğretmen yetiştirilen yüksekokullarda YÖK tarafından çerçevesi belirlenen programlar uygulanmaktadır. Bologna Süreci çerçevesinde yüksek öğretimin birinci aşamasında yer alan yüksekokullar, Avrupa Nitelikler Çerçevesinde (EQF) beşinci seviyededir. Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) içerisinde yüksekokullarda verilen lisans derecesi için de fakültelerde verilen lisans derecelerinde olduğu gibi 180 ile 240 AKTS kredisi gerekmektedir.

Yürütülen eğitim öğretim sürecinin tamamlanmasının ardından öğrenciden bilme, anlama ve yapabilme yetkinlikleri için belirlenen seviye tanımları (level descriptor) ile anlatılan öğrenim çıktıları (learning outcome) yüksekokulların bölümleri için karşılaştırılabilir ya da transfer edilebilir bir yapıya sahip değildir. Örneğin, İşletmecilik Yüksekokulunda verilen bir derece ile İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünden verilen derecenin farkları tam olarak belirlenmemiştir.

Yüksekokullar ve Meslek Yüksekokullarının yeri kamuda doğru algılanmamakta hatta karıştırılmaktadır. Yüksekokulların öğretim kadrolarında öğretim görevlisi okutman ve uzmanlar fakültelere göre daha ağırlıklı olup, öğretim görevlilerinin büyük bir bölümü YÖK tarafından son dönemde yapılan düzenlemeden önce istihdam edilmiş olduğundan yalnızca lisans derecesine sahiptirler. Başka bir deyişle yalnızca lisans derecesine sahip bir öğretim elemanı lisans derecesi verilmesinde otorite olabilmektedir. Bunun sonucu olarak verilen derece lisans derecesi olmasına karşın, verilen diplomanın değerlendirilmesi farklı olabilmektedir. Örneğin 4 yıllık Sigortacılık ve Bankacılık Yüksekokulu mezunları, fakülte mezunu olmadıkları gerekçesiyle Merkez Bankası'nın sınavına dahi alınmamaktadır. Benzer uygulamalar, yazılı olarak ya da yazılı olmadan birçok alanda yapılmaktadır.

Ülkemizdeki yaklaşımda mesleki unvan ve akademik unvan biri birine karışmış durumda olup, verilen lisans diploması ile "bir mesleği icra etme" hakkı verildiği düşünülmektedir. Buna bağlı olarak "Yüksekokul Diplomalari" ile ilgili kargaşa kaçınılmaz bir problem olarak karşımızdadır.

Oluşturulacak Danışma Kurulları ile iş birliği içerisinde seçilmiş mesleklerle uygun programlar sektörün istihdamına uygun sayıda öğrenci sayısı eğitim öğretim ve araştırma talepleri doğrultusunda öğrenim çıktıları ile tanımlı çalışma programları, kısa dönem teorik çalışmalar, pratik çalışma yarıyılları belirlenmelidir. Öğretim elemanlarının öğrencilerle bireysel çalışması sağlanmalıdır. Uygulamalı Eğitim Öğretimde verilen dereceler farklı fakat eşit statüde olmalıdır.

Fakülteler

Ülkemizdeki fakültelerde Temel Bilimler, Uygulamalı Bilimler ve Teknoloji Uygulama Eğitimi (Uygulamalı Fen Bilimleri, Mühendislik Bilimleri, Sağlık Bilimleri) alanları yanında Uygulamalı Sosyal Bilimler (Hukuk, Ekonomi, İşletme, Politika...) ve Öğretmen Yetiştirme alanlarında lisans dereceleri verilmektedir.

Dünya genelinde yükseköğretimde teorik ağırlıklı eğitim öğretimle uygulamalı ve mesleki ağırlıklı eğitim öğretim arasında belirgin ayrışma gerçekleşmektedir. Örneğin Almanya'da Yükseköğretim sisteminde Üniversiteler ve Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri ayrılmış durumdadır. Uygulamalı Bilimler Üniversitelerine öğrenci kabulü, meslek yüksekokulları ve liselerinden, özel eğitim veren liselerden, endüstri ve lisenin birlikte eğitim verdiği birimlerden yapılabilmektedir. Birçok ülkede tanımlanan mesleki yönelimli üç yıl süreli Bachelor dereceler öğrencileri, endüstride, eğitimde, ticarete, tarımda, sağlıkta, sporda, fizik tedavi ve rehabilitasyonda, sosyal çalışmalarda, bilişim teknolojilerinde, uygulamalı sanat tasarımları ve medya alanlarında profesyoneller olarak hazırlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla bütün dereceler uygulamalı ağırlıklı olup öğrenciler belli bir dönemi iş yeri staj yaparak tamamlamaktadırlar. Ülkelerin ürettiği çözümler, kendi özel durumlarına göre değişmekte ancak genel yaklaşım, teori ağırlıklı eğitim öğretimi uygulamalı eğitim öğretimden ayrı bir kulvara alıp, bunlar arası geçişlerin kolay yapılabileceği bir sistemi oluşturmaktır.

Ülkemizde yükseköğretim kurumları; Enstitüler, Fakülteler, Yüksekokullar ve Meslek Yüksekokulları biçiminde Üniversite çatıları altında ta-

nımlanmışlardır. Yüksek Teknoloji Enstitüleri ile başlatılmak istenen ikinci bir kulvarda farklılıklar korunamamış ve kısa sürede bu kurumlara üniversitelerle aynı fonksiyonlar yüklenmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim konusunda Avrupa'da başlayan değişime uyumlu bir yaklaşım, Yüksekokulların, Teknik Eğitim Fakültelerinin ve Meslek Yüksekokullarının yeniden ilişkilendirilmesi gerçekleştirilebilir.

Yükseköğretimde Uygulama Ağırlıklı Yeni Açılımlar

Yükseköğretimde Uygulamalı Eğitim Öğretimin belirleyicileri yeniden vurgulanırsa; seçilmiş mesleklere uygun programlar, eğitim öğretim ve araştırma talepleri doğrultusunda, iyi planlanmış çalışma programları kısa dönem teorik çalışmalar, pratik çalışma yarıyılları, öğretim elemanlarının öğrencilerle bireysel çalışmasının sağlanmasıdır.

Uygulamalı Eğitim Öğretimde mesleğe giden yol daha kısa ve esnek olmalıdır. Geleneksel üniversite derecesinden daha kısa süreli (üç yıllık Bachelors dereceleri) dereceler de olabilmelidir. Bilimsel ve teknolojik araştırma geliştirme çalışmaları sektörlerin talepleri doğrultusunda olmalıdır. Yatay geçişler kolaylıkla yapılabilmelidir.

İş İçin Uygulamalı Eğitim Öğretim ve Araştırma; Öğretim Elemanlarının nitelikleri "gerçek iş gücü piyasasının" ihtiyaçları doğrultusunda ve Değişen İş Pazarına uyum gösterecek kadar ***esnek olmalıdır. İş Bulma ve İşte Kalabilmek İçin Uygulamalı Eğitim Öğretim*** bilimsel "know how"dan pratik uygulamalara geçebilen araştırma ve geliştirme teknoloji transferi yapabilme ömür boyu eğitim öğretim altyapısının sağlanmasına uygun olmalıdır.

Lisans derecesi veren teknik eğitim fakülteleri ve yüksekokullar araştırma ağırlıklı olmayan tamamen uygulamaya yönelik eğitim öğretim yapan ***"Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri"*** çatısı altında toplanabilir. Bu fakülteler, 4 yıllık eğitim öğretim yapan Teknik Eğitim Fakültelerinin ve yüksekokulların bağlı olduğu bir üst kurum olarak bütün organları ile tanımlanabilir. Yüksekokullar, uygulamalı sosyal ve idari bilimler, uygulamalı fen bilimleri, uygulamalı sağlık bilimleri ve uygulamalı teknolojiler biçiminde gruplara ayrılabilir. Kısa dönem, iki yıllık eğitim öğretim yapan meslek yüksekokulları bu çatının dışında tutulup, bu çatı ile sınırlı ilişkilendirilebilir. Bu sistemle MYO'lar Üniversite sisteminde kalabi-

lir. Grup içerisinde, MYO'ların üniversite dışına çıkarılması düşüncesini savunanlar olmuşsa da gruptaki genel eğilim, MYO'ların üçüncü bir kulvar olarak tanımlanması yönünde olmuştur.

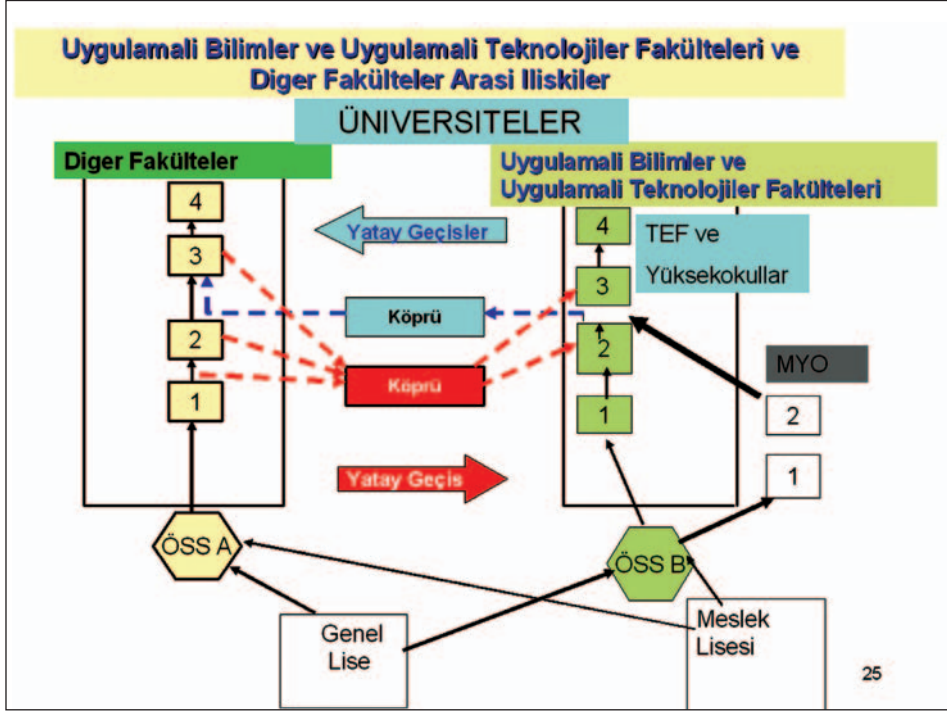
Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri" nin yapılanması içerisinde çok geniş bir çeşitlilikte tanımlanacak nitelikler çerçevesi ve ilişkilendirilmiş seviye tanımlayıcıları ve önlisans için belirlenecek seviye tanımlayıcıları daha kolay örtüştürülebileceğinden yeniden düzenlenecek uygun bir geçiş sınavı ile geçiş yapan öğrenci sayısı ve başarı oranı etkin bir biçimde artırılabilir. Bu fakültelerden diğer fakültelele geçiş yolu da açık tutulmalıdır.

Ayrıca ***Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri*** içerisinde dikey geçiş kontenjanları önemli ölçüde artırılarak, mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılanmasında MYO bütününde yaşanan motivasyon eksikliği ve eğitim öğretime yabancılaşmanın giderilmesi için önemli bir adım atılmış olabilir.

Geleneksel Fakültelereden Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri ne geçiş birinci yılın ardından başlayarak tanımlanan bir köprü işlemlle sağlanabilmeli, ancak Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri den Geleneksel Fakültelele geçiş ikinci yarıyıldan ve farklı bir köprüden gerçekleşmelidir.

Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) içerisinde geliştirilen, bilgi, beceri, kişisel ve mesleki yeterlilikler biçimindeki öğrenim çıktıları ile tarif edilen "Nitelikler Üst Çerçevesi" için seviye tanımlayıcılar iki ayrı grupta tartışılmaktadır. "Dublin seviye Tanımlayıcıları" (Dublin Descriptors) ve 8 seviyede kurgulanan "Yaşam Boyu Öğrenme için Avrupa Nitelikler Çerçevesi" (European Qualification Framework for Lifelong Learning) seviye tanımlayıcıları birbirine benzerlik göstermektedir. Geleneksel Fakülteler, Uygulamalı Bilimler ve Teknolojiler Fakülteleri ve Meslek Yüksekokulları tarafından verilecek dereceler için "Ulusal Nitelikler Çerçevesi" en kısa sürede paydaşlarla işbirliği içerisinde ve Nitelikler Üst Çerçevesi ile uyum içerisinde tanımlanıp, topluma anlatılmalıdır. Yeni açılımda verilen derecelerın mesleki etiket ile değil öğrenim çıktıları ile anlatılması yolunda kamuoyu oluşturulmalıdır.

Tartışmaya açılan yükseköğretimdeki yeni model aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE YENİDEN YAPILANMA YAKLAŞIMLARI

Moderatör: Prof. Dr. Faruk KARADOĞAN*

Esas itibariyle *Meslek ve Teknik liselere* öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuş bulunan *Teknik Eğitim Fakültelerinin* (TEF) sayısı 19'a ulaşmış bulunmaktadır. Ülke geneline yayılmış olan bu fakültelerden 16'sında yaklaşık olarak 32000 öğrenci öğrenim görmektedir. Üç fakültede ise henüz öğrenci bulunmamaktadır. Bazı fakülteler ülkenin sanayi bölgelerinden uzakta yer almaktadır ve yeterli akademik kadrolara sahip olmayıp büyük alt yapı farklılıkları sergilemektedirler. Yapıları ve sorunları birbirine benzemeyen bu fakülteler için ortak tek bir öneri geliştirmekte güçlükler bulunmaktadır.

2004-2005 eğitim öğretim yılında mezun olan öğrenci sayısı 3800 dolayındadır. Aynı dönemde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) yalnızca 550 civarında kadro açmıştır; istihdam, **kimlik ve eşdeğerlik** sorunları bulunmaktadır. Yeniden bir yapılanmanın kaçınılmaz olduğu anlaşılmaktadır.

Yeniden bir yapılanma aşamasında göz önünde tutulması gereken hususlar:

- Öğretmen ve eğitmen gereksinimini karşılamaya devam etmeli, bu öneri Meslek Yüksekokullarını kapsamalı,
- Sanayinin gereksinimi karşılanmalı, bu amaçla ders içerikleri gözden geçirilmeli, sanayicilerle birlikte danışma kurulları oluşturulmalı ve uygulamalar paydaşlarla izlenmeli,
- Yeniden yapılanma yeni sorunlar yaratmamalı,
- AB sürecindeki gelişmelere uyumlu olmalı,
- Askerlik vb iyileştirmelerle çekiciliği arttırılmalı,
- Dikey geçişin önü açık olmalı, pedagojik eğitim sadece öğretmen ve eğitmen olacılara verilmeli ve son yıla yoğunlaşmalı, diğer öğrenciler için sanayide çalışma, bitirme çalışması yapma, dikey geçişe yardımcı olacak derslere ağırlık verilmeli,
- TEF'lerin yeniden yapılandırılmasında ve uyguladıkları program-

*İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü

ların güncellenmesinde ilgili tüm tarafların yeterli şekilde temsil edilebileceği çalışma gruplarıyla karar alınmalı,

- TEF'de öğretim elemanı olarak görev yapacak kişilerin belirli bir süre sanayide çalışması, sanayide deneyime sahip kişilerin de bu fakültelerde öğretim elemanı olarak görev yapmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmalı,

- Mesleki ve TEF'lerinin tüm programları gözden geçirilirken, ihtiyaç bulunmayan bölümler kapatılmalı veya ihtiyaç duyulan yeni bölümler açılmalı,

- Mesleki ve teknik eğitim verilirken başka bir mesleğe uyum sağlayabilecek esnek programlar halinde oluşturulması,

- Yaşam boyu öğrenme perspektifinde açık öğrenme ortamlarının oluşturulması,

Prof.Dr. Faruk KARADOĞAN

Prof.Dr. Mehmet Ali TAŞDEMİR

Prof.Dr. Niyazi ERUSLU

Prof.Dr. Remzi AKKÖK

Prof.Dr. Zekeriya POLAT

Ek 1: Öneri

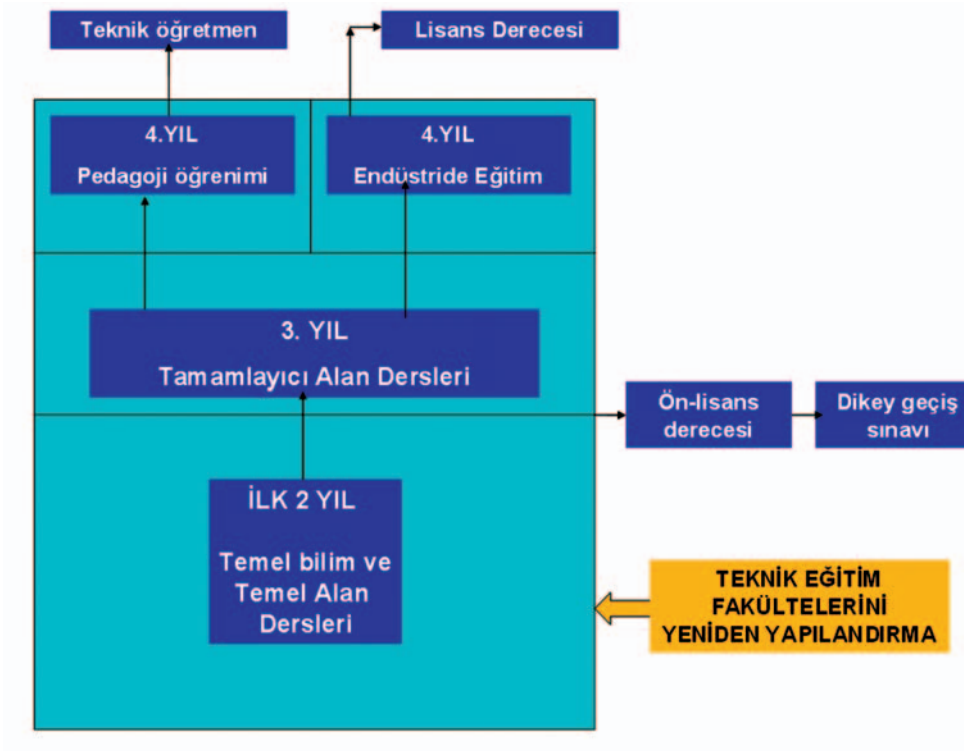
Ek 2: Toplantılarda Yapılmış Olan Önerilerin Özetleri

Ek: 1

7-8 Mart 2006 ve 15-16 Ocak 2007 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilen Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma Yaklaşımlarını kapsayan toplantıların ışığında tüm görüşleri birleştirebilecek bir öneri:

- Pedagojik formasyon dersleri 4. yıla toplanır.
- İlk iki yıl sonunda MYO'ya eşdeğer bir önlisans ile ayrılma olanağı tanınır.
- Üçüncü yıldan sonra iki seçenek sunulur:
 1. Herhangi bir eğitim Fakültesinde alınacak bir yıllık pedagoji eğitimi ile öğretmen olabilmek,
 2. Endüstride yapılacak eğitim ve bitirme çalışması ile lisans derecesi edinme, böylelikle serbest çalışma veya mühendislik fakültesine dikey geçiş olanağı.

Olası bir uzlaşmanın sağlanabileceği ve geliştirilebilmeye açık öneri aşağıdaki şema üzerinde de yer almaktadır.

Ek: 2

Toplantılarda Yapılmış Olan Önerilerin Özetleri

7-8 Mart 2006 Toplantısı:

- TEF'lerTeknoloji Fakülteleri olsun ve teknolojist yetiştirsın,
- Teknoloji Mühendisi yetiştiren kurumlara dönüştürülsün,
- Yüksek Tekniker yetiştiren kurumlara dönüştürülsün,
- Teknoloji Yüksek Okulu olsun,
- Mühendislik Fakültelerine dönüştürülsün ,

15-16 Ocak 2007 Toplantısı:

- TEF'lerin dört yıllık lisans eğitim veren Teknoloji veya Uygulamalı Bilimler Fakültelerine dönüştürülmesi,
- TEF'ler teknoloji fakülteleri olarak yapılandırıldığında, Meslek Eğitim Fakültelerinin de Ticari Bilimler ve Turizm Fakültesi olarak yapılandırılması,
- TEF'lerin kapatılarak alt yapılarının ve kadrolarının ilgili fakültelere devredilmesi,
- Uluslararası örnekler dikkate alınarak gelişmiş olan bir veya iki fakülteden başlanarak Teknoloji Fakültesine dönüştürülmesi,
- TEF'lerin sayıları ve kontenjanlarının ihtiyaç doğrultusunda azaltılarak sürdürülmesi,

Toplantıdaki tartışmaların ışığında büyük bir kesimin kabul edebileceği düşünülen bir öneri Ek 1'de sunulmaktadır. Bu öneri toplantıda belirtilen talepleri büyük ölçüde karşılamaktadır. Yapılan tüm öneriler yerine böyle bir öneri üzerinde yoğunlaşarak sonuca varılabileceği umulmaktadır.

ÖNLİSANS PROGRAMLARINDAN LİSANS PROGRAMLARINA GEÇİŞLERİN DÜZENLENMESİ VE BU BAĞLAMDA MYO EĞİTİM PROGRAMLARINDA YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER

Moderatör: Prof. Dr. Ramazan AYDIN*

15-16 Ocak 2007 tarihlerinde düzenlenen Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı'nda..grubumuz,

"Önlisans Programlarından Lisans Programlarına Geçişlerin Düzenlenmesi ve Bu Bağlamda MYO Eğitim Programlarında Yapılabilecek..Düzenlemeler" konusunda paylaşılan sorunlarla ilgili tartışma ve değerlendirmelerden sonra aşağıdaki sonuç ve önerilere ulaşmıştır.

- Meslek Yüksekokulu (MYO), 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasasında **"Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık eğitim öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur"** şeklinde tanımlanmıştır.
- Bu tanıma göre MYO, öncelikli olarak lisans programlarına öğrenci hazırlayan bir yükseköğretim kurumu değildir. Ancak, MYO mezunları, gerekli koşulları sağlamaları ve öngörülen sınavı başarmaları durumunda, ilgili dört yıllık lisans programına dikey geçiş yapabilmelidirler.
- MYO' nun öncelikli görevi sanayi, sağlık, ticaret, hizmet vb sektörlerle nitelikli ara eleman yetiştirmektir.
- O halde, MYO' nu tercih eden öğrenci, lisans öğrenimini amaçlayarak bu programı seçmemelidir. Ancak pratik beceriden çok, bilgiye ulaşma ve onu değerlendirme yeteneği bulunan öğrenci dikey geçişi düşünmelidir.
- Önlisans programlarından lisans programlarına geçişin düzenlenmesinde hazırlık programı, ilgili lisans programına uyumu kolaylaştırıcı ve bunun için gerekli olan bilimsel hazırlık süresini mümkün olduğunca kısaltıcı nitelikte olmalıdır.

Bu saptamalardan sonra:

- MYO ders ve uygulama programları, özellikle teknik programlarda, öğrencilerin pratik becerilerini geliştirmeyi ve bunun için gerekli olan mesleki bilgiyi kazandırmayı ön planda tutmalıdır.

*Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Rektörü

- İlgili yönetmeliğin 9. maddesindeki hazırlık programı kaldırılmalı ve öğrenci ilgili üniversitenin öğretim ve sınav yönetmeliğine tabi olmalıdır.
- Bunun yanında, sosyal ve iktisadi önlisans programlarının aynı alandaki lisans programlara geçişin daha uyumlu ve program uyumsuzluğunun minimum düzeyde olması doğaldır
- MYO eğitim programları, gelişen teknolojik düzeyi yansıtacak, yöresel, bölgesel, ulusal ve uluslararası gereksinimleri karşılayacak şekilde sanayi ve ilgili lisans öğretim programları ile koordineli olarak yeniden ele alınmalı ve güncellenmelidir.
- MYO müfredatlarının yukarıda ifade edilen ilkeler ışığında yeniden düzenlenmesi çalışmalarının mesleki ve teknik orta öğretim açısından MEB, lisans programları açısından ilgili üniversite bölüm başkanlıkları ve ilgili meslek kuruluş temsilcileri ile etkin işbirliği içinde yürütülmelidir.
- Eğitim ve öğretim programlarının yeniden düzenlenmesinde, Bologna süreci, Lizbon kriterleri gibi AB'nin eğitim programlarına uyumlu hale getirilmesi ve eğitim-öğretimde kalite güvencesinin sağlanması önem taşımaktadır.
- MYO mezunlarının görev, unvan, yetki ve sorumlulukları çıkarılacak bir çerçeve yasayla belirlenmelidir.
- Dikey Geçiş Sınavları içerik ve giriş hakkı ile ilgili olarak yeniden düzenlenmeli ve süre sınırlaması kaldırılmalıdır. Hangi önlisans programlarından hangi lisans programlarına geçişin uygun olduğu hususu lisans programlarından alınacak geri bildirimler çerçevesinde düzenlenmeli ve DGS Kılavuzu yeniden şekillendirilmelidir.

SONUÇ BİLDİRİSİ

SONUÇ BİLDİRİSİ

Yükseköğretim Kurulu tarafından düzenlenen Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı; açılış oturumu, ortak oturumlar, grup çalışmaları ve genel değerlendirme olmak üzere dört aşamalı olarak gerçekleştirildi. Her kesimden paydaşların bulunması ve çözüm arayışlarına katkı yapma isteği ve heyecanı, toplantının önemle vurgulanması gereken özelliği olmuştur.

Toplantının açılış konuşmalarında aşağıdaki görüşler öne çıkarılmıştır:

- Ülkemizin 20 milyonu bulan genç nüfusu, geleceğimiz açısından çok önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Cumhuriyetimizin 100.yılına, dünyanın 10. büyük ülkesi olarak girme hedefimizi gerçekleştirmek için yapacağımız en önemli iş, gençlerimizi iyi donanımlı, ekonominin ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu alan ve standartlarda yetiştirmek ve topluma kazandırmaktır.

- Amacı sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine nitelikli eleman yetiştirmek olan mesleki ve teknik eğitim, Türk eğitim sisteminin en önemli alanlarından birisi olup Yükseköğretim Kurulunun konuyla ilgili çalışma ve değerlendirmeleri süreklilik arz etmektedir.

- İş dünyasının, halen %65'i lise seviyesinin altında eğitimi olan mevcut işgücü profiliyle dünya ile rekabet edemeyecek olması, mesleki ve teknik eğitime verilen önemin artırılmasını ve iş dünyası ile mesleki eğitim konusunda işbirliğinin artarak devam etmesini gerektirmektedir.

- “Yaşamboyu öğrenme” kapsamında eğitim ve öğretim sorumluluğunun eğitim öğretim kurumları yanında işveren, çalışan ve ilgili meslek örgütlerince de paylaşılması gerekmektedir.

- Çok daha maliyetli olan mesleki eğitimden mezun olanların, uzmanlıkları dışında bir alana yönelmelerinin kaynakların boşa harcanmasına yol açtığı unutulmamalıdır.

- Meslek yüksekokullarının, çağın gerektirdiği mesleki bilgi ve becerilerle donanmış nitelikte meslek elemanları yetiştiren kurumlar olarak özellikle tercih edilir hale getirilmesi gerekmektedir.

- Meslek yüksekokulu mezunlarının askerlikle ilgili statülerini, lisans mezunlarına yakın hale getirecek bir düzenleme, mesleki eğitime yönelmede önemli bir teşvik unsuru olacaktır.

“Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar” başlıklı açılış bildirisi ile mesleki ve teknik eğitimin sayısal verilere dayalı bir fotoğrafı ortaya konularak, orta öğretim ve yüksek öğretim kademeleleriyle ilgili aşağıdaki tespitlere yer verilmiştir:

- Mesleki ve teknik eğitimin ortaöğretim kademesinde; Türkiye’deki statü nedeniyle, meslek liseleri daha alt seviyede algılanmaktadır.

- Mesleki eğitimin maliyetinin genel orta öğretime göre iki kat büyük olmasına, Türkiye’nin genel lise-meslek lisesi maliyet oranları bakımından OECD ülkeleri arasında Almanya’dan sonra ikinci sırada bulunmasına rağmen, meslek lisesi mezunlarına iş dünyasından yeterli talep bulunmadığı gibi, bu okullardaki akademik başarı, genel lise öğrencilerine göre oldukça düşük düzeydedir.

- Meslek Yüksekokullarının, üniversite bünyesinde bulunması, bu okulların gelişimi ve vizyonu açısından olumlu bir gelişmedir ve bu okullar AB kısa dönem eğitim-öğretim hedefleri ile tamamen uyumlu bir yapıya sahiptir.

- Meslek Yüksekokulları mezunları arasında işsizlik oranı daha düşük olup Dünya Bankası ve DPT tarafından desteklenen Meslek Yüksekokullarında eğitim koşulları oldukça iyi durumdadır ve tüm MYO öğrencilerinin %40’ına yakını bu okullarda öğrenim görmektedirler.

- İlçe ve beldelerdeki Meslek Yüksekokullarının çoğunda, barınma, işyeri uygulaması ve sosyal yaşam açısından eğitim koşulları iyi değildir.

- Meslek Yüksekokullarında eğitim kuramsal ağırlıklı olup işyeri uygulama oranı çok düşüktür.

- İş dünyası ile işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle iş dünyasının taleplerine uygun nitelikte mezun yetiştirmede sorunlar bulunmaktadır.

- Öğretim elemanlarının sanayi deneyimi az, ders yükleri çok fazla, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksektir.

- Meslek Yüksekokullarına meslek liselerinden gelen öğrencilerde, uyum ve akademik başarı sorunları yaşanmaktadır. Bu okullara niteliksiz öğrenci geçişi sorunu çözüme kavuşturulmalıdır.

- Meslek Yüksekokullarında öğrenci başına düşen ödenek çok düşüktür. Bu okullarda eğitimde niteliği arttırmak için önemli bir kaynağa ihtiyaç bulunmaktadır.

● Teknik Eğitim Fakültelerinin sayılarının ihtiyacın çok üzerinde olması nedeniyle mezunların öğretmen olarak atanma oranı %5 gibi düşük bir düzeydedir. Bu fakülte mezunlarının unvan ve yetki sorunu bulunmakta, AB ülkelerinde bu fakültelere eşdeğer herhangi bir yüksek öğretim kurumu olmadığından öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının uygulanmasında güçlükler yaşanmakta, bu olumsuzluklar da gelen öğrenci niteliğinde ve motivasyonda büyük düşüşe yol açmaktadır.

● Bugünkü yükseköğretime geçiş sistemine göre, meslek lisesi çıkışlı öğrencilerin örgün bir yükseköğretim programına yerleşme oranı genel lise çıkışlılardan daha yüksektir. Bu durum, katsayı uygulamasının mesleki eğitimin önünde engel olduğu görüşünün gerçekçi olmadığını göstermektedir. Mesleki eğitime nitelikli öğrenci akışı için asıl çözüm, bu eğitimin, iş dünyasının eğilimleri ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda, daha büyük kaynak desteği ile iyileştirilerek cazip hale getirilmesidir.

● Ortaöğretimde öğrenim sonunda bir çıktı değerlendirmesi (mezuniyet sınavı) olmadığından meslek lisesi çıkışlılarda ciddi bir nitelik sorunu bulunmaktadır. Bu nedenle meslek lisesi çıkışlıların, alanlarına yakın lisans programlarına geçmelerinde asıl sorun, aldıkları eğitimdeki nitelik olarak kendini göstermektedir.

Belirtilen bu tespitler ışığında;

● Üniversiteler, bünyelerindeki meslek yüksekokullarını geliştirmek için gösterdikleri çabayı arttırmalıdır.

● Öğretim elemanı seçiminde, sanayi deneyimi kriteri öne çıkarılmalı, eğitim-öğretim programlarında işyeri uygulama oranı artırılmalıdır.

● Öğretim elemanı yetiştirmek ve mevcut öğretim elemanlarının mesleki gelişmelerini sağlamak için iyi donanımlı Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinden yararlanma yolları araştırılmalıdır.

Konferansın ikinci aşamasında, Mesleki ve Teknik Eğitimde uluslararası uygulamalara yönelik sunuş yapmak üzere davet edilen konuşmacılar, farklı ülkelerin mesleki ve teknik eğitime yönelik yaklaşımlarını ortaya koyarak katılımcıların yönelttikleri soruları yanıtladılar.

1. İngiltere Örneği: Dudley Üniversitesi Mesleki Mükemmeliyet Merkezi (CoVE) (İşveren İlişkileri Direktör Yardımcısı) Victor Reid “Vocational

Education & Training – Meeting the Needs of Industry – Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme – Sanayinin İhtiyaçlarının Karşılanması”

2. ABD ve Kanada Örneği: Ryerson University (em.) öğretim üyesi Prof.Dr. Sam Mikhail Vocational Education – “A North American Perspective: Canada, and USA -Mesleki ve Teknik Eğitimde Kuzey Amerika Perspektifi: A.B.D ve Kanada”

3. Kore ve Japonya Örneği: Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve YÖK Genel Kurul Üyesi Prof.Dr. A.Ekrem Özkul “Mesleki ve Teknik Eğitimde Kore ve Japonya Örneği”

4. Almanya Örneği: MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Ekip Lideri Reinhard Rolla ve Esslingen Yüksekokulu öğretim üyesi Prof. Dr. Müh. Manfred Plank tarafından Esslingen Yüksekokulu örneği ile ilişkilendirilerek sunuldu.

● Farklı ülkelerdeki mesleki ve teknik eğitim sistemlerinin yapı ve işleyişinin değerlendirilmesi ve karşılaştırılmasının ülkelerin kalkınmasında mesleki ve teknik eğitimin rolünü belirlemek açısından yararlı olduğu, bunun yanında küresel eğilimler ve değişimler karşısında bu ülkelerde ön-görülen strateji ve dönüşümlerin de değerlendirmesinin çok önemli olduğu vurgulandı.

● Ümit verici uygulamaların daha derinliğine ele alınmasını sağlayacak uzmanlık grup çalışmaları planlanması ve bu konudaki bilgi ve deneyimleri paylaşmak üzere dış ülkelerdeki kurumlarla işbirliği olanaklarının araştırılması hususları dile getirildi. Konferansın üçüncü bölümünde, akademisyen, iş dünyası ve sivil toplum örgütlerinin yer aldığı 40’ar kişilik üç ayrı çalışma grubunda, aşağıdaki konular tartışılmıştır:

1. Yükseköğretimde Uygulama Ağırlıklı Yeni Açılımlar

Muğla Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Şener Oktik’in moderatörlüğünde toplanan çalışma grubunda alınan sonuçlar:

● Yükseköğretimde kuramsal ağırlıklı yönelme ile teknolojik, uygulamalı ve mesleki ağırlıklı yönelmeler belirgin biçimde ayrıışmaktadır. Uygulama ağırlıklı yükseköğretimde eğitim öğretim ve araştırma, öğretim

elemanlarının nitelikleri “gerçek iş gücü piyasasının” ihtiyaçları doğrultusunda ve değişen iş pazarına uyum gösterecek esneklikte olmalıdır

- Önlisans programları ayrı bir kulvarda tanımlanıp, eğitim-öğretim, öğretim elemanı profili ve kariyer gelişimi bağımsız olarak programlanmalıdır.

- Üniversitelerin çatısı altında geleneksel fakülteler yanında uygulamalı bilimler ve uygulamalı teknolojiler fakülteleri oluşturulup, yüksekokullar ve Teknik Eğitim Fakülteleri bu fakültelerin bünyesinde düşünülebilir. Bu fakültelerin birimleri için ayrı tanımlanacak öğrenim çıktıları ile dereceler AB nitelikler çerçevesi içinde tanımlanmalıdır. Gerek bu fakültenin birimleri arasında gerekse bu fakülteden, geleneksel fakültelere geçiş sağlanmalıdır.

2. Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırma Yaklaşımları

İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Faruk Karadoğan’ın moderatörlüğünde toplanan çalışma grubunda alınan sonuçlar:

- Mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırma kaçınılmazdır.

- Meslek liselerine öğretmen gereksinimi karşılanırken, sanayinin ihtiyaçlarına da gerçekçi biçimde yanıt bulmak esastır.

- Mesleki ve teknik eğitim fakültelerine ilişkin çalışmalar hızla sonuçlandırılmalıdır.

3. Önlisans Programlarından Lisans Programlarına Geçişlerin Düzenlenmesi ve bu Bağlamda MYO Eğitim Programlarında Yapılabilecek Düzenlemeler

Çanakkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ramazan Aydın’ın moderatörlüğünde toplanan çalışma grubunda alınan sonuçlar:

- Önlisans programlarından lisans programlarına geçişle ilgili mevzuat yeniden düzenlenmeli, geçişlerdeki süre ve sınav sayısındaki sınırlamalar kaldırılmalıdır.

- Yüksekokul ve önlisans programları, okulun eğitim-öğretim amaçla-

rını zedelemeyen okullararasındaki geçişin kolayca yapılabileceği biçimde düzenlenmelidir.

- Yapılan düzenlemelere, Bologna süreci de dikkate alınarak biran önce başlanmalıdır.

SUNULAR

SUNU I
Prof. Dr. İsa Eşme

**Türkiye’de
Mesleki ve Teknik Eğitimin
Bugünkü Durumu ve Sorunlar**

Prof.Dr.İ.Eşme,
Yükseköğretim Kurulu Başkan Vekili

15 Ocak 2007, Ankara

**Türkiye’de
Mesleki ve Teknik Eğitimin
Bugünkü Durumu**

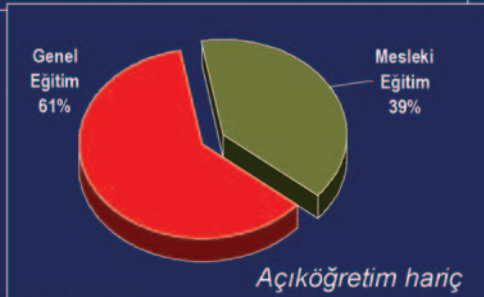
Ortaöğretim Kademesi

Mesleki ve Teknik Ortaöğretimin amaçları:

- Öğrencileri iyi bir yurttaş olarak hayata hazırlamak.
- Sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirmek.
- Mesleklerinin devamı olan yüksek öğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermek.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

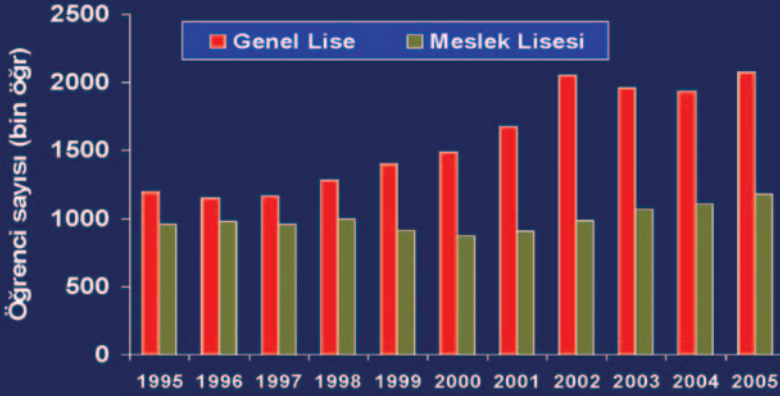
- Okul Sayısı.....: 4.029
- Okul Türü Sayısı.....: 58
- Öğrenci Sayısı.....: 1.182.637
- Öğretmen Sayısı.....: 82.736
- Öğrenci/Öğretmen Oranı.....: 14

MEB Türkiye Eğitim İstatistikleri, 2005-2006,

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

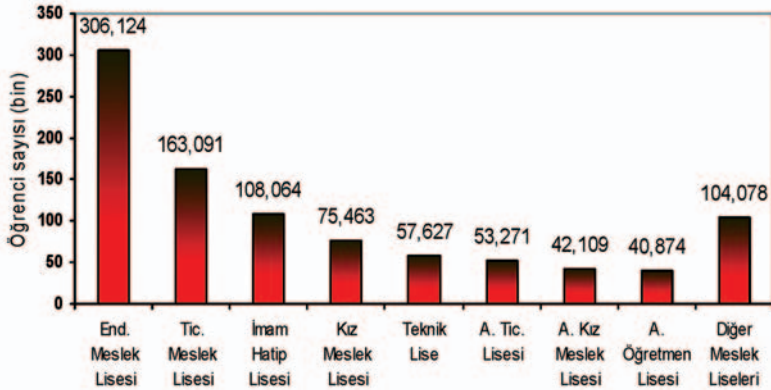
Yıllara Göre Meslek Lisesi Öğrenci Sayıları

Kaynak: MEB, Türkiye Eğitim İstatistikleri 2005-2006

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Meslek Lisesi Türlerine Göre Öğrenci Sayıları (2005-2006)

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı APK Dairesinden Temin edilmiştir.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

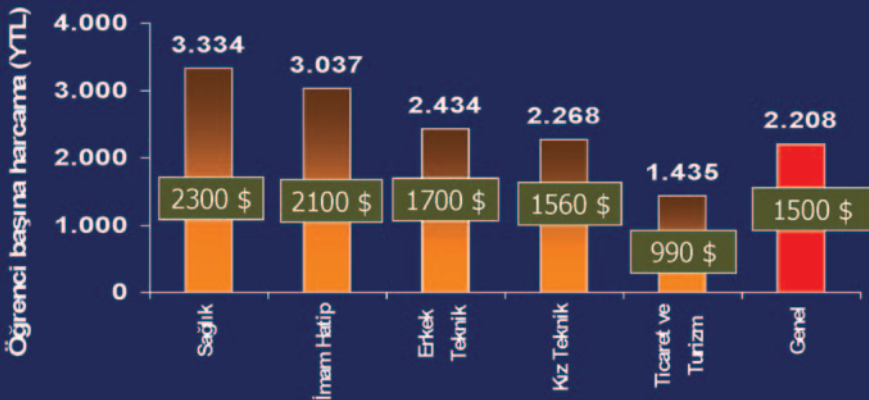
Mesleki ortaöğretimde öğrenci başına düşen harcama
(2002-2006 Ortalaması YTL olarak)*

*H. Yılmaz, Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi, Türkonfed-ERG, 2006

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Mesleki ortaöğretimde öğrenci başına düşen harcama
(2002-2006 Ortalaması, YTL olarak)*

*H. Yılmaz, Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi, Türkonfed-ERG, 2006

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Tespitler

- Türkiye'deki statü nedeniyle, meslek liseleri daha alt seviyede algılanmakta.
- Meslek lisesi mezunlarına iş dünyasından talep çok az
- Genel lise öğrencilerine göre akademik başarı düzeyleri oldukça düşük
- Mesleki eğitimin maliyeti, genel ortaöğretime göre 2 kat büyük.
- Türkiye, genel lise-meslek lisesi maliyet oranları bakımından OECD ülkeleri arasında Almanya'dan sonra ikinci sırada*

*H. Yılmaz, Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi, Türkonfed-ERG, 2006

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

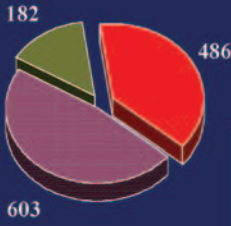
Tespitler

- **İmam hatip okulları, Tevhidi Tedrisat kanununa göre, "hidematı diniyenin ifası (din hizmetlerinin yerine getirilmesi) vazifesiyle mükellef memurların yetişmesi için" kurulmuşlardır.**
- **Meslek liseleri grubunda yer alan bu okullar, 1970'li yıllardan itibaren, amaçları, sayıları ve programları bakımından, kuruluş hedefinden uzaklaşarak genel liselere alternatif liselere dönüştürülmüşlerdir.**
- **İmam hatip liseleri, öğrenci başına maliyette, mesleki ve teknik eğitimde ikinci sırada, genel liselerden 2.4 kat daha maliyetli.**

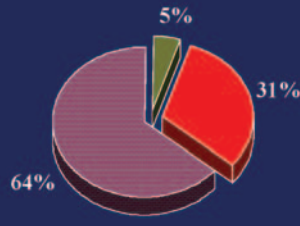
Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu

Yükseköğretim Kademesi

Fakülte, Yüksekokul ve Meslek Yüksekokullarımız (2005-2006)*

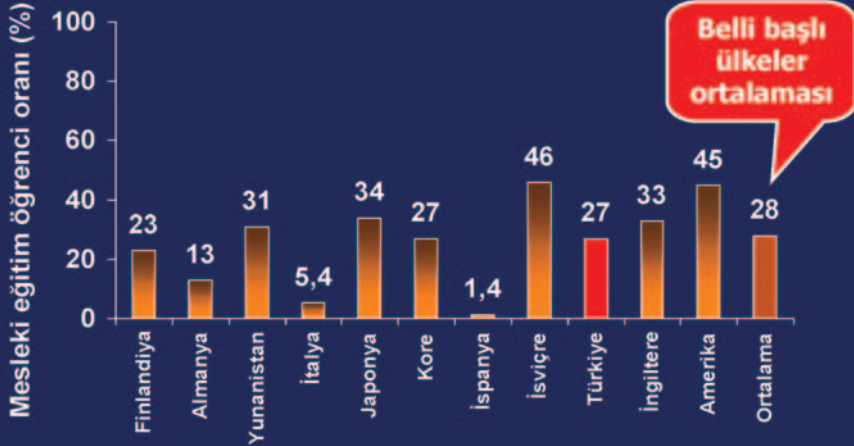
Birim sayısı

Öğrenci oranları

*2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri

Ülkelere göre, yükseköğretimde mesleki eğitimdeki öğrenci oranları*

*Örgün eğitim, OECD (1997), Education Policy Analysis

Mesleki ve Teknik Eğitimin Yükseköğretim Kademesi

- **Meslek Yüksekokulları**
 - Sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine, yeterli bilgi ve beceriyle donanmış ara eleman yetiştirmek.
- **Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri**
 - Meslek liselerine öğretmen yetiştirmek

Mesleki ve Teknik Eğitimin Yükseköğretim Kademesi

Meslek Yüksekokulları(MYO)*

- Okul sayısı : 486
- Öğretim Elemanı Sayısı : 6.718

**2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, ÖSYM yayınları, 2006-1*

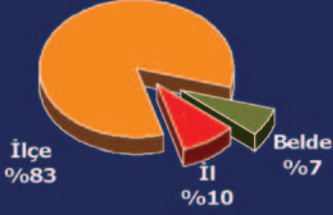
MYO'ların İllere Göre Dağılımı

Toplam MYO Sayısı: 486

486 MYO'nun İl, İlçe ve Beldelere Göre Dağılımı

Okul sayısı oranı

Öğrenci sayısı(441.074) oranı

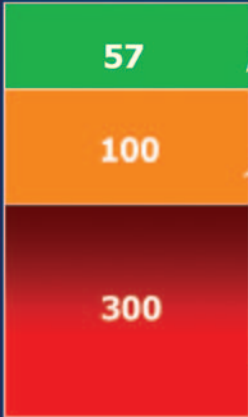

MEB Okulları ile ilişkilendirilme Durumuna Göre Dağılımı

MYO'ların Niteliksel Dağılımı

Okul Sayısı

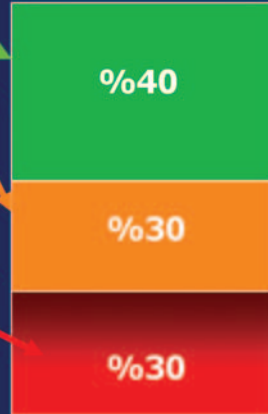

Dünya Bankası ve DPT Destekli

Gelişmekte olanlar

Gelişme sorunu olanlar

Öğrenci Oranı

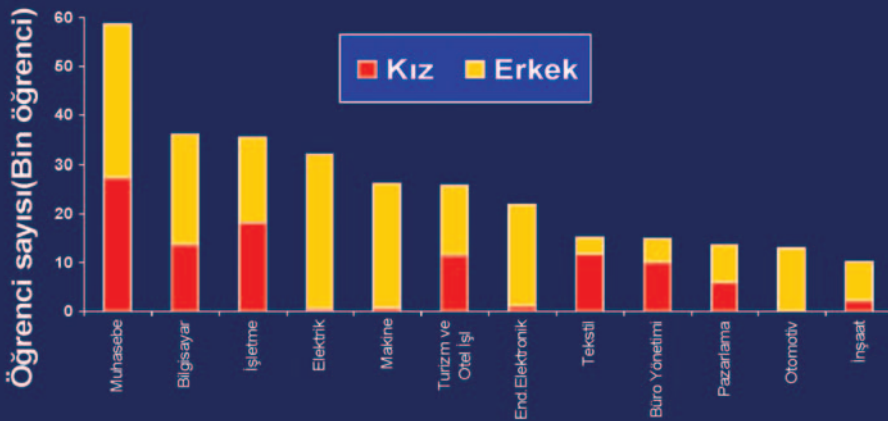
MYO'larda Yıllara Göre Öğrenci Kaynağı

ÖSYM'den temin edilmiştir

Meslek Yüksekokulları

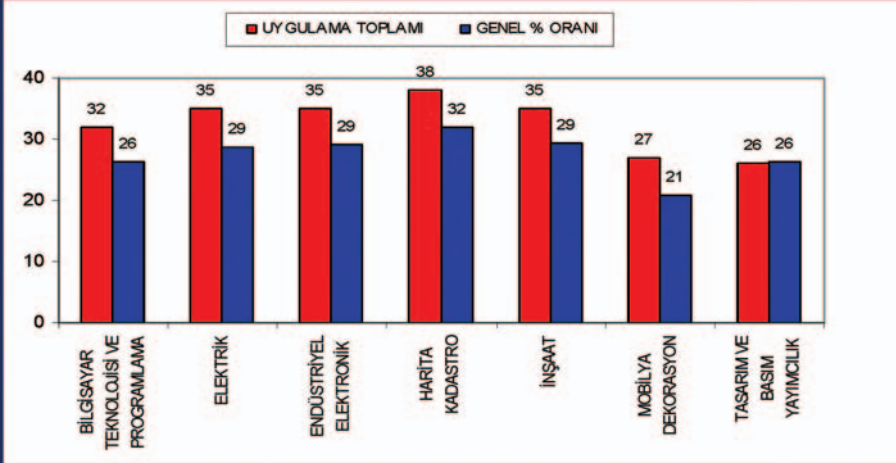
En çok öğrencisi olan 12 program

ÖSYM'den temin edilmiştir

Meslek Yüksekokulları

Teknik Programlar Uygulama Saati Oranı

Bilgiler, Şener OKTİK tarafından derlenmiştir.

21

Meslek Yüksekokulları

Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı

* 2005-2006 Döneminde Türkiye için oran 66

Meslek Yüksekokulları: Tespitler

- Meslek Yüksekokullarının, üniversite bünyesinde bulunması, bu okulların gelişimi ve vizyonu açısından olumlu bir gelişme.
- MYO'lar, AB Kısa dönem eğitim-öğretim ile tamamen uyumlu bir yapıya sahip.
- MYO mezunları arasında işsizlik oranı daha düşük.
- Dünya Bankası ve DPT tarafından desteklenen MYO'larda eğitim koşulları oldukça iyi. Tüm MYO öğrencilerinin %40'ına yakını bu okullarda okuyor.

23

Meslek Yüksekokulları: Tespitler

- İlçe ve beldelerdeki MYO'ların çoğunda, barınma, işyeri uygulaması ve sosyal yaşam açısından eğitim koşulları iyi değil.
- Eğitim, kuramsal ağırlıklı, işyeri uygulama oranı çok düşük.
- Öğretim elemanlarının sanayii deneyimi az, ders yükleri çok fazla, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı çok yüksek.
- Meslek liselerinden gelen öğrencilerde, uyum ve akademik başarı açısından sorun yaşıyor.

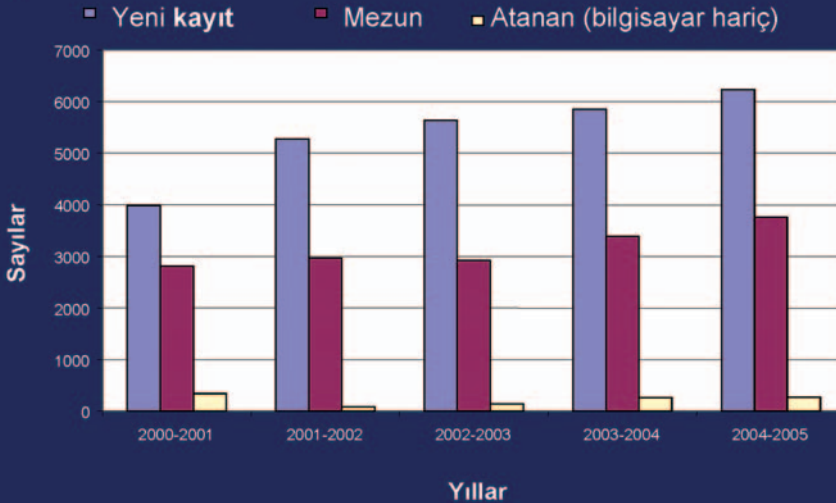
24

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri

Fakülte	Fakülte Sayısı	Öğretim Elemanı	Öğrenci Sayısı
Teknik Eğitim	16	841	28.097
Mesleki Eğitim	2	218	7.588
Ticaret ve Turizm	1	62	1641
End. Sanatlar Eğitimi	1	21	1.304
Toplam	23	1.184	38.591
<i>*2005-2006 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri</i>			

Teknik Eğitim Fakülteleri

2000-2005 yılları arasında kaydolan, mezun ve öğretmen olarak atanan mezun sayıları

Mesleki ve Teknik Eğitim Fakülteleri: Tespitler

- Teknik Eğitim Fakülteleri, ihtiyacın çok üzerinde, mezunların öğretmen olarak atanma oranı %5.
- Mezunların unvan ve yetki sorunu var.
- AB ülkelerinde bu fakültelere eşdeğer herhangi bir yüksek öğretim kurumu olmadığından öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının uygulanmasında güçlük var.
- Bu olumsuzluklar, gelen öğrenci niteliğinde ve motivasyonda büyük düşüşe yol açıyor.

27

Mesleki ve Teknik Eğitimde Genel Sorunlar

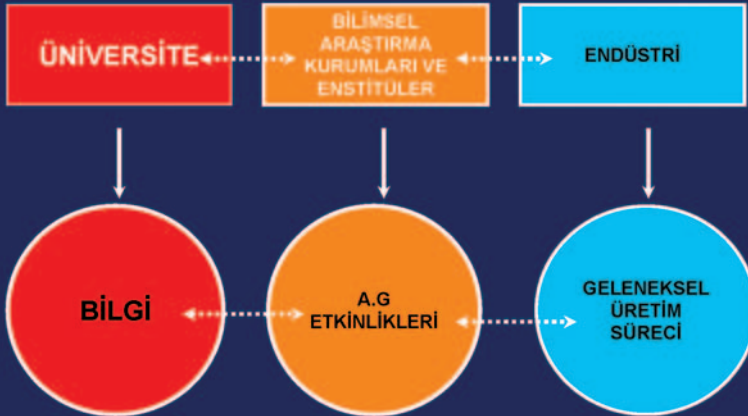
Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

İş Dünyası ile işbirliği

- Bazı işbirliği protokollerimiz var. Ortak toplantılar düzenlemeye başladık. Ancak, iş dünyası ile işbirliği yeterli düzeyde değil.
- Bu durum, iş dünyasının taleplerine uygun nitelikte mezun yetiştirmede soruna yol açıyor.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

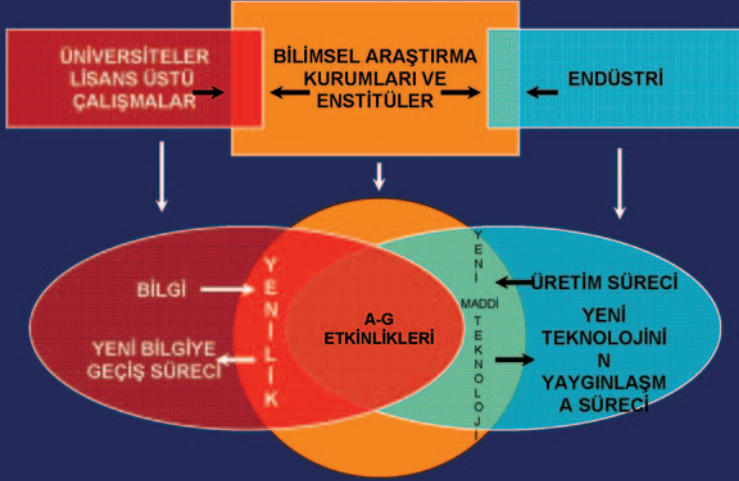
Gelişmekte olan ülkelerdeki üniversite yapısı

C.Yalçın, Yükseköğretim Ar-Ge Altyapısının Modernizasyonu Projesi Fizibilite Etüdü, 1995-Ankara.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

Gelişmiş ülkelerdeki üniversite yapısı

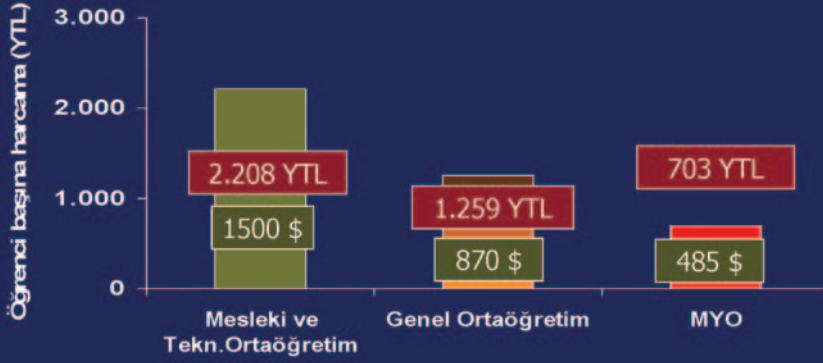

C.Yalçın, Yükseköğretim Ar-Ge Altyapısının Modernizasyonu Projesi Fizibilite Etüdü, 1995-Ankara.

Kaynak Sorunu

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

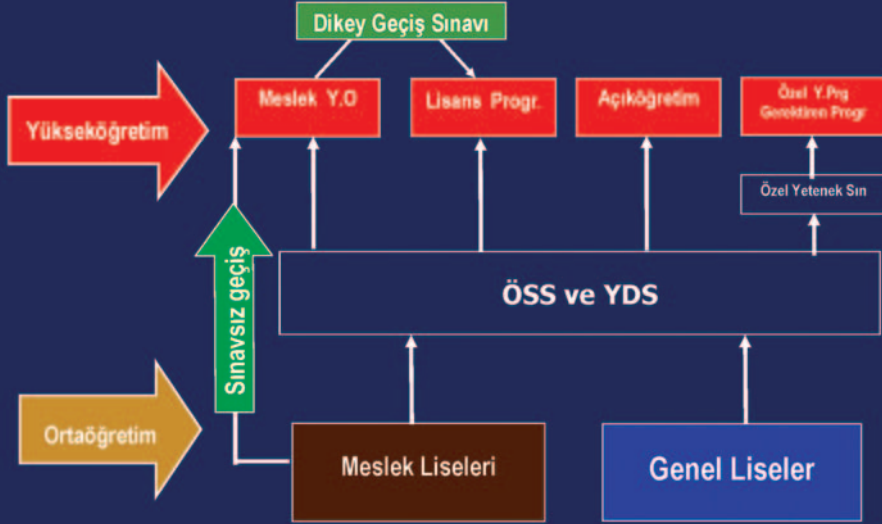
Öğrenci başına düşen harcama (YTL, 2006)

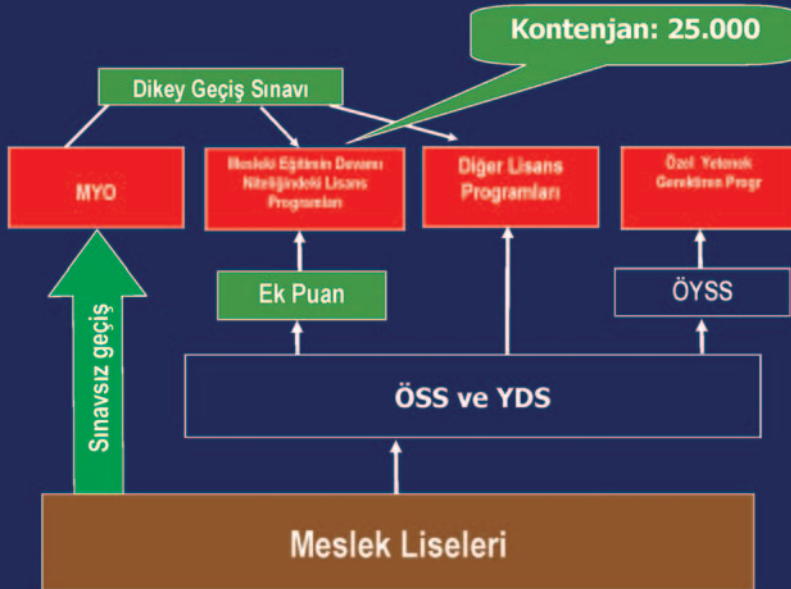
H.Yılmaz, Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi, Türkonfed-ERG, 2006, MYO ile ilgili bilgi, YÖK'den alınmıştır.

Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş

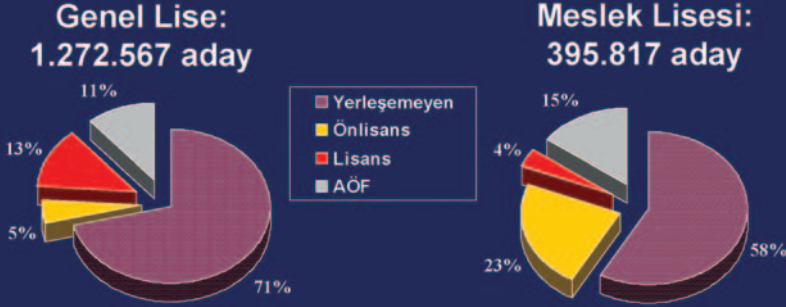
Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş Sistemi

Mesleki ve Teknik Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş

Genel Lise - Meslek Liseleri Üniversiteye yerleşme, 2005-2006

ÖSYM'den temin edilmiştir. (Sınavı geçerli aday sayıları verilmiştir.)

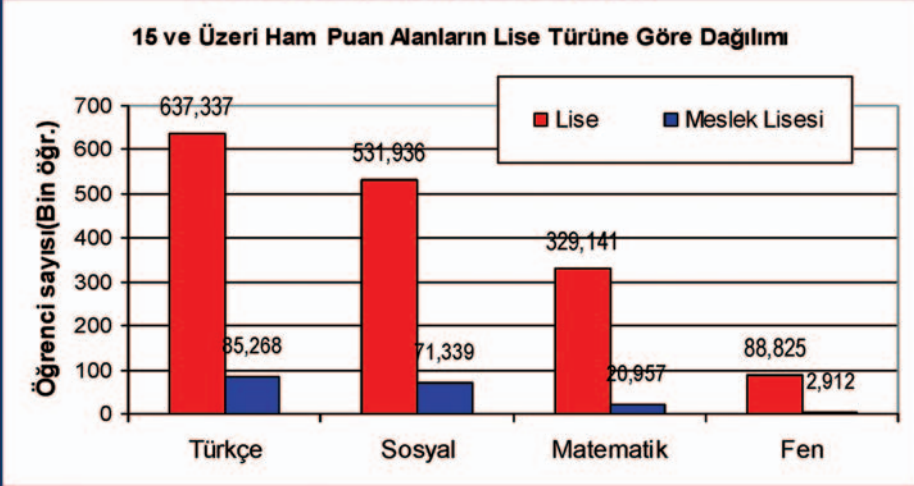
Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

Tespitler

- Bugünkü yükseköğretime geçiş sistemine göre, meslek lisesi çıkışlı öğrencilerin örgün bir yükseköğretim programına yerleşme oranı genel lise çıkışlılardan daha yüksek.
- Katsayı uygulamasının mesleki eğitimin önünde engel olduğu görüşü gerçekçi mi?

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

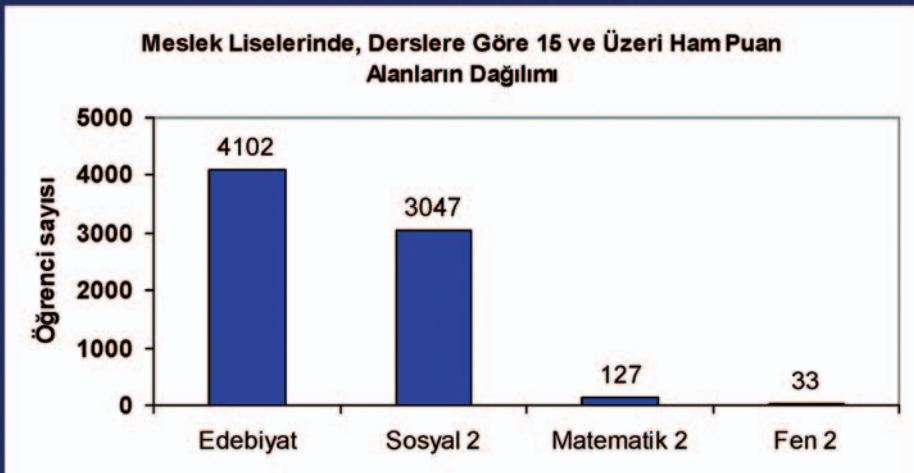
ÖSS-2006/ Sınavın I.Bölümü

*ÖSS 2006 Sonuçları, ÖSYM'den temin edilmiştir.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

ÖSS-2006/Sınavın II.Bölümü

*ÖSS 2006 Sonuçları, ÖSYM'den temin edilmiştir.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

Bazı Meslek Lisesi Türlerinin ÖSS 2005’de,
çözdükleri ortalama soru sayıları*

Lise Türü	Matematik (45)	Fizik (19)	Kimya (14)	Biyoloji (12)
Teknik Lise	5.41	1.5	0.55	0.49
Kimya Meslek Lisesi	0.57	0.00	0.68	0.17
Motor Meslek Lisesi	0.19	-0.18	-0.08	0.26
Sağlık Meslek Lisesi	3.10	0.39	0.48	0.83
İnşaat Teknik Lisesi	4.58	0.68	0.24	0.19
Genel Lise	9.11	2.16	1.47	1.13

* Yalnız son sınıf öğrencileri alınmıştır. Ortaöğretim Kurumlarına Göre 2005 ÖSS Sonuçları, ÖSYM Yayınları, 2005-5.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

Tespitler

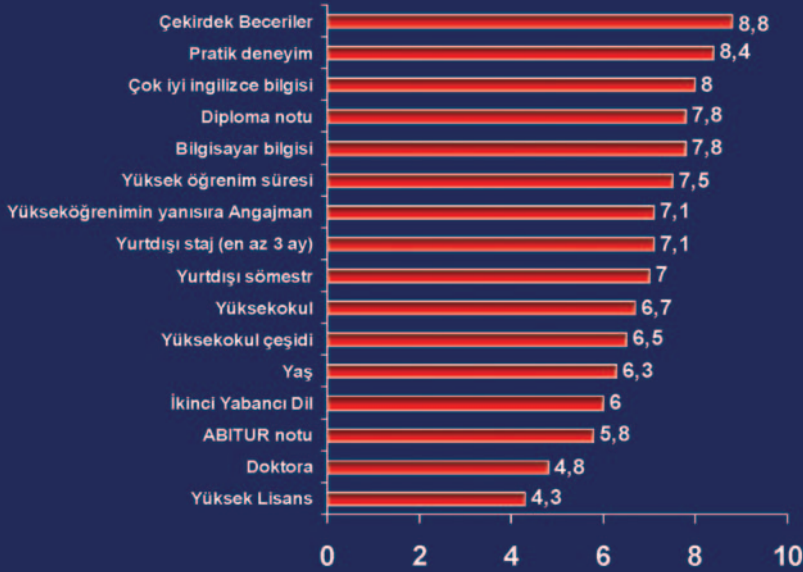
- Ortaöğretimde öğrenim çıktılarında kontrol olmadığından meslek lisesi çıkışlılarda ciddi bir nitelik sorunu var.
- Teknik alanda eğitim gören liselerin Fen ve Matematik başarıları, Türkçe-Sosyal alanların da altında. Bu sonuçlara göre meslek liselerinin lisans programlarına geçmelerinde asıl sorun aldıkları eğitimdeki nitelik.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Sorunlar

Tespitler

İş Dünyasının öncelik verdiği nitelikler

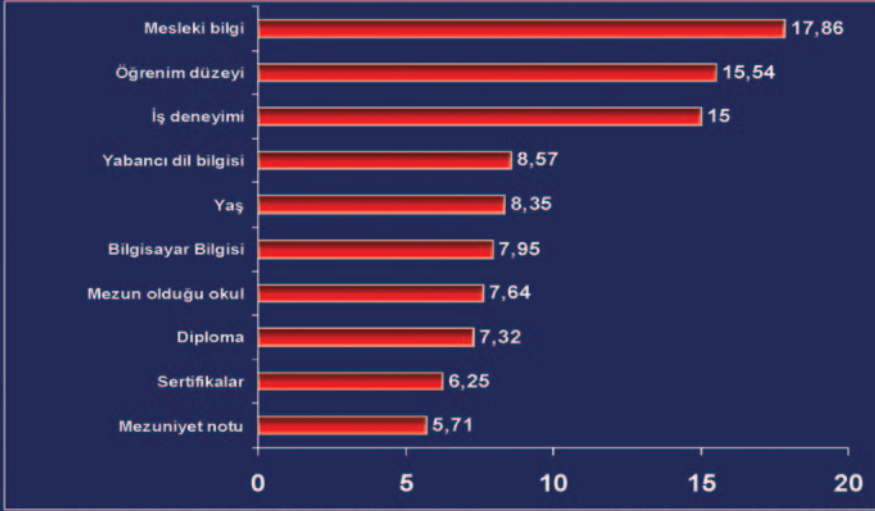
İş Dünyası Hangi Niteliklere Öncelik Veriyor?

Kaynak: Quelle Access, 2 Haziran 2006

İş Dünyası Hangi Niteliklere Öncelik Veriyor?

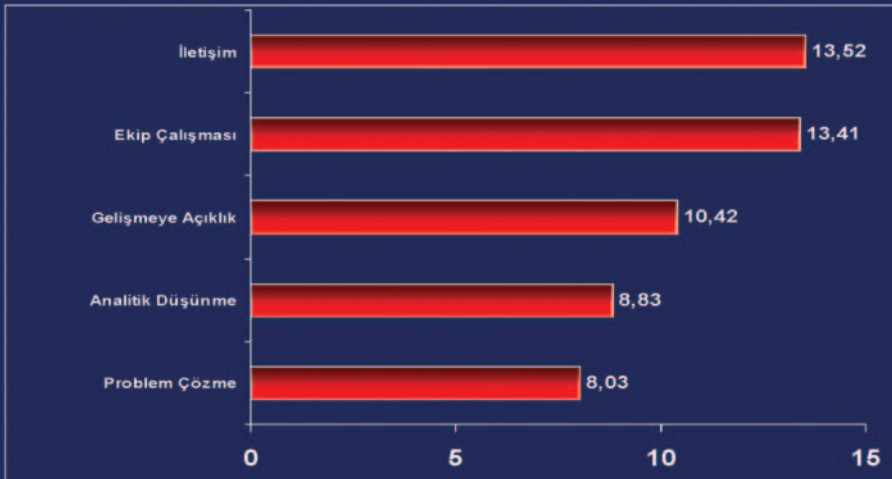
İş Dünyasında Tercih Edilen Mesleki Öğrenim Yetkinlikleri

Bursa Sanayisinin İşgücü Nitelik Tercihleri Araştırması, Aralık 2006, Coşkunöz Eğitim Vakfı

İş Dünyası Hangi Niteliklere Öncelik Veriyor?

İş Dünyasında Tercih Edilen İlk 5 Davranışsal Yetkinlik

Bursa Sanayisinin İşgücü Nitelik Tercihleri Araştırması, Aralık 2006, Coşkunöz Eğitim Vakfı

Sonuç

47

Sonuç

- Türkiye’de mesleki eğitimin önemi büyük.

Kaynak: DİE, DPT. (1) HİA, II.Dönem verileri.

48

Sonuç

- Türkiye'nin genel eğitim sorunlarının çözümü, ve iş dünyasının dünya ile rekabet gücünün artırılması, mesleki ve teknik eğitim alanında yaşanan sorunların çözümünden geçiyor.
- Çözüm için iş dünyası ile daha yakın işbirliği gerekiyor.
- Mesleki eğitimin ortaöğretim kademesinde nitelik çok düşük. Nitelikteki düşüklük, sınavsız geçişle yükseköğretime de yansıyor.
- Hem kaynak hem kadro açısından, MYO'larla mesleki eğitimin orta kademesi arasında büyük oransızlık var.

49

Sonuç

- Meslek yüksekokulları, dağınık yapıdan kurtarılarak, uygulama ve istihdam imkanları olan merkezlerde toplanmalıdır.
- MYO'ların taşımak istedikleri misyonla uyumlu bir yönetim biçimi kurulmalıdır.
- Üniversiteler, bünyelerindeki MYO'ları geliştirmek için gösterdikleri çabayı arttırmalıdır.
- Öğretim elemanı seçiminde, sanayii deneyimi kriteri öne çıkarılmalıdır.
- Öğretim elemanı yetiştirmek için iyi donanımlı Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinden yararlanma yolları araştırılmalıdır.

50

Sonuç

- Katsayı uygulamasının, mesleki eğitimin önünde engel olduğu görüşü gerçekçi görülüyor.
- Mesleki eğitime nitelikli öğrenci akışı için asıl çözüm, bu eğitimin, iş dünyasının eğilimleri ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda, daha büyük kaynak desteği ile iyileştirilerek cazip hale getirilmesidir.

51

Sonuç

- Bazı meslek lisesi mezunları, eğitimlerinin devamı niteliğindeki lisans programlarında okumak istemektedirler. Bu talebi karşılamak üzere, mevcutların yanında uygulama ağırlıklı yeni lisans programlarının açılması tartışılmalıdır.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerine ilişkin sorunun çözümü, bu yapılanma kapsamında ele alınmalıdır.

52

SUNU II
Victor Reid

Putting learners and our community at the heart of all we do

Vocational Education & Training – Meeting the Needs of Industry

Vic Reid
Assistant Principal Employer Engagement /
CoVE Engineering Director
vic.reid@dudleycol.ac.uk

Putting learners and our community at the heart of all we do

Our VET Vision

“Placing employers and individual learner needs at the centre of vocational education and training ... in so doing develop a highly skilled workforce to support strong performance in the global economy”.

Putting learners and our community at the heart of all we do

Key VET Outcomes

- VET works for businesses
 - To make businesses more competitive
- VET works for people
 - To giving citizens world-class skills and knowledge
- VET works for communities
 - To building inclusive and sustainable communities

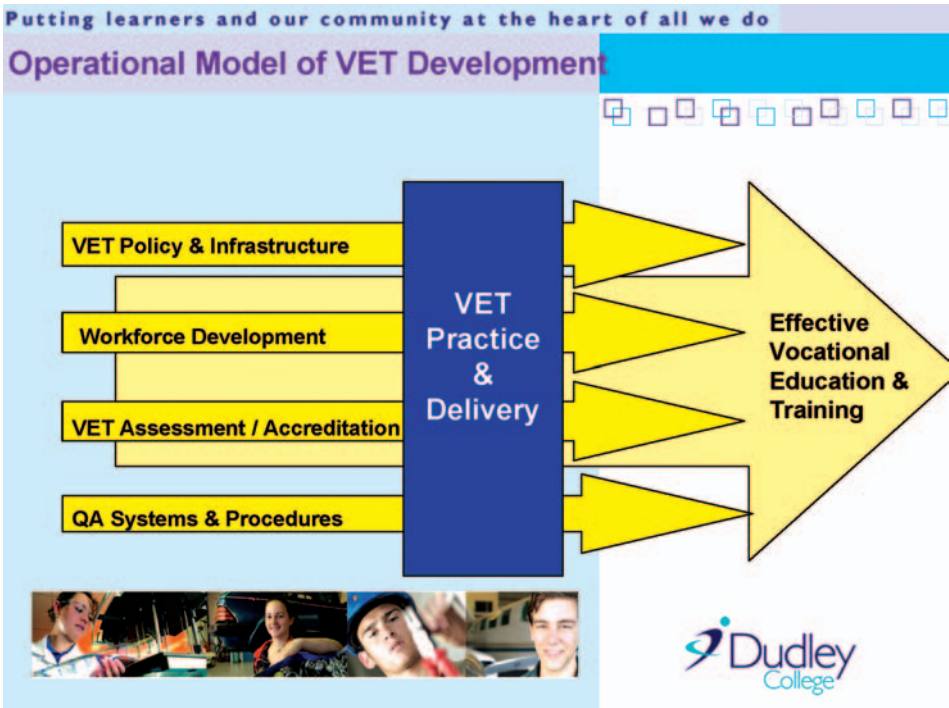
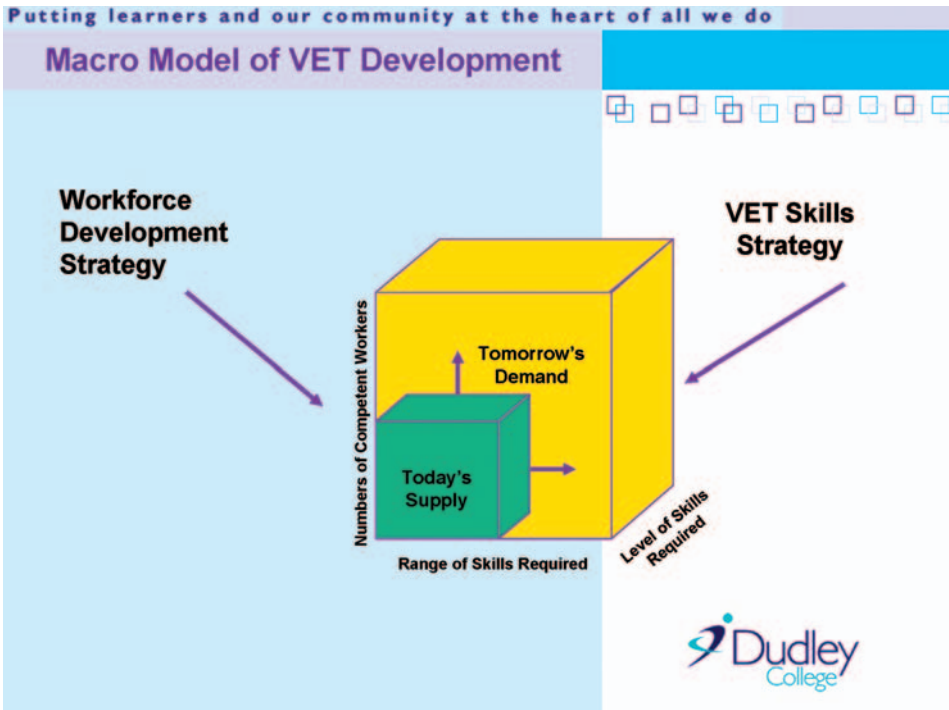
Putting learners and our community at the heart of all we do

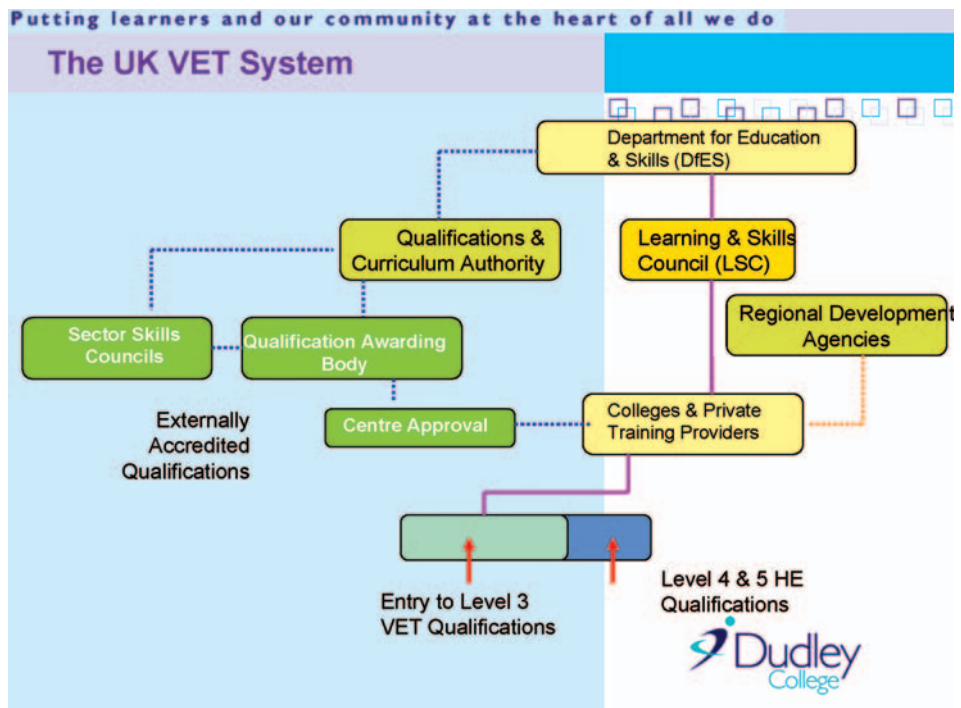
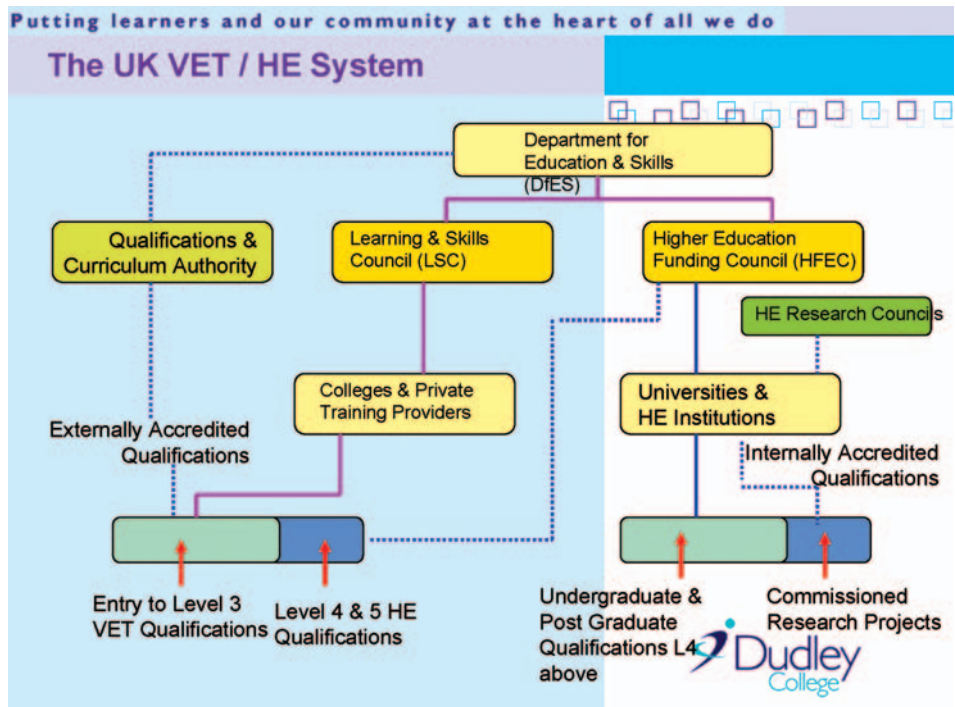
Key VET Priorities

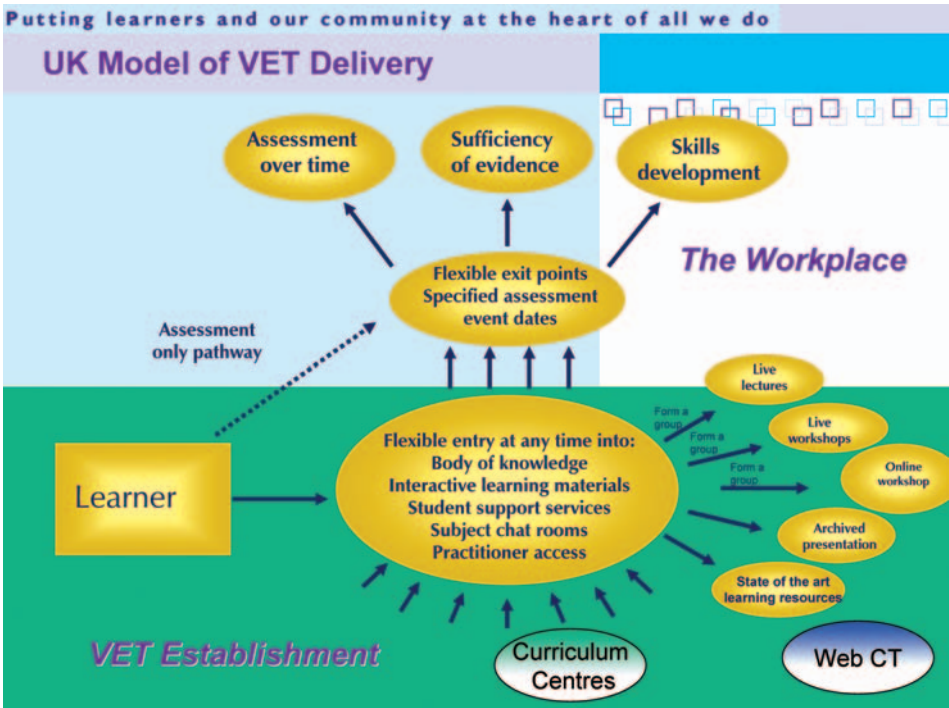
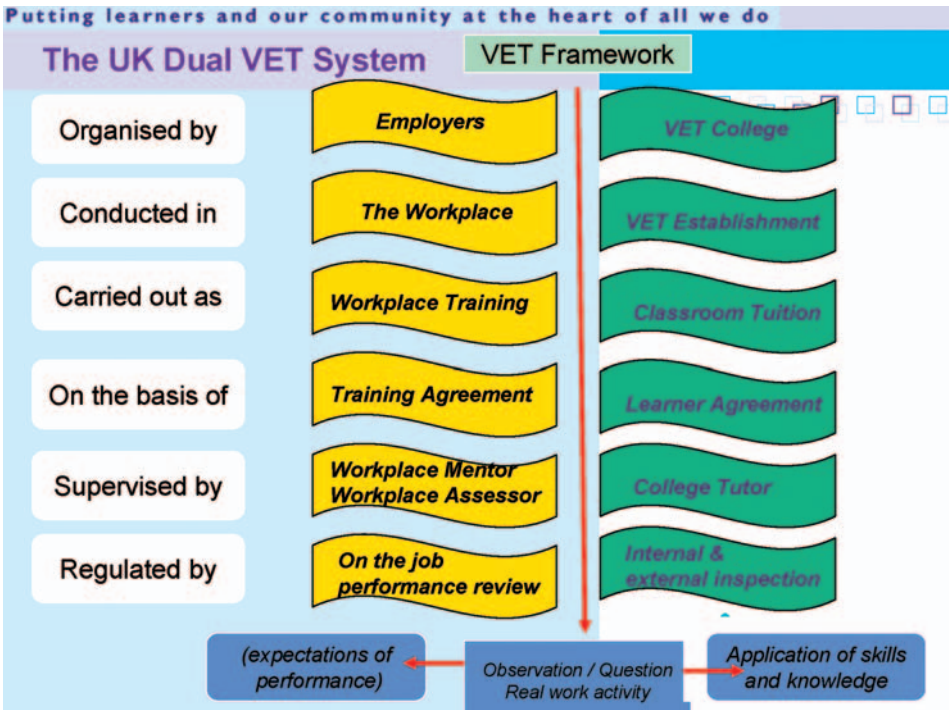
Implementation/delivery strategies are grouped around:

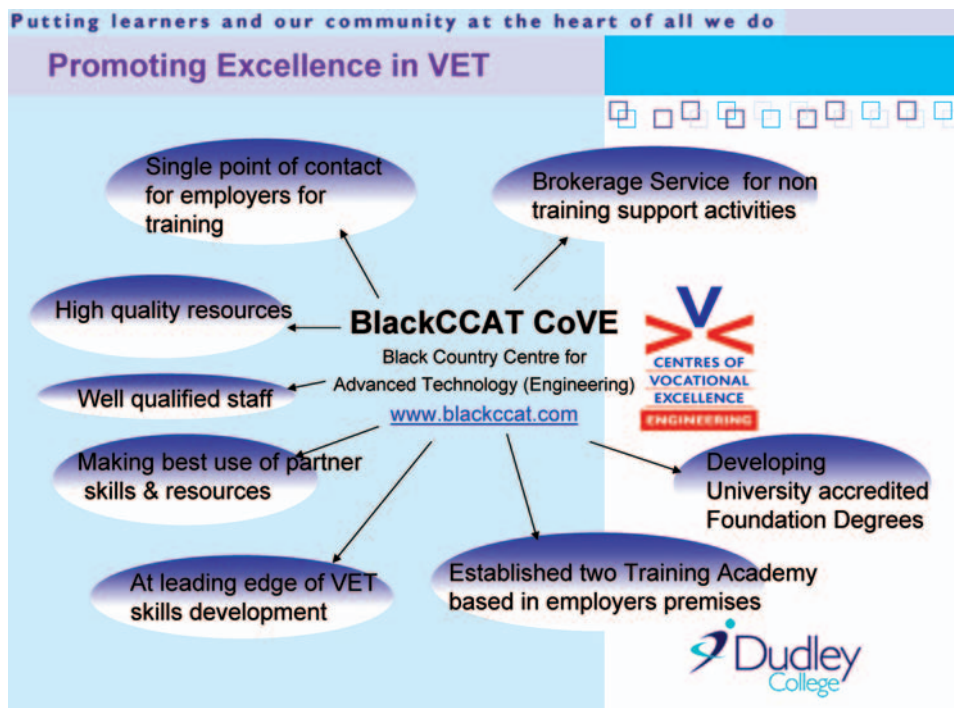
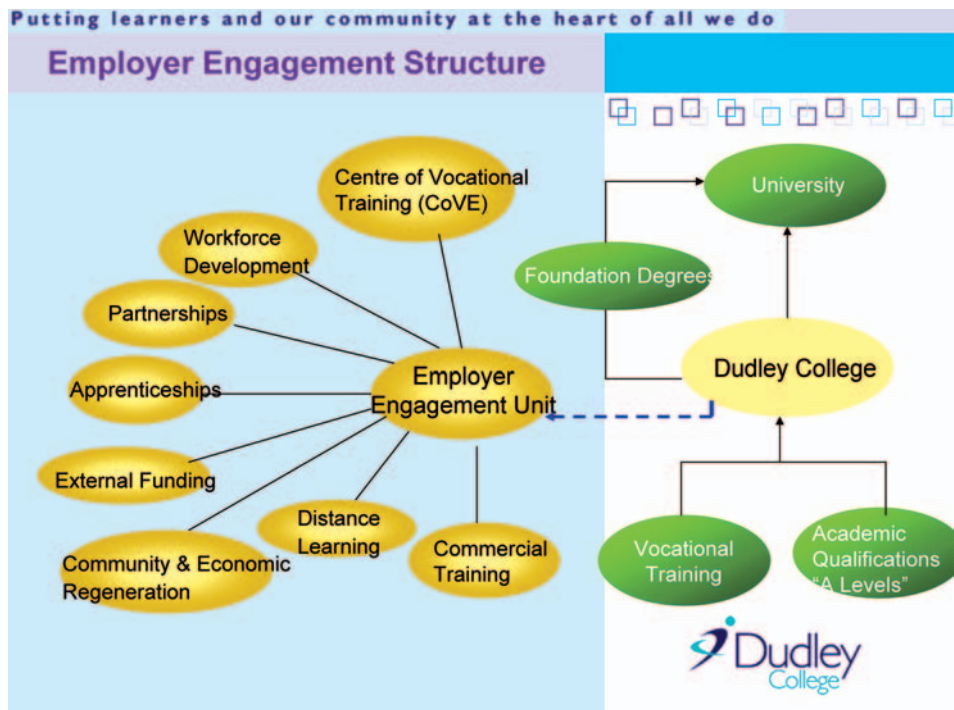
- **Developing** the standards, quality, accessibility, responsiveness and reliability of vocational education and training inc links into higher education.
- **Building** the capability and capacity of public and private registered training organisations.
- **Supporting** the needs of businesses, individuals and communities, flexibly and inclusively.

Putting learners and our community at the heart of all we do

A Case for VET Intervention

The Manufacturing Challenge

Reliance upon declining sectors

Business Pressures

Unsuitable Skills Base

Providing targeted assistance to manufacturers to make the necessary step changes

Black CAT
centre of advanced technology

V
CENTRES OF VOCATIONAL EXCELLENCE
ECONOMY

Dudley College

Putting learners and our community at the heart of all we do

Balancing the Manufacturing Challenge

The VET Manufacturing Response

Reliance upon declining sectors

Business Pressures

Unsuitable Skills Base

Develop Employees

Support Technological innovation

Develop Knowledge Capability

Black CAT
centre of advanced technology

V
CENTRES OF VOCATIONAL EXCELLENCE
ECONOMY

Dudley College

Putting learners and our community at the heart of all we do

Re-employment Programme

Automotive Manufacturing Re-employment Programme

- To Individuals
 - Two national qualifications.
 - Skills that employers want!
- To employers
 - Graduates receive extensive training in engineering foundation skills and lean methodologies.
 - Come to employer **'job ready'**.

Putting learners and our community at the heart of all we do

Foundation Degrees

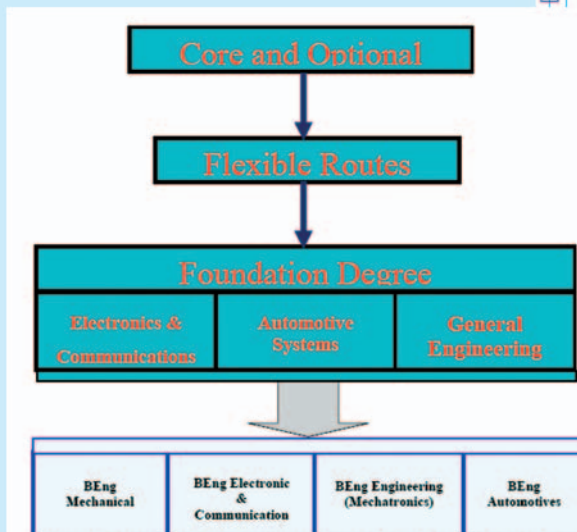

Figure1 – Progression Route upon successful completion of the Foundation Degree

SUNU III
Prof. Dr. Sam Mikhail

Technical and Vocational Education

A North American Perspective:
Canada, and USA

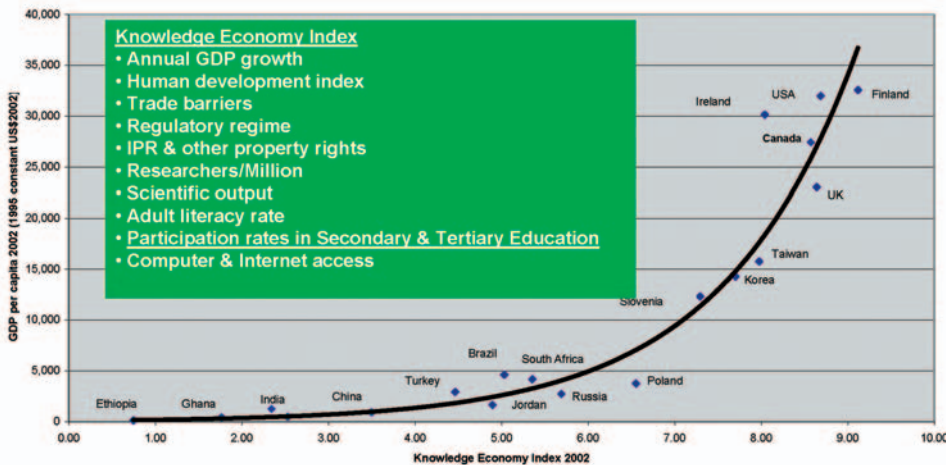
Sam Mikhail

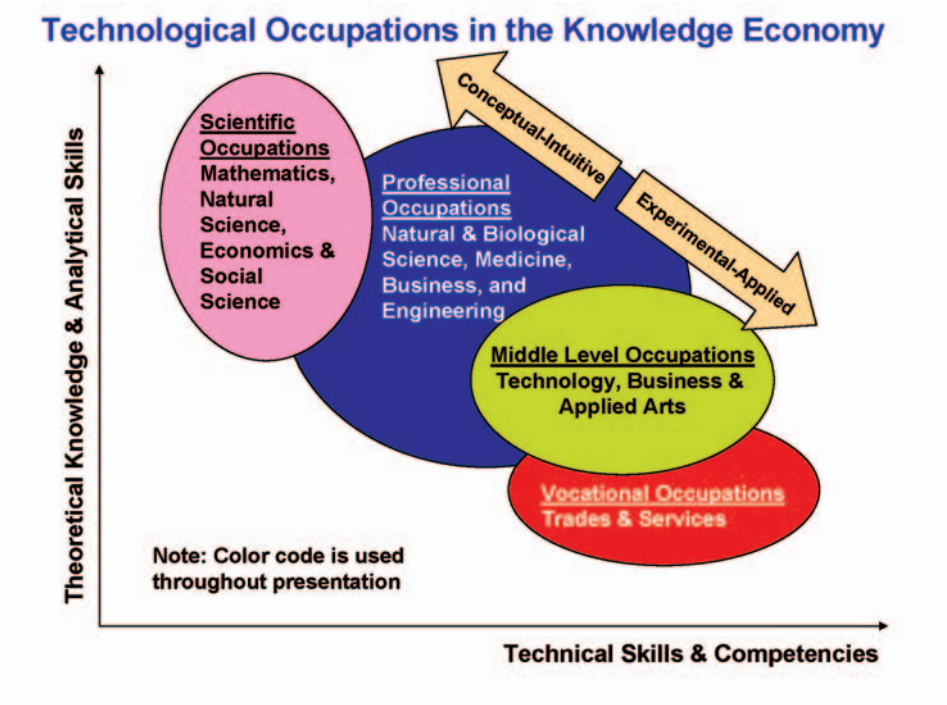
Professor Emeritus, Ryerson University

YOK Conference on Vocational and Technical Education
January 2007

The Knowledge Economy Index (KEI)

Regression KEI 2002 and GDP per capita 2002

Relationship Between Occupational Designations and Type of Education

Sector	Category and Duration of Tertiary Education			
	Professional (4- 6 years)	Para Professional Level 1 (3-4 years)	Para Professional Level 2 (2-3 years)	Skilled Workers & Trades (1-2) years
Manufacturing	Design Engineer	Production Engineer or Technologist	Mechanical Technician	Production Line Worker
Health Care	Physician	Registered Nurse	Nursing Assistant	Hospital Orderly
Accounting	Chartered Accountant	General Accountant	Accounting Assistant	Accounting Clerk

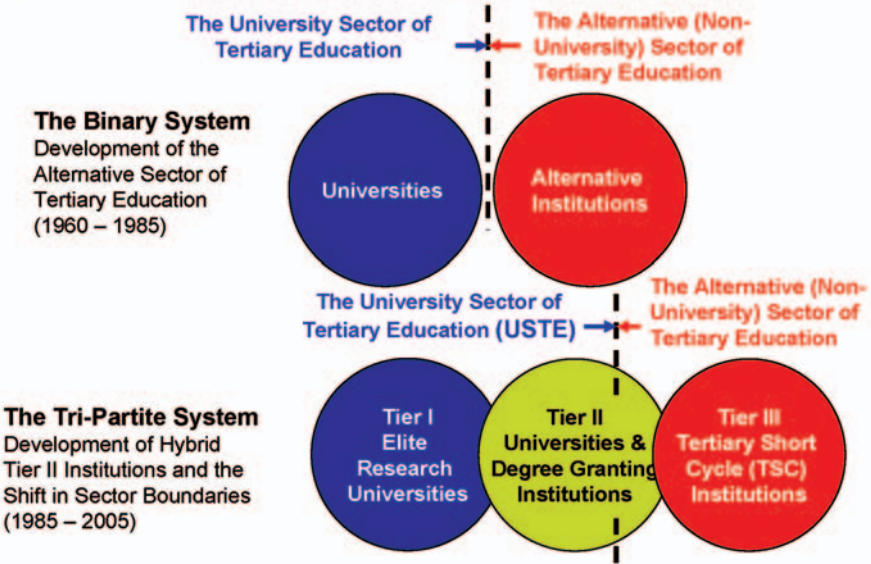
The Weak Link

Relationship Between Occupational Designations and Type of Education

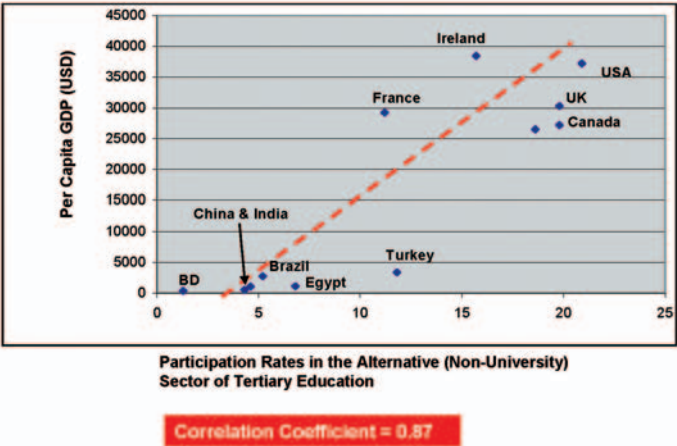
Sector	Category and Duration of Tertiary Education			
	Professional (4- 6 years)	Para Professional Level 1 (3-4 years)	Para Professional Level 2 (2-3 years)	Skilled Workers & Trades (1-2 years)
Information Technology	Software Designer	Programmer/ Analyst	Tester/Trouble Shooter	Operator
Social Services	Psychologis t or Social Worker	Social Worker	Social Work Assistant	Clerk
Legal Services	Lawyer (Barrister)	Legal Para- Professional (Solicitor)	Legal Secretary	Office Support Staff

The Weak Link

Evolution of Tertiary Education: 1960 to 2005
The Institution-Based Typology

The Economic Benefit of the Alternative Tertiary Technical Education

Institutional Typology: National Examples

Country	Tier I	Tier II	Tier III
USA	Ivy League & Research Universities	Polytechnics, Colleges and Small State Universities	Community Colleges and Institutes of Technology
Canada	Research and Comprehensive Universities	New Universities University Colleges Polytechnics & ITALs*	Community Colleges
France	Grande Ecoles	Universities	IUTs**
Germany	Technical Universities	Fachhochschulen FHS	

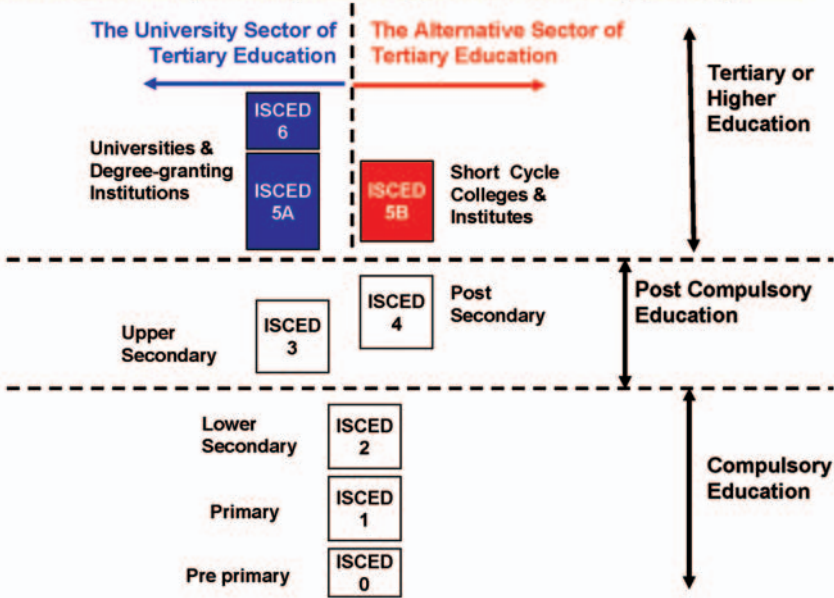
* Institutes of Technology and Advanced Learning in Ontario

** Institut Universitaire de Technologie

Institutional Typology: National Examples

Country	Tier I	Tier II	Tier III
England	Oxford & Cambridge "Russell" Universities	Newer and "Polytechnic" Universities	Colleges of Further Education FE
Finland	Universities	Polytechnics	Technical Institutes
Australia	Research Universities	New Universities	Technical and Further Education (TAFE) Colleges
Turkey	Research Universities	New and Private Universities	Meslek Yuksek Okulus (MYOs)

The International Standard Classification of Education (ISCED): A Program-Based Typology

Educational Attainment in Tertiary Education

Percentage of Population with Tertiary Education Attainment OECD Statistics (2005)

Country	Univ	Other	Country	Univ	Other
Australia	22	9	Ireland	26	10
Canada	22	22	Norway	37	2
Finland	24	17	Spain	27	7
France	22	10	UK	26	9
Germany	15	10	USA	30	9

Canada and USA (2006)

Attribute	Canada	USA
Population (Millions)	31.5	300
Pop./Sq Km	3.2	31.4
GDP/Head	\$ 27,190	\$ 37,240
Participation Rates in Higher Education	52	57
Institutions of Higher Education • Universities & Lib. Arts Colleges • Community Colleges	• 90 • 150	• 1960 • 1200
Undergraduate Enrolment % • Universities & Lib.Arts Colleges • Community Colleges	• 61% • 39%	• 55% • 45 %

The Purposes of Community Colleges

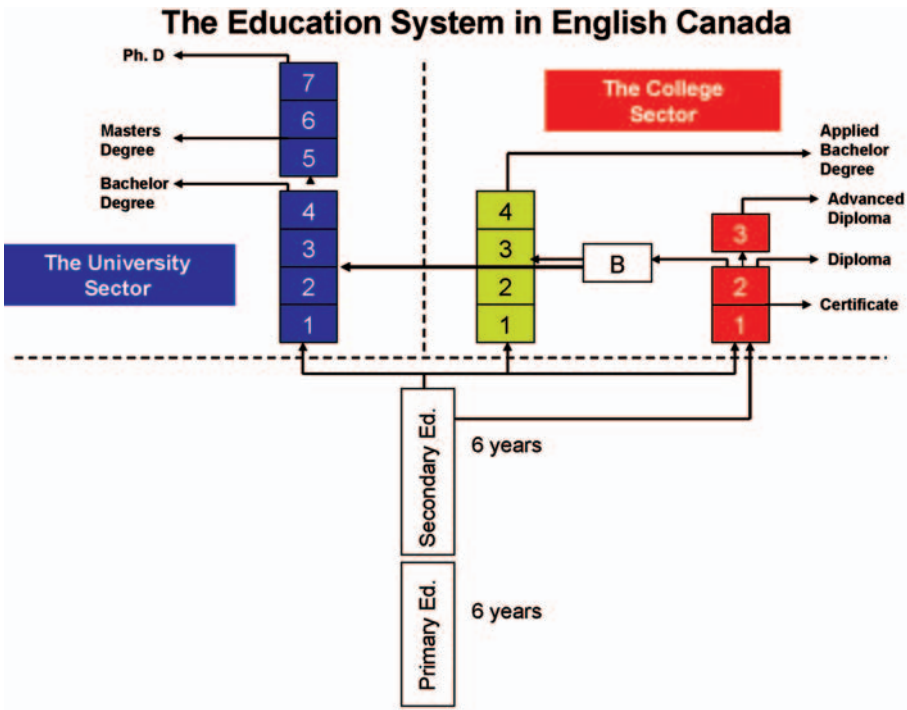
- ❑ **Pre-Employment Education:** Provision of education and training to prepare middle-Level personnel for employment in the emerging knowledge economy.
 - ❑ Apprenticeship Programs for the Trades
 - ❑ Diploma and Advanced Diplomas (Canada), and Associate Degrees (USA)
 - ❑ Innovative Applied Degrees
- ❑ **Access & Equity:** Providing increased access and equity in the provision of the first phase of tertiary education.
- ❑ **Transfer Function:** Providing the first phase (2 years) of studies towards a university degree through articulation agreements
- ❑ **Life-Long Learning:** The continuing education and upgrading of the knowledge and skills of the work force and adults in the community
- ❑ **Support for Economic Development:** Providing services (including applied R&D) to enterprises and organizations to support the economic development of the local and national economy.

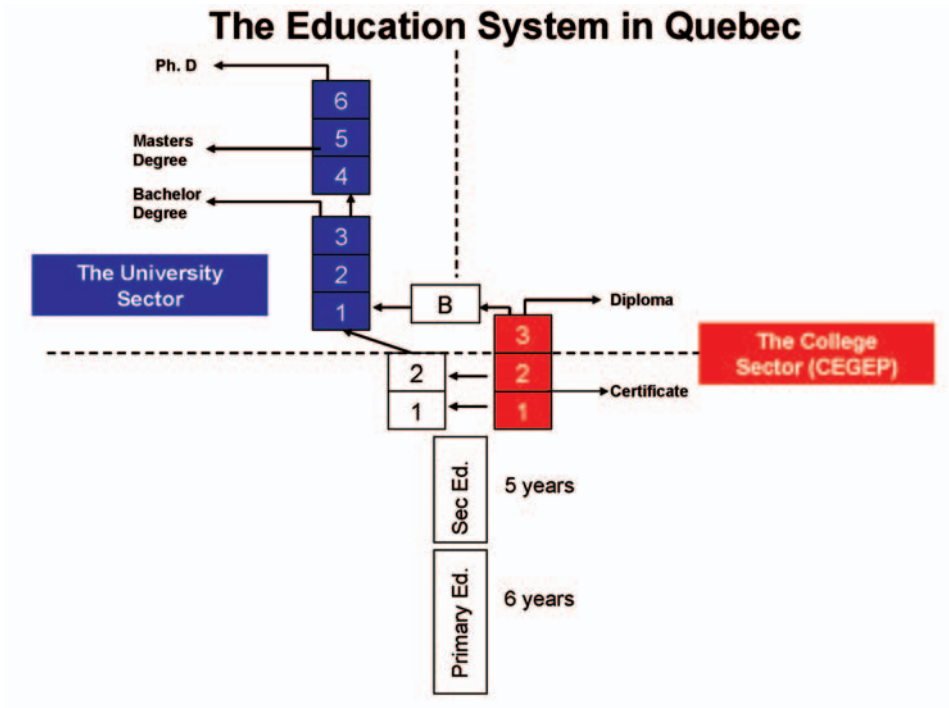
The Purpose-Scope Matrix of Tertiary Institutions

Scope of Academic Programs	B3. Comprehensive			
B2. Semi Comprehensive		German FHS & Norwegian State Colleges	French IUTs	UK FE Colleges
		Finnish Polytechnics	Australian TAFEs	
B1. Specialized				
		A1. Single Purpose	A2. Dual Purpose	A3. Multi Purpose
		Purpose of the Institution		

The Purpose-Scope Matrix of Tertiary Institutions

Scope of Academic Programs	B3. Comprehensive		American & Canadian Colleges	American & Canadian Colleges
	B2. Semi Comprehensive	German FHS & Norwegian State Colleges	French IUTs	UK FE Colleges
	B1. Specialized	Finnish Polytechnics	Australian TAFEs	
		A1. Single Purpose	A2. Dual Purpose	A3. Multi Purpose
		Purpose of the Institution		

Higher Education in Ontario and Ohio

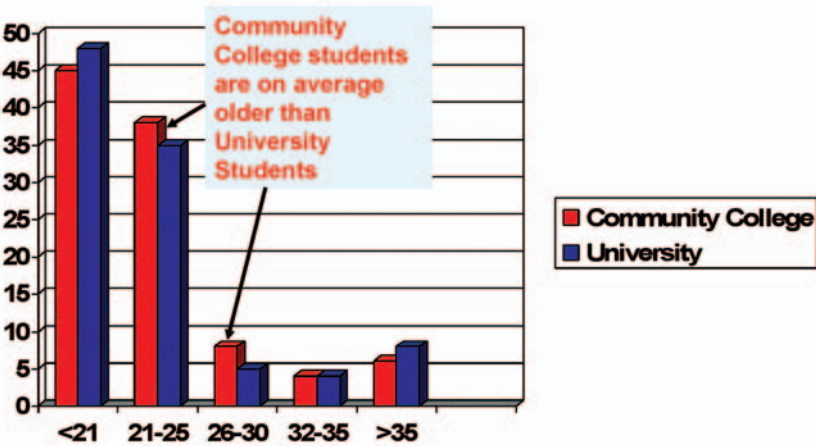
Attribute	Ontario, Canada	Ohio, USA
Population (Millions)	11.1	11.2
Institutions of Higher Education		
• Universities & L.A Colleges	• 30	• 63
• Community Colleges	• 24	• 39
Undergraduate Enrolment (FTE)		
• Universities & L.A Colleges	• 279,200	• 344,300
• Community Colleges	• 175,500	• 170,000

Ten Fastest Growing Occupations

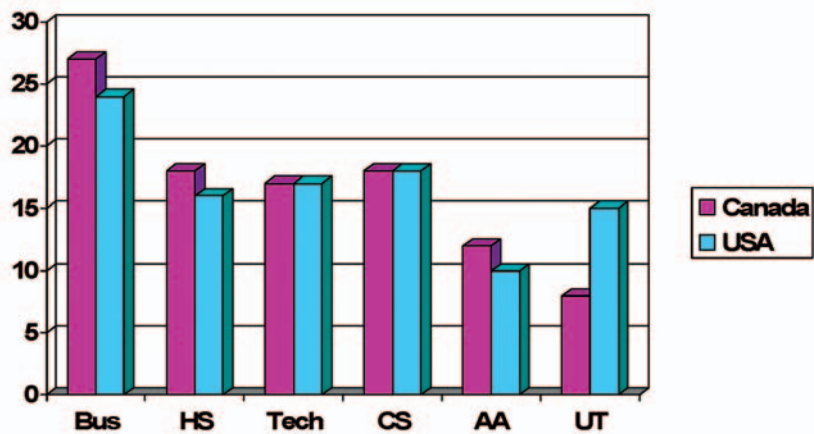
Association of American Community Colleges

Occupation	Percentage Growth (1998/2008)	Occupation	Percentage Growth (1998/2008)
1. Computer Engineer/Technologist	108	6. Paralegal& Legal Assistants	62
2. Computer Support Specialist	102	7. Medical Assistants	58
3. System Analyst	94	8. Social & Human Service Assistant	53
4. Database Administrator	77	9. Physician Assistants	48
5. Desktop Publishing Specialist	73	10. ICT Technicians	47

Age Profile of Students in Higher Education in Canada and USA

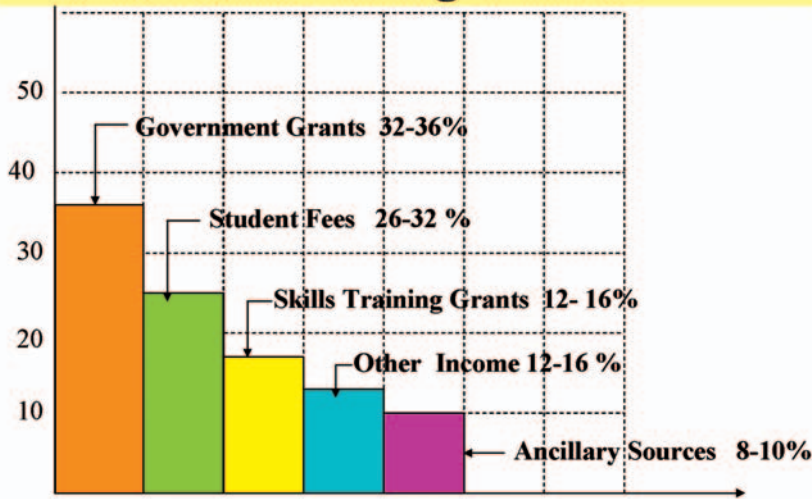

Community College Graduates

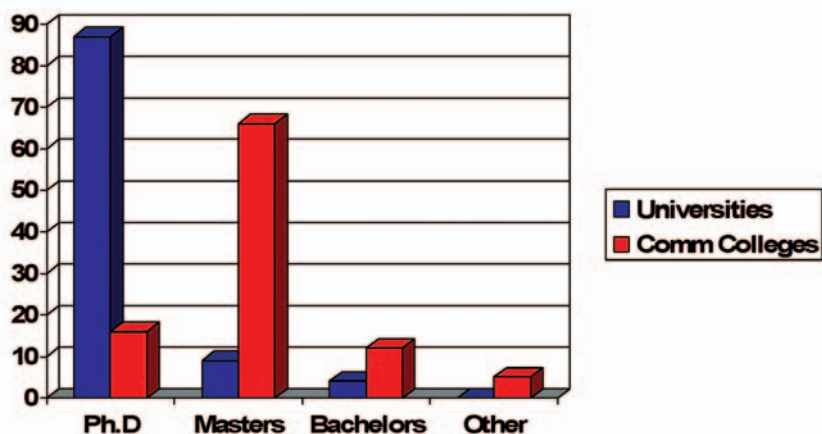

Legend: BUS= Business, HS= Health Science, Tech= Technology, CS= Community Service, AA= Applied Arts and UT= University Transfer

Revenue Sources for Community Colleges

Academic Profile of Full Time Faculty in the USA & Canada

Applied Science

- Biotechnology
- Pharmaceutical Studies
- Environmental Studies
- Laboratory Science
- Industrial Chemistry
- Natural Resources
- Veterinary Studies

Business Management

- Office Management
- Accounting
- Marketing
- HR Management
- Supply Chain & e-Business
- Retail Operations
- Banking & Financial Services
- Hospitality & Tourism Operations

Health Services

- Nursing
- Midwifery
- Paramedical Studies
- Medical Lab Technology
- Dental Hygiene
- Physiotherapy

- Medical Rehab Technology
- Optometry
- Geriatric Care
- Psychiatric Care

Technology

- Mechanical & Manufacturing Technology
- Process Automation
- Transportation & Heavy Machinery
- Electrical Technology
- Electronics & Telecommunication Technology
- Energy Technology
- Construction & Building Technology
- Architecture Technology
- Aviation Technology

Examples of College Programs

Applied Arts & Design

- Interior Design
- Graphic Design
- Industrial Design
- Computer Animation
- Theatre Set Design
- Landscape Design
- Radio, TV and Media Studies
- Journalism
- Advertising

Information and Communication Technology (ICT)

- Computer Systems
- Computer Networks
- Computer Program & Software
- Website Design & Management
- Internet Services
- Mobile Systems & Services
- Computer Gaming
- Health Informatics

Agriculture & Natural Resources

- Field Crops
- Dairy Products & Processes
- Agribusiness
- Forestry Management

Social Services

- Social Work
- Juvenile Studies
- Disability Studies
- Correctional Services
- Addiction Studies

Program Standards

- Occupational Standard:** The occupationally specific learning outcomes which apply to the program of instruction in question
- Generic Employability Skills Standard:** The generic skills learning outcomes which apply to all programs offering similar credentials
- General Education Standard:** The requirement for general education in college programs.

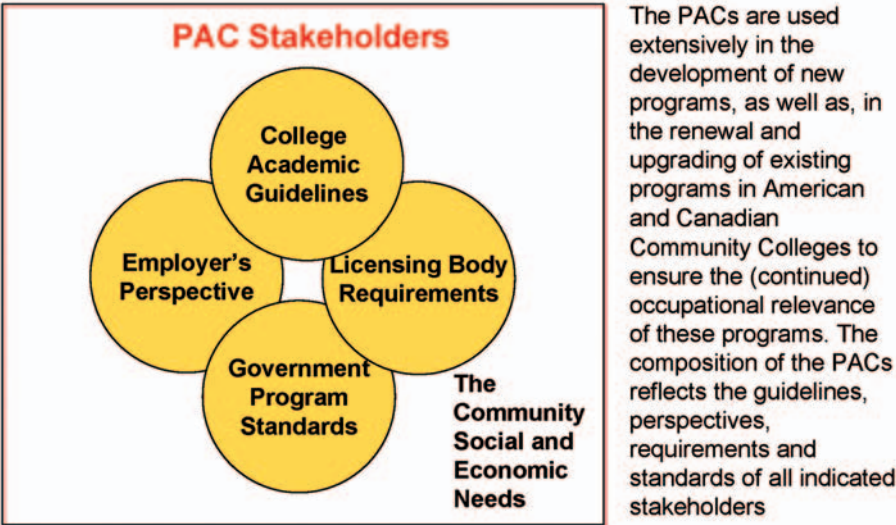
Organization of Academic Programs in Community Colleges

S6						
S5						
S4						
S3						
S2						
S1						

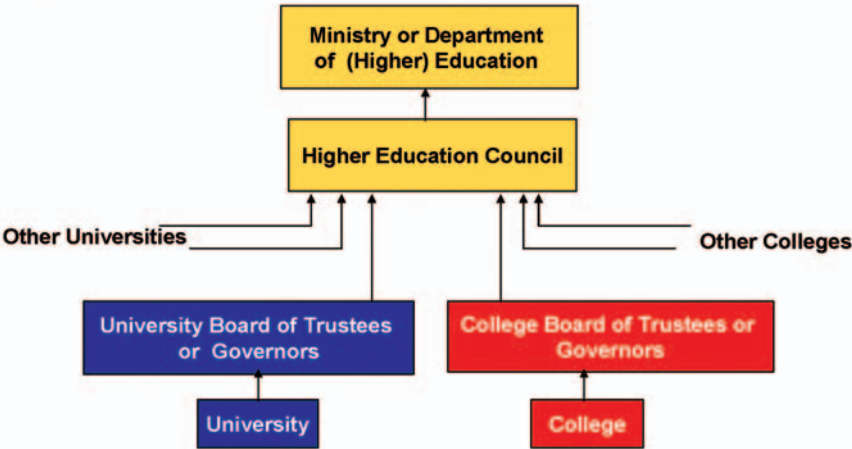
- Program Hours: 24-27 hours/week
- All discipline-specific courses have an application-related component such as lab, workshop or practicum
- Occupationally related courses include mathematics, science and related studies
- All programs must have a general education component amounting to approx 15% of total program hours
- Many 3-year programs have three coop work semesters

S1	S2	S3	Coop	S4	Coop	S5	Coop	S6
Fall	Winter	Summer	Fall	Winter	Summer	Fall	Winter	Summer
Year 1			Year 2			Year 3		

Assuring Program Relevance: The Program Advisory Committees

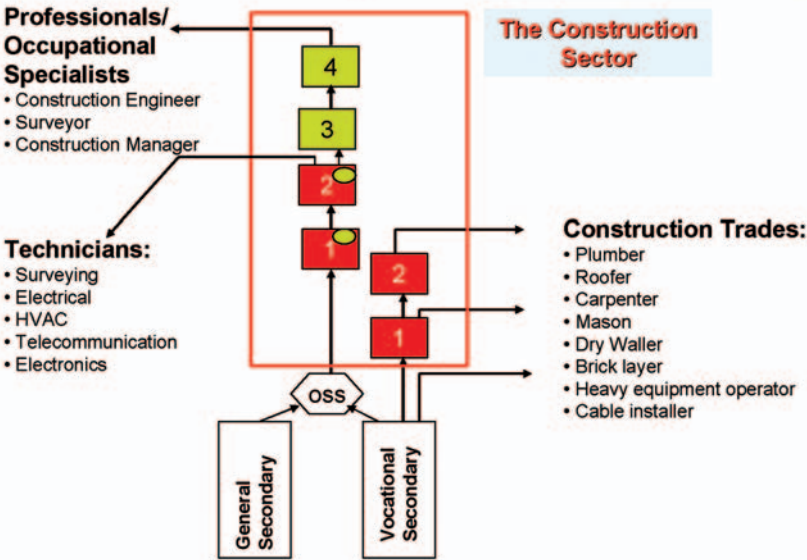

Typical Governance Structure for Higher Education in North American Jurisdictions

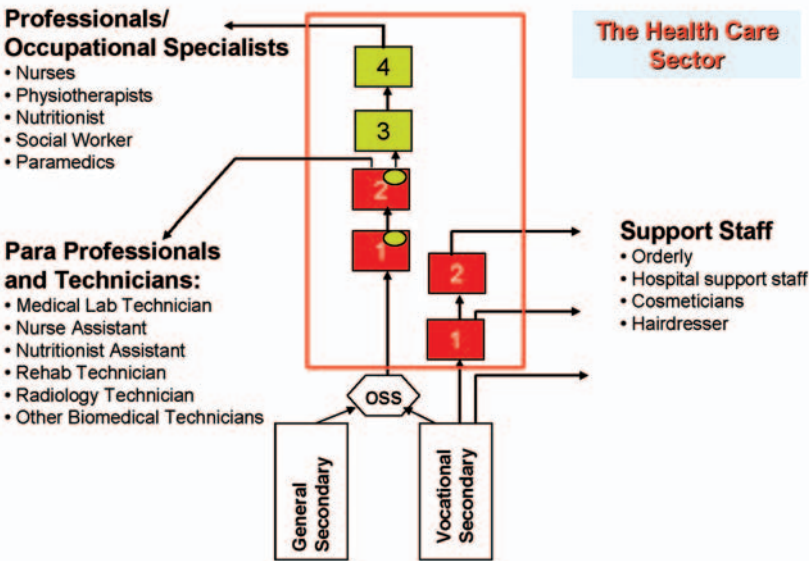

Reform Option for Turkish Regional Polytechnics

Reform Option for The Turkish Regional Polytechnics

Possible Distribution of Proposed 55-70 Regional Polytechnics

SUNU IV
Prof. Dr. Ali Ekrem Özkul

T.C.
Yükseköğretim Kurulu
ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI

Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar

Kore ve Japonya Örneği

A.Ekrem ÖZKUL

15-16 Ocak 2007
Ankara

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Amaç

Mesleki ve teknik eğitim sisteminin yapı ve işleyişini ortaya koyarak
ülkelerin kalkınmasında
mesleki ve teknik eğitimin rolünü irdelemek;

küresel eğilimler ve değişimler karşısında öngörülen
strateji ve dönüşümleri değerlendirmek.

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Kapsam

Kore

Ekonomik Gelişme ve İnsan Kaynakları
İnsan Kaynakları Geliştirme Stratejisi
Eğitim Sisteminin Yapısı ve Özellikleri
Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi
İlgili Kurum ve Kuruluşlar

Japonya

Japon Eğitim Sisteminin Yapısı ve Özellikleri
Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE ve JAPONYA

Kore

98 bin km²
48 Milyon
İşgücü: 23.5
Nüfus artışı: % 0.42
GSMH: 14.150 \$(2004)
Tarım: %3.3
Sanayi: %40.3
Hizmet: %56.3
İşsizlik: 3.5

377 bin km²
128 Milyon
İşgücü: 67 milyon
Nüfus artışı: % -0.02
GSMH: 37.050\$ (2004)
Tarım: %1.7
Sanayi: %25.8
Hizmet: %77.5.3
İşsizlik: 4.4

Japonya

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Chosun "Sabah Dinginliği" Ülkesi

1910-1945: Japon Egemenliği
 1950-1953: Kore Savaşı
 1980'li yıllara kadar totaliter bir rejim
 1990'lardan itibaren demokrasi

1960: ~80\$ kişi başı milli gelir ile dünyanın en yoksul ülkeleri arasında,
 2005: ~15.000\$ kişi başı milli gelir, dünyanın önde gelen sanayileşmiş
 ülkelerinden birisi

Uygulanan ekonomik politikalarla birlikte, Kore'nin kalkınmasında en önemli faktör
 sanayi toplumunun gerektirdiği nitelikli işgücünün yetiştirilmiş olmasıdır.

Kore, küresel eğilimler ve değişimleri zamanında fark ederek sanayi toplumundan
 bilgi toplumuna dönüşüm sürecine girmiş bir ülkedir.

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Ekonomik Gelişme ve Eğitim

1960-1970: Ekonomik Hamle Başlangıcı

1962: 1. Beş yıllık Kalkınma Planı
 Hafif imalat sanayi, elektronik
 İlk-Orta okulları yaygınlaşması – Okulların birbirine eşit hale getirilmesi
 Meslek okullarına yönelme, Sınırlı Yükseköğretim

1970-1980: Yapısal Düzenlemeler

Ağır sanayi, kimya, gemi yapımı
 Liselerin yaygınlaşması, MYO ve Açık Üniversite, Yükseköğretimde genişleme

1980- 1990: Rekabet gücünün artırılması, Bilgi Ekonomisine geçiş

Yarı iletken, BİT, Bilgisayar, telefon, hafıza kartları
 1997: Ekonomik Kriz : Sürdürülebilir kalkınma için önlemler
 Emek-yoğun üretimden teknoloji-yoğun üretime geçişle birlikte mesleki eğitimin
 sanayinin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması
 Yaşam boyu öğrenme altyapısı
 Siber Üniversite, kredi bankası sistemi

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Ekonomik Gelişme ve Eğitim

1990 - : Bilgi Ekonomisi ve Küreselleşme

Son 10 yıldır ekonomideki durgunluk
Yaşlanan bir toplum
İnsan kaynakları ve sosyal sermayeye verilen önem
Öğrenmenin sürdürülebilir olması için "yaşamboyu öğrenme" temelli mesleki ve teknik eğitim sistemi

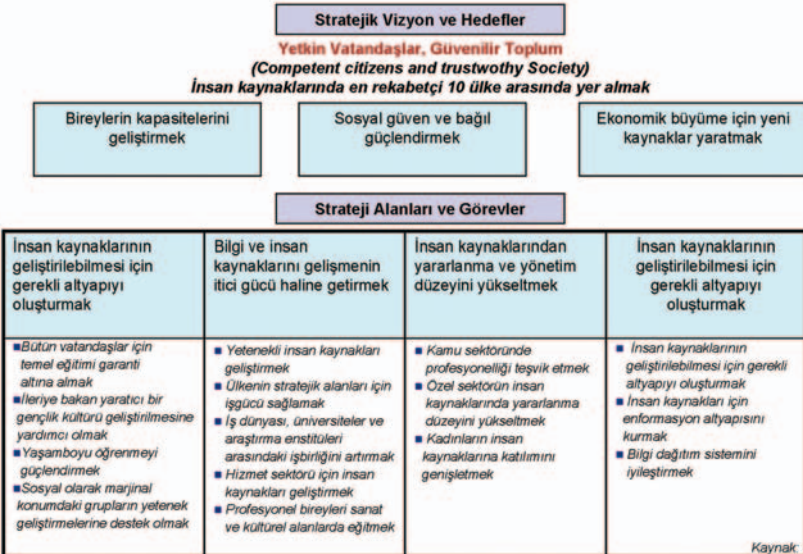
Mesleki eğitimde 2020 vizyonu : "Herkes için Mesleki Eğitim"

Uzmanlaşmış ve yüksek beceri sahibi işgücü yetiştirilmesi
Sanayi ve yerel yönetimlerin katılımı
Okul çağı dışındaki yetişkinlere de eğitime erişim
Eğitim ve uygulama arasındaki kopukluğun giderilmesi

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : İnsan Kaynakları Geliştirme Stratejileri (2001)

Kaynak: Jang, 2002.

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Eğitim Sistemi (6 – 3 – 3 – 4)

Merdiven Sistemi

İlkokul(6) , orta okul(3) lise(3)ve üniversite (4) olmak üzere "merdiven sistemi"
OECD Uluslararası Öğrenci Değerleme Programı (PISA) en üst gruplarda
Özellikle prestijli yüksek okullara giriş konusundaki rekabet nedeniyle lise eğitimi
döneminde özel kurs ve dersane sistemi Kore'de de çok yaygındır.

Okul Türleri : Özel, Ulusal (National), Yerel (Public)

İlk ve ortaokul

Lise

- Genel Lise: Üniversiteye hazırlayan akademik eğitim
- Meslek Lisesi : Genel lise eğitimi ve mesleki eğitim
Giriş sınavına ve/veya öğrencinin orta öğretim başarısına göre öğrenciler kabul edilir.
- Yetenekli öğrencilerin belirli alanlarda uzmanlaşmalarına olanak sağlamak üzere
fen, yabancı dil ve sanat liseleri

Yüksek Öğrenim

- Üniversiteler (Politeknik, Öğretmen)
- 2-3 yıllık : Meslek Yüksek Okulları
- Siber Üniversite veya Meslek Yüksek Okulları
- Diğer yüksek okullar

Yükseköğrenime giriş : Merkezi sınav (SAT) + Üniversite özel sınavları
+ Orta öğretim başarısı

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

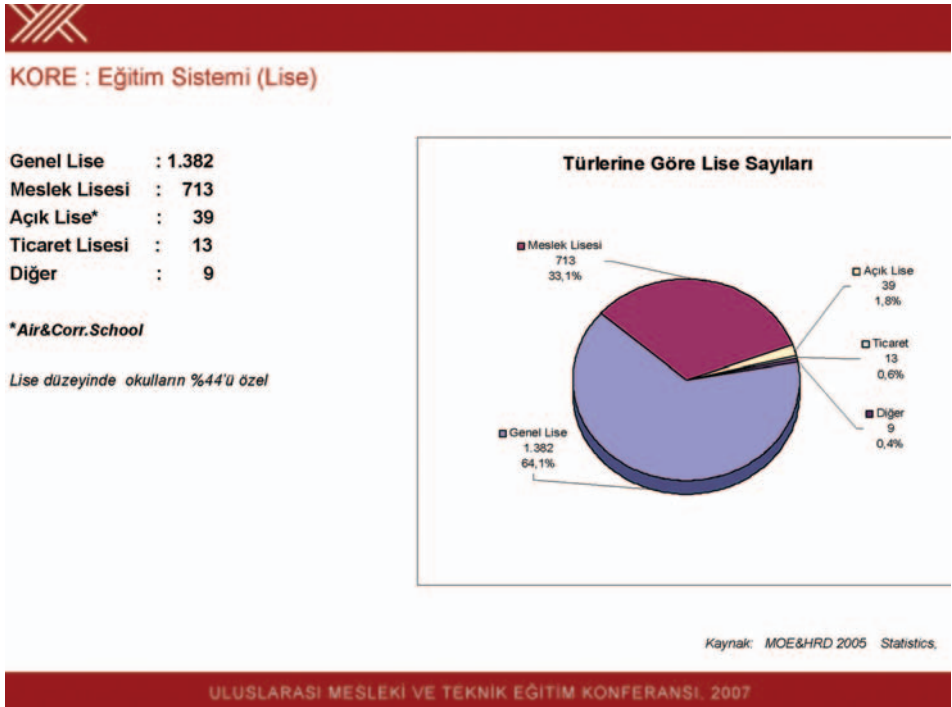
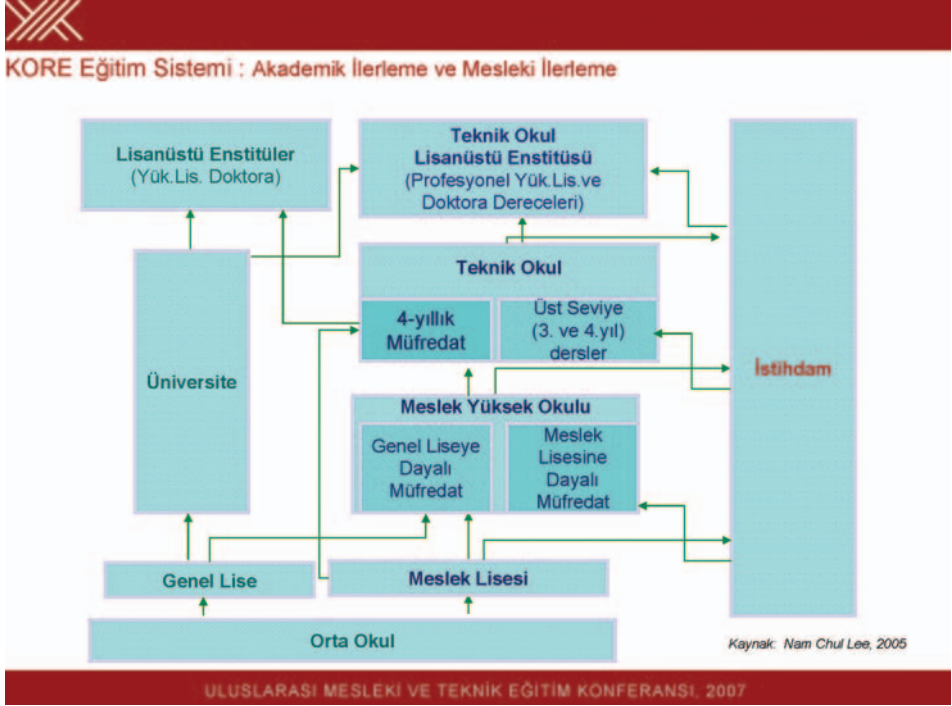

KORE : Eğitim Sistemi

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

- 1- İlkokul ve ortaokul: Meslekler ve mesleki eğitim konusunda farkındalık
yaratma ve bilgilendirme
- 2- Meslek Liseleri (tarım - teknik – ticaret - balıkçılık - endüstri - ev ekon. –
çok yönlü -comprehensive-lise)
- 3- Meslek Yüksek Okulu (Junior College)
- 4- Politeknik Üniv. (Teknoloji Yüksekokulu)

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

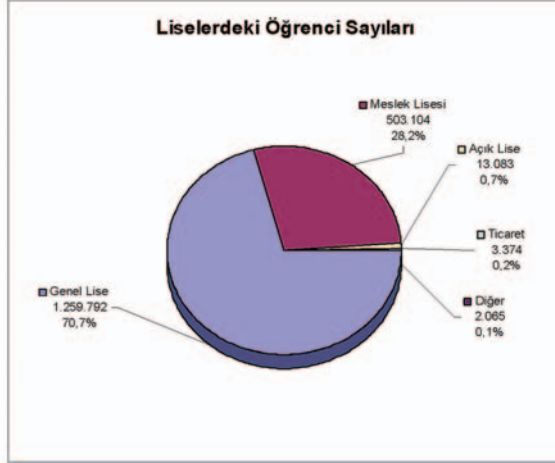

KORE : Eğitim Sistemi (Lise)

Genel Lise	: 1.259.792
Meslek Lisesi	: 503.104
Açık Lise*	: 13.083
Ticaret Lisesi	: 3.374
Diğer	: 2.065

Lise düzeyinde öğrencilerin %49'u özel okulda

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics.

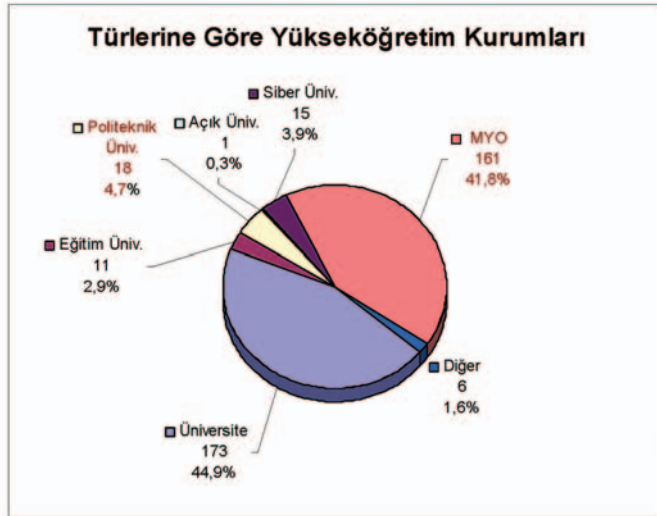
ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Eğitim Sistemi (Yüksek Öğrenim)

Meslek Yüksek Ok.	: 161
Üniversite	: 173
Politeknik	: 18
Eğitim Üniversitesi	: 11
Siber	: 15
Diğer	: 6

4-yıllık okulların %79'u,
MYOların %91'i özel

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics.

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

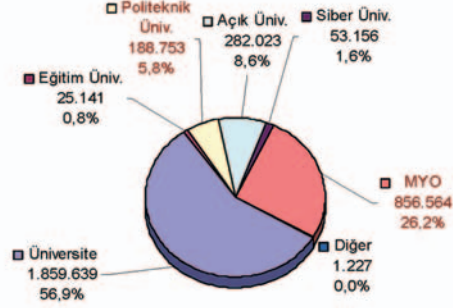

KORE : Eğitim Sistemi (Yüksek Öğrenim)

Meslek Yüksek Ok. : 856.564
Üniversite : 1.859.639
Politeknik : 188.753
Eğitim Üniversitesi : 25.141
Siber : 53.156
Diğer : 1.227

4-yıllık okullardaki öğrencilerin %48'i,
 MYO'larındaki öğrencilerin %96'sı özel
 okulda

Yükseköğrenim Gören Öğrenci Sayıları

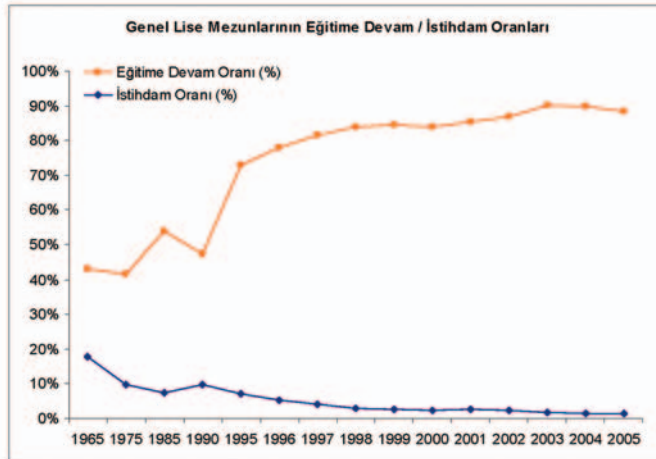

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics.

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE Eğitim Sistemi : Genel Liselerden Yükseköğrenime Geçiş

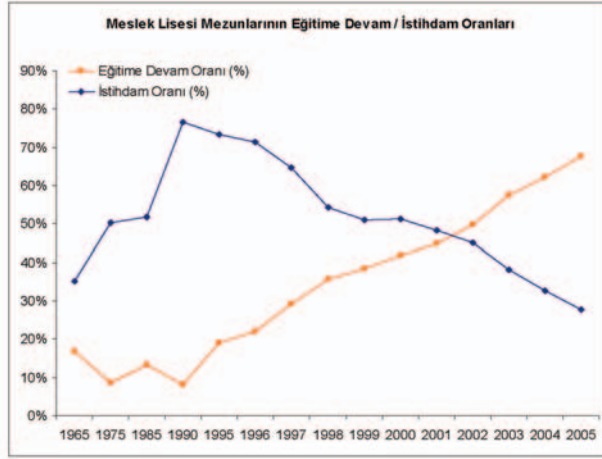
2005 yılında Genel Lise mezunlarının
 öğrencilerin % 88.3'ü yüksek öğrenime
 devam etmiştir

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE Eğitim Sistemi : Meslek Liselerinden Yükseköğrenime Geçiş

2005 yılında Meslek Lisesi mezunlarının %67.6'sı i
yüksek öğrenime
devam etmiştir

Kaynak: MOE&HRD 2005 Statistics,

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi

Sorunlar

Genel

Öğretmen ve yöneticilerin sert disiplin uygulaması
Ezberciliğe teşvik eden bir eğitim sistem

Mesleki Eğitim

- Mesleki eğitimin düşük prestiji
- Sanayinin gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalması
- Müfredat ve teknik mesleki yeterlilikler arasındaki bağıın zayıf olması
- Okul – sanayi işbirliğinin olmaması
- Sistematik bir kalite kontrol düzenine olan ihtiyaç
- Yatırımların azlığı ve idari destek (Kim 2006)

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi

Mesleki ve Teknik Eğitimin Geleceği (Kim, 2006)

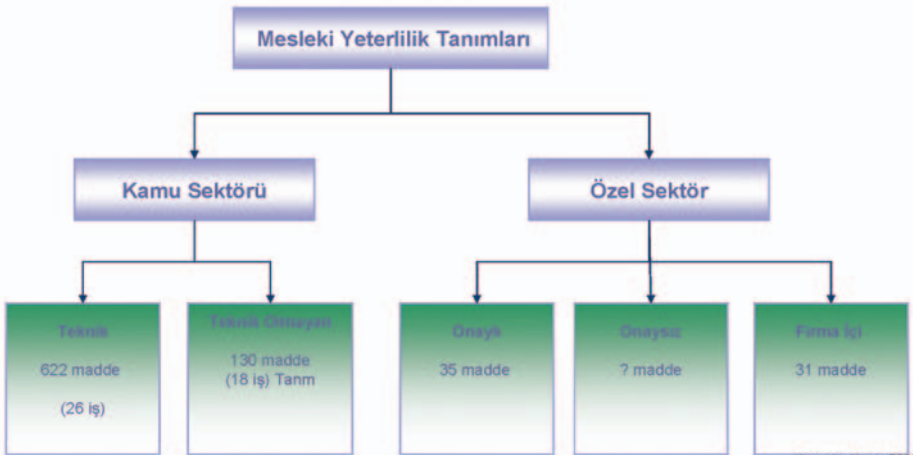
- Yaşamboyu öğrenme sisteminin kurulması
- Meslek eğitimin planlamasında işgücü ihtiyacının göz önüne alınması
- Sanayi uygulamalarının desteklenmesi
- Mesleki eğitimde kamu finansmanının artırılması
- İş analizine dayalı müfredat geliştirilmesi
- Mesleki eğitimin prestijinin artırılması

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KORE : Mesleki Yeterlilikler Sistemi (National Qualifications System)

1950'li yıllardan beri insan gücü yetiştirilmesi için kaynak teşkil etmiştir.

Kaynak: Kang 2002

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Kaynak: Kang 2002

KRIVET: Korean Research Institute for Vocational Education and Training

Ulusal mesleki eğitim politikaları konusunda araştırma yapmak , çeşitli eğitim – öğretim programlarını geliştirmek, uygulamak ve değerlendirmek üzere 1997 yılında kurulmuş kamu araştırma kurumu.

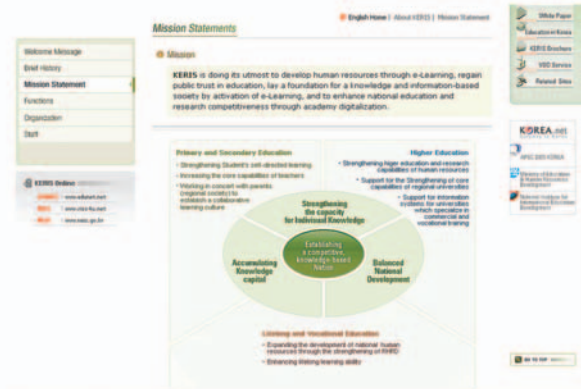

<http://www.krivet.re.kr/>

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

KERIS: Korea Education & Research Information Service

Eğitim ve insan kaynakları geliştirme faaliyetlerinin niteliğini e- öğrenme destek sistemleri yoluyla artırmak üzere 1999 yılında kurulmuş olan bir kamu kurumu

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Eğitim Sistemi (6-3-3-4)

İlkokul

Ortaokul

Lise

Lise giriş sınavı

Orta Öğretim Okulları : OrtaOkul + Lise

1999 yılından itibaren ortaokul ve lise birleşimi olan "orta öğretim" okullar

Teknoloji Okulları (5 yıl) : Lise + Meslek Yüksek Okulu

Yüksek Öğretim

Üniversiteler

Politeknik Üniversiteler

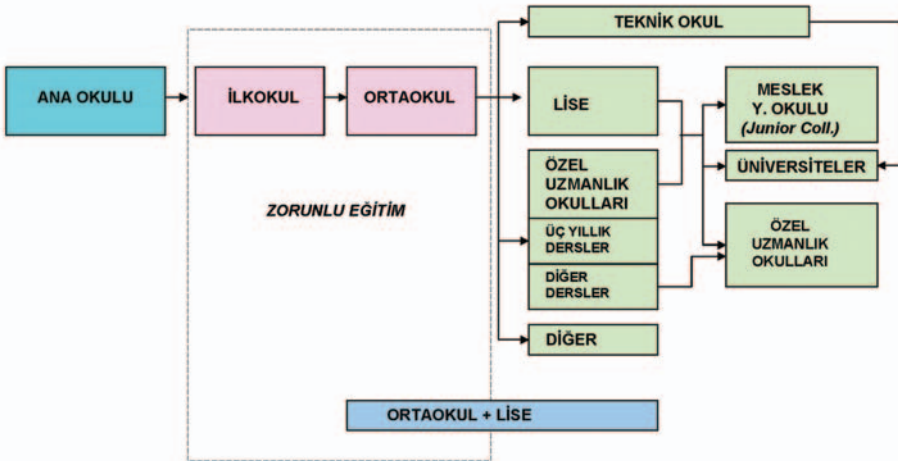
Meslek Yüksek Okulları

Uzmanlık Okulları (Specialized Training Schools)

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Eğitim Sistemi (6-3-3-4)

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Mesleki Eğitim

Lise

1. Genel lise eğitimi sırasındaki alan seçimleri

Genel amaçlı müfredat : %72.8

Özel Alan (Mesleki) müfredatı : %24.0

*Tarım, Teknoloji, Ticaret, Balıkçılık,
Ev Ekonomisi, Hemşirelik
Enformasyon, Sosyal Hizmet*

Bütünleştirilmiş müfredat : %3.2

*Öğrencilerin farklılaşan ilgi ve
kabiliyetleri ve ileriye yönelik kariyer
planları doğrultusunda seçtikleri dersler*

2. Lise Düzeyindeki Özel Uzmanlık okulları

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Mesleki Eğitim

Yüksek Öğrenim

1. 2-3 Yıllık Meslek Yüksek Okulları

Öğrencilerinin çoğu kadındır

Mezunlar üniversiteye devam edebilirler yada lisans tamamlama
veren MYO'larına devam edebilirler.

2. Teknoloji Okulları

Orta okuldan sonra 5-yıllık eğitim veren ve meslek eğitimi verilen
okullar. Üniversiteye devam edebilirler yada lisans tamamlama yapabilirler.

3. Özel Uzmanlık Okulları

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Mesleki Eğitim

Özel Uzmanlık Okulları

Japonya'da mesleki eğitimde Özel Uzmanlık Okullarının önemli yeri vardır.

8 alanda eğitim vermektedirler:

- Teknoloji
- İşletme
- Tarım
- Sağlık
- Kişisel Bakım ve Beslenme
- Eğitim ve sosyal hizmet
- Moda ve Ev Ekonomisi
- Kültür ve Genel Eğitim

Özel uzmanlık okulları lise düzeyinde ve meslek yüksekokulu düzeyinde eğitim vermektedirler.

Diğer Özel Okullar

Orta okul sonrası meslek kazandırmaya yönelik okullardır. Sayıları 200'e yaklaşan bu okullardaki öğrenci sayısı 2005 yılı itibarıyla 178.000'dir.

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

JAPONYA : Yükseköğretim Kurumları (2004)

Kurum	Kurum Say.	%	Öğrenci Say.	%	Özel
Meslek Yüksek Okulu	508	% 11	234.000	% 06	92%
Üniversite	709	% 15	2.809.000	% 72	73%
Teknoloji Okulu	63	% 01	59.000	% 02	
Özel Uzmanlık Okulları	3.444	% 73	792.000	% 20	96%
Toplam	4.727		3.894.000		

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar

1960'lı yılların başında dünyanın en yoksul ülkeleri arasında yer alan Kore'nin son 40 yıl içerisinde ortaya koyduğu kalkınma hamlesinin temelinde nitelikli işgücü vardır.

Kore'nin başarısı, mesleki ve teknik eğitimde ülkemizin neleri gerçekleştiremediğini ortaya koyması açısından önemlidir.

Daha da önemlisi, Kore'nin 21. yüzyıl bilgi toplumunun gerektirdiği insan kaynağını hazırlamak için mesleki ve teknik eğitim stratejilerini geliştirerek gerekli çalışmaları başlatmış olmasıdır.

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

Yararlanılan Kaynaklar

Bu sununun hazırlanmasında yararlanılan ve detaylı bilgi için başvurulabilecek kaynaklar (Erişim: Ocak 2007):

KORE:

Ministry of Education and Human Resources Development, <http://english.moe.go.kr/>
The Korea Research Institute for Vocational Education and Training(KRIVET), <http://www.krivet.re.kr/>
Nam Chul LEE, Vocational Education System in Korea (Sunu), 2005
Jang-Ho KIM (Ed.), New Paradigm of Human Resources Development, (Araştırma) 2006
Soon-Hie KANG : Korea's Qualification System: Current Issues and Measures (2002)
<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN020158.pdf>
Soo-Myung JANG Recent Economic Challenges and Education Development Plans in the Republic of Korea:
UNESCO Report ED/EPS/2006/RP/8, <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001449/144914E.pdf>

JAPONYA

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology , Japan <http://www.mext.go.jp/english/>

Danışman olarak destek verenler:

Prof. Kimio KONDO
National Institute for Multimedia Education (NIME), Chiba, ,Japan

Prof. Insung JUNG
International Christian University (ICU), Tokyo, Japan

ULUSLARASI MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI, 2007

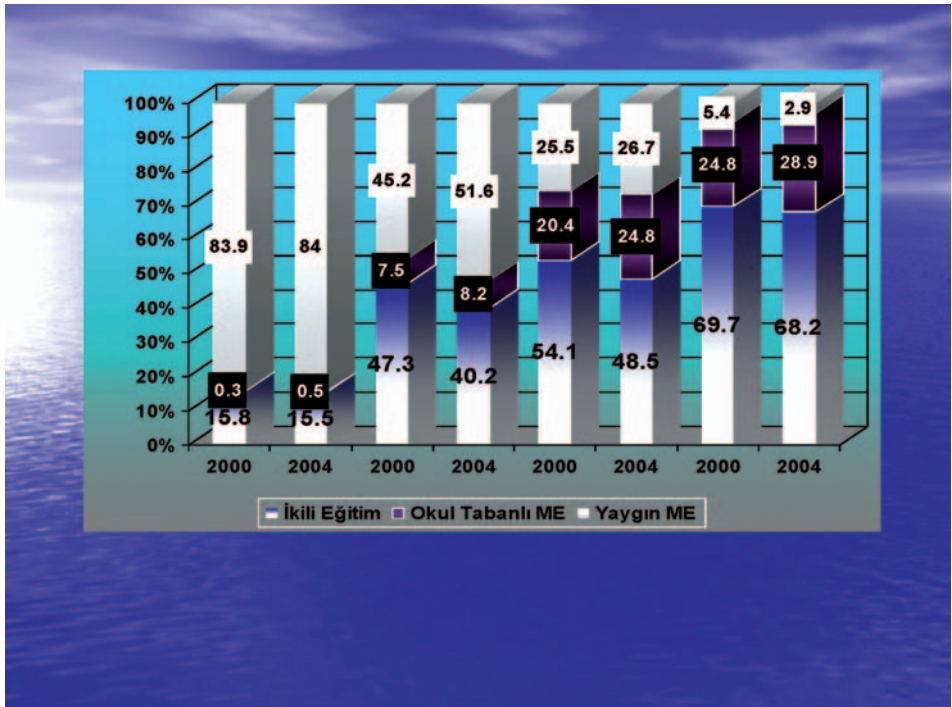
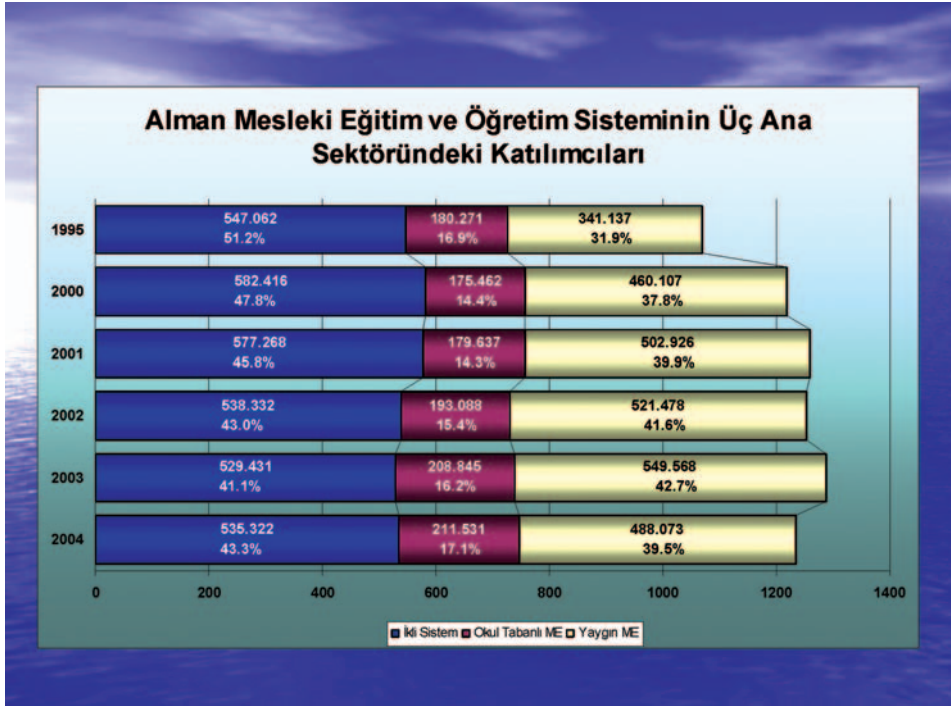
SUNU V
Reinhard Rolla

Ülke Yüzölçümü ve Nüfusu				
Ülke Yüzölçümü	357046 km2			
Nüfus	82301000			

Yaş Gruplarına Göre Nüfus Eğilimi				
	2001	2010	2020	2030
0-19	20.9%	18.7%	17.6%	17.1%
20-59	55.0%	55.7%	53.3%	48.5%
60+	24.1%	25.6%	29.2%	34.4%

Sektörel Ekonomik Yapı (GSMH) ve İstihdam (aktif iş gücü)		
Sektör	GSMH'ye katkısı	İstihdam
Tarım	0.9%	2.2%
Üretim	29.6%	25.8%
Hizmet	69.5%	71.9%

Almanya'daki Başlangıç Mesleki Eğitim ve Öğretimin Genel Görünümü

- 1. Çıraklık Eğitimi / İkili Sistem**
- 2. Okul Tabanlı Mesleki Eğitim ve Öğretim**
- 3. Yaygın Eğitim ve Öğretim**
- 4. İkinci Öğretim Sonrası Mesleki Eğitim ve Öğretim (Üçüncü-öncesi ve Üçüncü Eğitim)**

Çıraklık Eğitimi / İkili Sistem

- **Zorunlu yarı-zamanlı mesleki eğitimle tamamlanan işletme tabanlı eğitim**
- **Mesleki Eğitim ve Öğretim okulunda haftada ortalama 2 gün**
- **2'den 3.5 yıla kadar süreli**
- **Devletçe onaylanan meslekler (343)**

<i>Mesleki Eğitim ve Öğretimin Finansmanı</i>		
	Milyon €	%
Toplam	20.920	
Devlet	-	-
Mesleki Okul (yarım zamanlı)	3.050	% 13
Okul Meseleki Eğitimi (tam zamanlı)	3.179	% 14
İşletmeler	14.700	% 73

Okul Tabanlı Mesleki Eğitim ve Öğretim

- **Tam zamanlı mesleki eğitim okulu**
- **Uzmanlaşmış mesleki gramer okulu (Fachoberschule)**
- **Uzmanlaşmış mesleki gramer okulu (Berufsoberschule)**
- **Meslek yönelimli üst düzey meslek lisesi (jimnasyum)**

Yaygın Mesleki Eğitim ve Öğretim

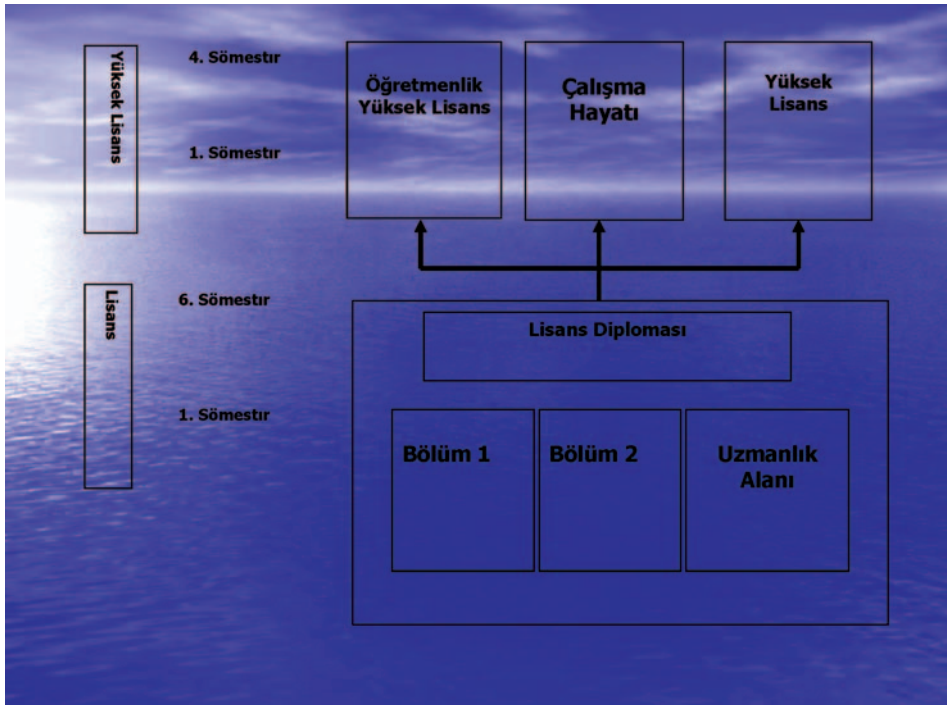
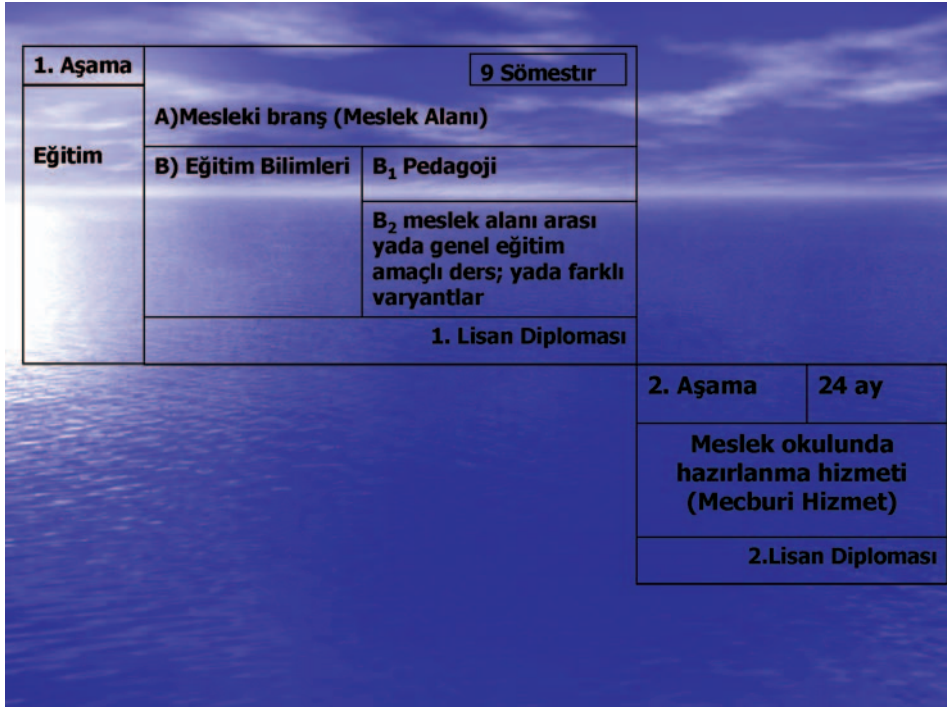
- **Mesleki Hazırlık**
- **Yeterlilik sahibi olmayan genç yetişkinler için yeterlilikler**

İkinci Öğretim Sonrası Mesleki Eğitim ve Öğretim (üçüncü öncesi mesleki eğitim)

- **İlave veya çifte yeterlilik**

Üçüncü Mesleki Eğitim ve Öğretim

- **Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri**
- **Yüksek öğretim dışındaki kuruluşlar**

3.İş ve Öğrenimi birleştirmek için Meslek Yüksek Eğitiminin yeni biçimleri/ Öğrenmek ve Çalışmak

- Çeşitli ülkelerde dikkat çekici gelişmeler var. Burada Almanya'da gittikçe daha fazla uygulanan bazı yeni biçimler sunulmaktadır.
- Bu yeni Meslek Yüksek Eğitimleri şu şekildedirler:
 - Kuruluşların ve Yüksek Okulların işbirliğiyle
 - Uluslararası eğitim programlarında
 - Ülkeler arası (örnek:Almanya, Fransa, İsviçre, Avusturya, İngiltere vs.)

İkili Mesleki Eğitim Sistemi tecrübelerine dayanarak (İşletmede eğitim ve meslek okulunda ders; İşletme, eğitimin ağırlıklı yüklenicisidir) çeşitli ikili tam zamanlı- eğitim biçimleri ortaya çıkmıştır:

1. Meslek Akademileri (her bölgede olan devlete bağlı eğitim akademisi)

- İki Meslek Eğitimi 3 yıl, %50'si kadar işletmede
- Eğitim kontratı ve Eğitim sürecindeki maaş işletme tarafından verilir
- Diplomalar Lisans diplomasına çevrilir
- Sıralı bir mesleki eğitim yerine entegre bir mesleki eğitim

2. Yüksekokul (Fachhochschule)

- Büyük yüksekokulların çoğunluğu entegre ders programları yapmaya başlamışlardır
- Toplam süreç 5 yıldır („normal“ Yüksek okul eğitimi 4 yıldır)
- Mesleki eğitimi (Meslek odalarından alınan mezuniyet belgeleriyle), yüksek okul eğitimine entegre etmektedirler
- Katılımcılar, kendilerine işletme tarafından verilen bir eğitim kontratı göstermek zorundadırlar

- a) Mesleki Eğitim Kontratı
- b) 2. Eğitim Aşaması için Bağlantı kontratı
- İşletmeler öğrenim süresinin tamamında eğitim parası ödemektedirler, mezuniyetten sonra da öğrencileri işletmelerinde istihdam etmektedirler
- Lisans diplomasıyla mezun olunmakta, daha sonra Mastır yapılabilir

Örnek: Kooperatif Eğitim süreci "Mekatronik Plus"

Birinci Eğitim Aşaması: Mesleki eğitim 2,5 yıl (normalde 3 - 3,5 yıl)

Eğitim Yerleri: İşletme, Meslek Okulu ve Yüksekokul

Semester	
5	Mesleki branş belgesi" Mekatronikçi"(Meslek odasında imtihan)
4	Meslek oku İşletme
3	İşletme (5 hafta okul tatil)
2	Meslek okulu İşletme
1	İşletme (3 Hafta ders yok)
0	Meslek oku İşletme
-1	İşletme (7 ders yok)
-2	Yüksek Okul
-3	İşletme (5 hafta ders yok)
-4	Meslek okulu İşletme, Temel eğitim

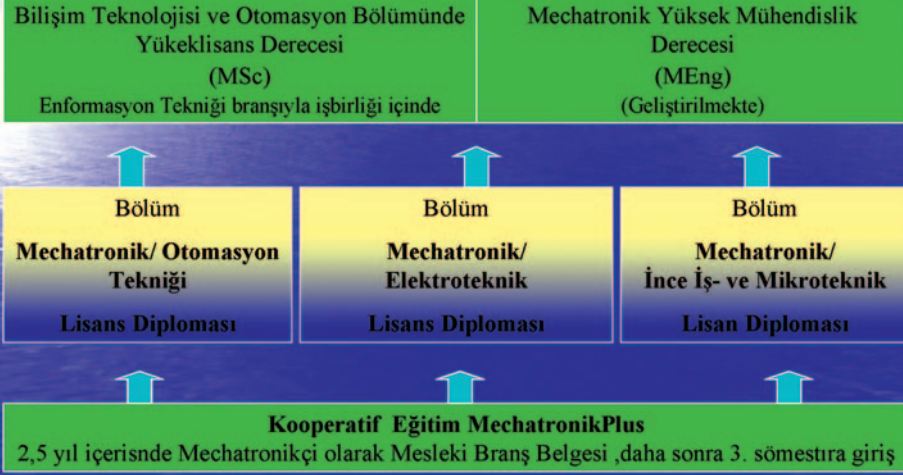
Meslek Eğitiminden Sonra Yüksek Okula 3. Sömestirden Giriş Eğitimin Seviri

Sem.	
10	Zorunlu Seçmeli
9	Mechatronik Projesi
8	Softskills 2
7	Regelungstechnik
6	Digitaltechnik
5	Abschluss Facharbeiterbrief
4	Mathematik 2
3	Mathematik 1
2	
1	

Wissenschaftliche Abschlussarbeit im Betrieb (Bachelor)
Studiengangmodul
Praxissemester im Betrieb
Mikroprozessor-technik
Qualität, Kosten, Betriebswirtschaft
Softwaretechnik 1
Werkstoffe
Wahl eines Studiengangs ATB / ETB / FMB
Betrieb
Berufsschule
Betrieb
Berufsschule
Technische Mechanik 2
Elektronik
Informatik
Technische Mechanik 1
Konstruktionslehre mit CAD
Softskills 1
Betrieb
Berufsschule

Özet Tablo: Kooperatif Eğitim Mekatronik Plus

Branş Mekatronik ve Elektroteknik Bölümler ve Mezuniyet

Sönestir

Mekatronik Plus Eğitiminin Modüler Yapısı						
10	Zorunlu Seçmeli Modül	İşletme İçerisinde Bilimsel Bitirme Tezi (Lisans Diploması)				
9	Mekatronik Projesi	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
8	Genel Beceri 2	İşletme İçerisinde Pratik Sömemstr				
7	Ayar Tekniđi	Mikroişlemci Tekniđi	Kalite Maliyet İşletme	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
6	Dijital Teknik	Yazılım Tekniđi	Çalışma Materyalleri	Ders Modülü	Ders Modülü	Ders Modülü
5	Mesleki Branş Belgesi			Eğitim Bölümünün Seçimi ATB/ETB/FMB		
	İşletme				Meslek Okulu	
4	İşletme			Meslek Okulu		
3	Matematik 2	Fizik	Elektroteknik 2	Teknik Mekanik 2	Elektronik	Bilişim
2	Matematik 1	Elektroteknik 1	Teknik Mekanik 1	CAD'le Yapısal Teori	Bilişim	Genel Beceri 1
1	İşletme					Meslek Okulu

KONFERANS PROGRAMI

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSLARARASI MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİM KONFERANSI
15-16 OCAK 2007
BİLKENT OTEL, BİLKENT - ANKARA

PROGRAM

- 15 OCAK 2007 - PAZARTESİ
- 08.30 - 09.30 : Kayıt
- 09.30 - 09.45 : Hoşgeldiniz Konuşması
Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ - Yükseköğretim Kurulu Başkanı
- 09.45 - 10.15 : Konferans Açılış Bildirisi
Prof. Dr. İsa EŞME - YÖK Başkan Vekili
- 10.15 - 10.45 : İş Dünyasının Mesleki Eğitimden Beklentileri
Hüsamettin KAVİ, İstanbul Sanayi Odası Meclisi ve İstanbul Sanayi Odası Mütevelli Heyeti Başkanı
- 10.45 - 11.00 : Kahve Arası
- 11.00 - 12.30 : I. Oturum: Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar-I
Oturum Başkanı : Prof. Dr. Aybar ERTEPINAR, YÖK Başkan Vekili

Konuşmacılar

- İngiltere Örneği:
Victor Reid, Dudley College Başkan Yard.
 - ABD ve Kanada Örneği:
Prof. Dr. Sam MIKHAIL (E),
ABD Ryerson Üniversitesi
- 12.30 - 13.00 : Soru - Cevap
- 13.00 - 14.00 : Öğle Yemeği
- 14.00 - 15.30 : II. Oturum: Mesleki ve Teknik Eğitimde Uluslararası Uygulamalar-II
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Süha SEVÜK, Yükseköğretim Kurulu Strateji Geliştirme Komisyonu Üyesi

Konuşmacılar:

- Japonya ve Kore Örneği:
Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL, YÖK Üyesi, Anadolu Üniversitesi Rektör Yard.

- Almanya Örneği:
Reinhard ROLLA, Uluslararası Mesleki ve
Teknik Eğitim Uzmanı ve Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Manfred PLANK, Esslingen Üniversitesi

15.30 - 16.00 : Soru - Cevap
16.00 - 16.15 : Kahve Arası
16.15 - 18.30 : Grup Çalışmaları
19.00 : Akşam Yemeği

16 OCAK 2007 - SALI

09.30 - 11.30 : Grup Çalışmaları
11.30 - 12.30 : Sunuşlar ve Tartışma
12.30 - 13.00 : Genel Değerlendirme
13.00 - 14.00 : Öğle Yemeği

GRUP ÇALIŞMALARINDA TARTIŞILACAK KONULAR:

SALON-A:

- Yükseköğretimde, uygulama ağırlıklı yeni açılımlar.
Moderatör: Prof. Dr. Şener OKTİK, Muğla
Üniversitesi Rektörü

SALON-B:

- Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinde yeniden
yapılanma yaklaşımları.
Moderatör: Prof. Dr. Faruk KARADOĞAN, İstanbul
Teknik Üniversitesi Rektörü

SALON-C:

- Önlisans programlarından lisans programlarına
geçişlerin düzenlenmesi ve bu bağlamda MYO
eğitim programlarında yapılabilecek düzenlemeler.
Moderatör: Prof. Dr. Ramazan AYDIN, Çanakkale 18
Mart Üniversitesi Rektörü

**Sempozyumun düzenlenmesine katkılarından dolayı British
Council'a ve Gazi Üniversitesi'ne teşekkür ederiz.**

ISBN: 978-975-7912-34-7